

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekszámla:

25.342

Megjelenik

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

Békesség a földön...

Az idei karácsonyfák alól milliószámra elmaradnak a férjek, apák és fiúk. Számukra az a levél lesz Jézuska legkedvesebb ajándéka, amit otthonukból visz majd a táborig. Egyik kezükben a levél, másikban a puska s tekintetük minden mondat után átkutatja a terepet, mert az ördög karácsony napján sem alszik.

Az ördög egyáltalában soha sem alszik. Neki nincsenek ellágyult percei, nincs kis pihenője sem szörnyű portyázó útján, senkinek a munkája nem olyan szüntelen, következetes s éber, mint amilyen az övé. Húsz évvel ezelőtt alig volt már jártányi ereje a vérvesztéstől az emberiségnek s a győztes fél ereje csak hónapokkal, talán csak hetekkel multa felül a vesztesét, roskadóban volt már akkor mindkettő. Csak az ördög tehette hát, hogy annyi véráldozat, annyi kölesönös tanulság, veszteség után még sem az értelem és emberi érzés diktálta a békét, hanem a bosszú. Az ördög ült láthatatlanul az elnöki székekben a versaillesi, trianoni és a többi békeszörny születésekor. Csak az ördög adhatott olyan eszeveszett tanácsot, hogy valami százmillió embert nemcsak a kenyértől, hanem az emberi méltóságtól is megfosszanak a győztesek. Az ördög tudta jól, hogy ez a százmillió ember Európa közepén egyszer majd felmordul s akkor újra vért szüresölhet a sátán. Jól számított, most ihatik megint, van miből.

Mégsem hisszük, hogy győzni fog. Nem hisszük, mert nem győzött a Golgotán sem, pedig ott istenvért ivott. Nem győzött, mert a kiontott vér közelebb vitte az embert Istenhez, a szeretethez, igazsághoz. A hajdani pogány erkölcsöt, kegyetlenséget és igaztalanságot akkor elmosta a földről a kiontott isteni vér s kinőtt, megszületett belőle az új emberiség, összehasonlíthatatlanul emberebb és istenformább, mint a hajdani. Időnként elesik, visszazuhan ez az emberebbé lett emberiség, de mégis emelkedik, egyre magasabbra, egyre neme-sőbbé, egyre távolabb a sátántól és közelebb Istenhez. Úgy látszik azonban ennek vér újabb és

újabb véráldozat az ára, hiszen a könnyet és szenvedést egyedül csak a sátán nem ismeri. Amint Krisztus megszületett és elvérzett, ugyanúgy születik és vérzik el az emberben is a jó, a nemes, a krisztusi, hogy aztán újból szülessék és emelked-jék, majd megint vérezzen és megint újraszülessék talán a végtelenségig, vagy talán csak addig az emelkedésig, ahol már igazán közel az Isten s Ő akkor már méltónak látva magához az embert, el-üzi körünkől a sátánt, felmenti az embert a bibliai átok alól s akkor nem lesz igazságtalanság, nem lesz könny, nem lesz vérözön a földön. Kiben ne élne ez a vágy, kí ne kívánná ezt szívével, lel-kével, minden erejével?

S ha pedig ma már számtalan millió ember kívánja, áhitozza ezt, akkor el is fog következni, mert az emberiség jövője nem a ma eseményeiben, hanem a vágyaiban, érzéseiben él. Ma háború van, de ez a háború már nem úgy indult, mint az összes eddigiek. Ma úgy kezdte mindkét fél a háborút, mintha már az elején várná a végét. Ebben a háborúban már nem látjuk az önmagáért való sátáni vérszomjuságot, hanem csupán a kiegyenlíthetetlennek tartott érdekelletétek kényszerű hajtó-erejét. A vezetők szilárdak mindkét részről, a katona eltökélten áll mindkét félől, de látszik, hogy a döntést nem annyira vérrel, mint lehető más utakon keresik. Meddig megy ez így s hová fajulhat mégis, ki tudná? Lenne akárhogy, any-nyi mégis bizonyos, hogy 1939 háborúja más lelki adottságokkal és jelekkel indult, mint 1914 hábo-rúja. Hiába végzett a sátán húsz évvel ezelőtt derekas munkát, a most indult háborút már nem a húsz év előtti harci-hejehujás, hanem valami eddig sohanem látott higgadtságba szilárdult emberiség vívja s ebben a higgadtságban már érezhető Krisztus emberének a megrendültségéből is valami halvány vonás. Nem kétséges, hogy a német katona megállja a helyét ebben a háború-ban is és nem marad mögötte a francia vagy az angol katona sem, de hogy a mostani karácsony-estén lélekben közelebb állanak majd egymáshoz az ellenfelek, mint a világtörténelem bármelyik eddigi háborús karácsonyán, azt hinnünk lehet.

Igen-igen halvány, tétova lépése ez az ember-nek az igazi ember, Jézus embere felé, de mégis haladás. Hiszük, hogy a kis Jézust a világ minden nyelvén beszélő embermilliók a szeretetnek és békességnek talán minden eddiginél forróbb és vá-gyóbb hitével fogják ezen a karácsonyon köszön-teni.

A magyar föld dala

Dr. vitéz József Ferenc, kir. herceg.

Tavaszi vágyak naptüzében
Tavaszi álmok énekében
Ébred a hant.
Nemzeti vágyak nagy tüzében,
Nemzeti álmok énekében
Ébred a lant.

Mi lesz a termés? ... Aratása? ...
Hogy lesz a kérék, kepék rakása?
Ébred a gond ...
Televényföldek akarása,
Földi erőknék mozdulása
Vajjon mit mond? ...

Ki tudná mindezt! Földtitokban,
Mélyen a hantban megvan már, megvan,
Alszik és vár ...
Alszik mibennünk vágykóhókban,
Olvad mibennünk vágyakozókban,
Indul az ár!

Indul és árad, felénk árad
Gaz burjánja hull és szárad,
Nagy kiöntés ...
Vágjuk a fáját beteg fáknak,
Irtjuk sűrűjét kihalt ágak,
Nagy fadöntés ...

Új levegő kell, szívünk vágya
Böjti szeleknek vágatása,
Fagyrepszítés ...
At kell lépniünk új esztendőbe,
Be kell lépniünk tavaszszébe ...
Fékevesztés!

At kell élnünk újra a jobbat,
Meg kell ragadnunk azt, amit hozhat:
Lelkünk mélyét!
Lelkünknek mélyét fölszínre vetni,
Beléje tettet magyarul vetni,
Jövők fényét!

Meg kell, hogy jöjjön, meg is fog jönni,
Meg kell, hogy nőjön, meg is fog nőni
Hantból a búza ...
Meg fog szólalni messzi határig,
Magyar érzésem tegnaptól máig,
Lantból a múzsa!

Lantból a múzsa, ébresztők kürtje,
Hantból a búza, hitét szétküldje
Nagy rónaságra!
Nagy rónaságon végigvágatva,
Himporát szórva, kalászból-kalászba,
Nagy magyarságra!

Tavaszi vágyak naptüzében,
Tavaszi vágyak énekében
Nagy ima szól ...
Televényföldek rögszívében,
Televényálmok új színében
Búzahang szól ...

Mozog a búza, csírája nyílik,
Mozog a nemzet, dagad a szívig,
Nagy akarás ...
Mozog a földben minden erő ...
Mozog az évszak, télmenekevő
Feltámadás!

Mikulás a fogolytáborban.

Írta: ARATÓ ANDOR.

A carcassonnei fogolytábor Franciaország Gasconne-i tartományának a közelében feküdt s egyedül ezzel magyarázható, hogy Szakáll úr így köszöntötte megérkezésekor a drótsövénycapuk előtt Ben Almamit, a feketearcú szenegál-ör mestert és az őrséget:

Ezek a gascognei legények!
S Castel-Jaloux, a kapitány!
Hazug és hős bennük a lényeg,
Gémlábú sasok, csodalények,
Ime, a gascognei legények! ...

Almami sergeant szokása szerint fehér fogait villogtatva, jóindulatúan vigyorgott s szó nélkül belökte Szakáll urat a táborcapuk, aki azonban nem sokat zavartatta magát, mert a kietlen táborudvar közepén megállt s felkiáltott:

Ah, Lucifer! ...
E tér oly pusztá, olyan idegen,
Mint hogyha szentségtörő járna benne ...

Talán mondani sem kell, hogy Szakáll úr civilben színész volt. Állítólag vándorszínész s éppen ezért a klasszikusokat különösen kedvelte. Most foltos bakancsdzsepp volt rajta, mert mint népfelkelő szakaszvezetőt fogták el a franciák az arrasi offenzívánál.

Végtelen bánattal állt az udvaron, körülbelül úgy, mint a Reichstadti herceg a wagrami jelemben.

A tábor a vasúti töltés mellett húzódott, kívül a városon. Barbier kapitány, a táborparancsnok, határozott drótsövénycapuk és egy század szenegál lövész között őriztette foglyait. A tábor még örökös mellett sem volt szabad elhagyni s a foglyok Carcassonne-ból, a kis délfrancia városból egyebet sem láttak, mint a Saint Nazaire dóm magas tornyát. Ez a komor, öreg torony volt a foglyok szemében a szabadság kapufélfája, erre néztek, ha azt mondták: „messze“, vagy „otthon“, vagy „béke“ ...

Mert állítólag kitört a béke. Ezt Vermes, egy brassói biztosítótársaság angol-francia levelezője olvasta fel egy esomagolópapirosnak használt háromhetes helyi lapból, az „Echo de Carcassonne“-ból. Egy este volt ez a felolvasás a tizenkilences barakban, amelyet „Csiki ház“-nak hívtak a foglyok, mert a tizenkilences lakói csaknem mindnyájan székelyek voltak, vagy legalább is erdélyiek. Egyetlen idegen volt közöttük, Szakáll úr, a ripacs, aki azon a jogcímen kapott polgárjogot a Csiki házban, hogy két esztendeig gesztikulált Szilágytól Szebenig a nagyvendéglők sörshordóra fektetett deszkáin.

Vermes különös dolgokat olvasott az olajfoltos esomagolópapirosról. Megtudták, hogy a franciák elérték a Rajnát, Belgiumban már nincs német katoná, egy francia tábornok, bizonyos Franchet d'Espèrey valami Károlyi Mihállyal megkötötte Belgrádban a fegyverszünetet s a demarkációs vonal ...

— Demarkációs vonal? — néztek fel a foglyok, — micsoda új elnevezések! ...

... szóval a demarkációs vonal Wilson elnök ismeretes tizennégy pontjának figyelembevételével

van megállapítva s eszerint természetesen figyelembe van véve...

— Wilson? — néztek össze a Csiki ház lakói — micsoda új nevek!...

... szóval figyelembe van véve az Erdélyre vonatkozó jogos román... izé... hmm...

Vermes elakadt és tanácstalanul nézett körül. Szinte zökkenve állt meg a sebes fordításban, miúgy a vonat a felszedett sínek előtt. Ujját még rajta tartotta a sorok vonalán egy szón...

— Nem tudod mit jelent az a szó?

— Dehogynem — mondta Vermes a józan könyvelői hangján, — ez egy kereskedelmi szakkifejezés, napjában hússzor is leírtam: „*créance*“...

Törölgette a zsebkendőjével a szemüvegét s csöndesen lefordította a szót:

— Magyarul: követelés...

— Szóval?...

— ... szóval figyelembe van véve az Erdélyre vonatkozó jogos román követelés is...

Huszonöt szempár bámult értelmetlenül a vilnyilámpa fénykarikájába, amelynek a közepén ott feküdt a gyűrött újságlap.

— Tényleg az van benne?...

— Az.

— Ez butaság, — mondta nyugodtan Túri, egy háromszéki református tanító, — ez egy kis moeskos vidéki lap, azt sem tudja, hogy mit ír győzelmi mámorában... Hiszen Erdélynek nincs is nemzetiségi határa, ott egy tömbben él a székelység. Minket mégsem lehet talán úgy egyszerűen lenyelni... Ertelmes ember nevet az ilyesmin...

S nevetett erőltetve, de akkor hozzáhajolt Szakáll úr és csontos mutatóját felnyujtva idézte a dán királyfit:

*Több dolgok vannak földön és égen,
Oh, Horatio, mintsem bölcs elmétek
Almodni képes...*

S borostás-borotvált arcával, borzas hajával állt a lámpafényben, mint egy töprengő és keserű vidéki Hamlet.

Túri hátbavágta:

— Ripacs... Adjál inkább egy cigarettát.

— Cigaretta? Az nincs, oh kései sarja Csabának... Ám tudod, hogy e bús börtön küszöbére lábát egy dús amerikai sem tévé hatodik napja már s azóta a nikotinrúd lengő füstfellegi csupán képzel-minkben él... Ég veled, Cézár!...

Búcsút intett a tenyerével s felmászott az emeletes pricesére. Ott végigfeküdt a szalmazsákon és félméterrel a barak padlásgerendái alatt Madáchoz citálta merengve:

*Hát nem vágytál-e, menten a salaktól
Magasb körökbe, honnan, hogyha jól
Értettelek, rokon szellem beszédét
Hallottad?*

Túri a barakajtóhoz ment s keserű szájjal nézett a tábor ködös udvarára. Szeme az ajtóra szögelt naptárra tévedt:

— Gyönyörű kis Mikuláseste, — mondta.

A kézzel írott falinaptár december ötödikét mutatott.

Szakáll úrnak egyébként igaza volt: a dohány-szék veszedelmes méreteket öltött a táborban az amerikaiak elmaradása óta.

A fegyverszünet után megkezdődött ugyanis az amerikai csapatok hazaözlése. Az a vasúti töltés, amely a tábor északi bejáratánál húzódott el, a bayonnei fővonal volt s Bayonneban hajózták be az amerikaiakat. November közepén néha három amerikai katonavonatot is vesztegelt a tábortól néhány száz méterre fekvő kis teherpályaudvaron, órákig várva a Bayonne felőli tères ellenvonatokra. Ilyenkor mozgalmas volt a töltés környéke, az amerikaiak ellepték a sincket, basse-ball-t játszottak a mezőn, harsogva énekelték a „Madelaine“-t s a flandriai front más katonadalait és elkóboroltak a táborba. Barbier kapitány, ez a kis pókhasú, olajosbőrű, jellegzetes délfrancia kispolgár, rémülten csukta be előlük a táborkaput, de aztán gyorsan ki is nyitotta, mikor látta, hogy az amerikaiak jókedvű nevetéssel ugyan, de kézigránáttal készülnek megostromolni a bejáratot. Barbier káromkodva nézte az amerikaiak beözölését, hadarva és landesi tájszólásban szidta őket barbároknak és piszkos idegeneknek, de más nem tehetett, mert tizenhét órázán az amerikaiaknak minden szabad volt: ők nyerték meg a háborút...

Az amerikaiakat a gyűjtőszervevényük hozta a táborba. Minden amerikai gyűjtött valamit s mind-egyik mást, de valamennyi „souvenir“-t, emléket: háborús emléket... Vadonatúj ruhájuknak még szinte gyári posztószaga volt, tökéletes felszerelésükön, még nyersszínű szíjazatukon látszott, hogy igen messziről szagolhatták a compiégnai és arrasi puskaport. De viszont vége a háborúnak s ha hazamennek Nebraskába, vagy Omahába, hadd lássa a papa, az öreg Brown, vagy Smith, s a lányok, Daisy, vagy Joan, hogy Dick, vagy John tényleg ott volt a háborúban, tehát: gyerünk az emlékekkel!...

Mindent gyűjtöttek, aminek háborús vonatkozása van: zubbony- és köpenygombot, csillagot, bakasapkát, derékszíjcsatot, tábori levelezőlapot, komiszkenyérmaradványokat, fényképeket, sapkarózsát, sebkötözőcsomagot, lábtekeresztet és haretéri naplót. Legnagyobb kereslet azért a sapkaplakettek és töl-tényhüvelyből készült öngyújtók iránt nyilvánult meg. Ezeknek az árát aztán úgy felverték, hogy darabját három-négyszáz cigarettával jegyezték a hivatalos csere-tőzsdén, mely Szakáll úr vezetése alatt állt. Mert az amerikaiak a legnemesebb valutában fizettek, abban, amelyben a legnagyobb hiány volt a táborban: cigarettában...

Szakáll úr elemében volt ezekben a napokban, vett, eladott, főleg pedig szavalt. Az udvar közepén egy padon állt, a vidám amerikai fiúk karéjában s kezében magasra tartva egy üres gulyáskonzervecdobozt, a Tragédia vásárjelenetéből idézett:

*Ez az edényke: élet-elixir,
Melytől megijul a beteg, vén.
Ezt szedték hajdan a nagy fáraók,
Ez Tankréd bűvös bájitala;
E szépítőt használta Heléne,
Ez Kepler asztrológája...
Vegyetek, im, nem bánja meg, ki vesz,
Ily alkalom nem volt s nem lesz...*

Egy konzervdoboz-gyűjtő bolond amerikai megvette a rozsdás dobozt, mire Szakáll úr újra kihalá-

szott a zsebéből valami csudadolgót s azt kínálta eladásra. Az amerikaiak egy szavát sem értették, de azért mindent eladott. Fantasztikus vásárokat csinált olyan ócska lomokkal, amelyeknek semmi köze sem volt a háborúhoz: bakkancesszőget, dugóhúzó, sőtartót és kapukulesot tudott eladni, viszont képtelen volt túladni a saját, vadonat új, sárga szuronybojtján. Ezt hiába kínálta az összes ismert klasszikusok szavával, az amerikaiaknak nem kellett. Megforgatták, megtapogatták és otthagyták. Azt mondták, ilyen tiszta új, méregsárga izét nem vesznek, mert Nebraskában, vagy Omahában még meggyanúsítanak őket, hogy valamelyik párisi, vagy nantesi bazárban vették. Nekik rozsdás és füstös ócskaságok kellene, például gyönyörű dolog lenne egy átlított cigarettatárcsa, vagy nem lenne rossz egy véres imakönyv... De ilyen ordítóan új portopé, ugyan!...

Egy kövér amerikai hajlandó lett volna húsz cigarettát adni a szuronybojtért, de Szakáll úr felháborodva utasította vissza a galád ajánlatot:

— Kegyed megőrült — mondta röviden — nekem többé van...

S ebben igaza is volt, mert tényleg két korona húszért vette egy Üllői-úti boltban s még fel sem kötötte.

Pár nap múlva már tíz cigarettáért kínálta a portopét, de senkinek sem kellett.

Aztán beütött a tőzsdekrach. Egyik napról a másikra elmaradtak az amerikaiak. Egyetlen amerikai vonat sem jött többé át Carcassonne-on, mert november végétől kezdve nem Bayonneban, hanem Le Havreban és Cherbourgban hajózták be őket.

A tábor cigaretták nélkül maradt és soha többé senki Carcassonneban amerikaiakat nem látott. Barbier boldog volt.

Illetve mégsem... Az utolsó bőlény december ötödikén bontakozott ki a barakok között lengő tejfelsűrű ködből és megjelent a Csiki ház küszöbén. Délután ötkor.

Ez akkor történt, mikor Túri azt mondta a barakajtóban:

— Gyönyörű kis Mikuláseste...

Az udvaron akkor egy ködlámpa tompa fénypamacsa imbolygott és meghallotta Ben Almami, a szenegál-sergeant fojtott torokhangját. A lámpafényben, Almami mögött, egy nyakigláb alakot látott és egy széleskarimájú kalap körvonalait...

Túri beugrott az ajtón:

— Gyerekek, gyün a cigaretták!...

Az amerikai únott arccal turkált az asztalra rakott tárgyak között. Mikor egy remek 82-es plakettet, sőt Utó Palinak az egydarab gyökérből faragott cigarettadózniját is visszautasította, akkor Túri dühös lett:

— Feri, kérdezzed már meg, hogy mi a fenét akar?...

Vermes volt a tolmács.

— Azt mondja, hogy ő nem ócskás, hanem komoly gyűjtő. Speciálista. Csak kitüntetések gyűjt... Más nem kell neki.

Turi elszornyúzkodott:

— Fogolytáborban keres kitüntetések?... Hát van itt valakinek kitüntetések?...

Nagy csönd volt a válasz. A fogságbaeséskor ugyanis elvették a franciák a kitüntetések és nyugtát adtak róla, amit pedig eldugott az ember, azt elvették a szenegálok és nem adtak nyugtát róla, mert pénznek hitték a kerek érmeiket...

— Ha vóna es, akkor se adnánk oda — mondta a mély hangján Hara Samu, egy bizonytalan polgári foglalkozású vasgyűrű.

— Mondd meg neki, — kezdte újra az alkut Túri, — hogy válasszon valami emléktárgyat és adjon egy doboz cigarettát...

Vermes megint felvette a tárgyalást, de láthatólag eredmény nélkül, mert az amerikai összecsomagolta a hátizsákját és a vállára dobta. Legalább harminec doboz angol cigarettája volt.

— Azt mondja, — tolmácsolt Vermes, — hogy az üzlet: üzlet. Nincs kitüntetés, nincs cigaretták...

— Meg kő verni — tanácsolta Hara Samu.

Az amerikai nyugodtan kapcsolgatta a hátizsákja csatjait. Nagyon hosszú, sovány ember volt, fiatal, de szakállas, úgy nézett ki, mint Uncle Sam a vicclapokban. A ruhája gyűrött volt, de új. Bayonneból utazott egyedül Toulonba, mert nem kapott hajót.

— Jól meg kő verni, — mondta megint Hara és felállt. Ő szerette az egyszerű megoldásokat.

— Ne bántsd! — mondta egy hang a barak sötétjéből — majd én...

Szakáll úr állt ott. Teljes díszben, mert a zubonynyakát bekapcsolta és olyan nyakszegélyfélét is tett. És még valami: a nyakában fityegett egy sárga szalag, vagy micsoda...

A szuronybojt! Bizonyisten, a portopé!...

Utó Pali fogta fel először a helyzetet. Irtózatosságot ordított:

— Vigyázz!

A barak vigyázba merevedett. Utó beadta a jelentést:

— Létszám: huszonöt lőfő...

— Álljanak az urak kényelmesen, — intett fejedelmi gesztussal Szakáll úr és szórakozottan játszott a nyakába akasztott portopéval.

Álmos-únottan körülnézett:

— Nicsak, nicsak! — kegyeskedett észrevenni a meglapuló nyakigláb amerikaiakat — ki e rokonszenves idegen?...

— Egy háborús kucséber, alázatosan jelentem...

— Ah, — vont a fel a szemöldökét érdeklődéssel s némi gúnnyal, mint Metternich a Sasfiókban szokta — úgy?...

Közelebb ment az amerikaihoz és a Coriolanusból citált egy mondatot sebtiben:

Lényed zordon s arcod parancsoló;

Vitorláid megvannak tépve bár,

Nemes hajónak látszol. Mondd neved!...

— Wilsonnak hívják, — fordította Vermes — Andrew Wilson...

Ki tudja?

Mik a meteorok?

— Wilson, hah! — kiáltott fel a ripacs — akkor kegyed csinálta azokat a tizennégy pontokat, nem-debár?!

— Mondtam, hogy meg kő verni, — tapogatta dagadó izmaít Hara.

— Azt mondja, — tolmácsolta Vermes — hogy nem ő csinálta. Neki csak névrokona az elnök, mert Amerikában annyi a Wilson, mint Franciaországban a Dupont... És azt is kérdezi, hogy mi az a magas kitüntetés, ami a tiszteletreméltó miniszter nyakában fityeg?...

— Mondd meg neki, szavaim hű tolmácsolója, hogy a Cugszfrer Rend Nagyjelvényét van szerecséje láthatni... A Sárga Szalagon! Am nehogy arra gondoljon e balga kalmár, hogy eladó...

Az amerikaiak kidüledt a szeme, úgy nézte a szuronybojtót, aztán röviden mondott valamit.

— Azt mondja, hogy ad érte öt doboz angol cigarettát.

Szakáll úr megvetően mérte végig:

— Dőre idegen, — mondta — sujtó haragomtól csak vendég voltod őriz...

— Tizenöt doboz!...

— Távozz, kufár!...

— Huszonöt...

— Kuss! — Ez barakbelieknek volt mondva hal-kan, akik kézzel-lábbal integettek, hogy ne kísértse tovább azt Istent, hanem gyorsan adja oda huszonötért...

— Azt mondja, — magyarázta Vermes — hogy nines több cigarettája, csak huszonnyole doboz...

— Herkulesre! — kiáltott Szakáll úr s kezét rá-tette az amerikai dagadtra tömött hátizsákjára, -- több is van még e bőségszaruban!...

Végül harminékét doboz angol cigarettát és hat tábla svájci csokoládét rakott ki az amerikai az asztalra. Szakáll úr pedig meghatottan és szertartásosan akasztotta a nyakába a portopét, miután biztosította miszter Wilson, hogy egyedül az amerikai műgyűjtők iránti rokonszenvtől vezéreltetve válik meg díszes jelvényétől.

Mikor az amerikai zsebében a szuronybojtóval, hátán a lapos hátizsákkal a szélesen vigyorgó Ben Almamival elvonult, Szakáll úr, a ripacs, feltépte az első cigarettásdobozt s körülkínálta a Csiki házban:

— Vegyétek, — mondta — mert im, Mikulást küldött hozzánk az Úr...

S mindenki vett a dobozból. Arcuk pedig derült-komoly volt, mint a hívő gyermekeké.

Túri és Hara Sámuel a barakajtó küszöbére ültek s lehúnyt szemekkel fujták bele a füstöt az estébe.

— Haza kéne menni, testvér, — mondta esőndesen Túri — valami baj lehet otthon...

S a táborudvar mély sötétségébe néztek. Nehéz köd töltötte meg az estét s a város felől a Saint Nazaire dóm orolapja lebegett magasan, messziről, hidegen és ólomfehéren, mintha az ellenséges Idő area lenne.

Ki tudta?

Geológia az a tudomány, amely földünk kérgének szerkezetével, tulajdonságaival és változásaival foglalkozik. A genealógia a nemzetségek eredetének, leszármazásának és egymásközi összefüggésének tana.

Magyar karácsony 1939-ben.

Egy kicsit jobb valál hozzánk
Te betlehemi Jézus-Isten!
Dúsabb lett a karácsonyfánk
s karácsonyfánkon több a láng,
angyalhajasabb, cukrosabb
és több a hit a szíveinkben...

Magyar imádság és remény,
erre vár már hús nehéz éve,
hogy legyen ismét égi fény
a romlott magyar fenyvesén,
borús felhője kevesebb,
s legyen több hite, több reménye

Hisszük, hogy elhozod Te mind
a színáporos ősi tájat,
hol bárcasági búza ring,
hol minden kapu felénk int,
hol borvíz buzog hűvösen,
hol minket kitárt karok várnak...

Nem lehet, hogy nyögjön tovább
a Hargita s a Cenk hegye
és hogy a Küküllő borát
s az erdők bűvös bíborát
hiába ott hullongassa el
az angyaloknak szent keze!

Egy kicsit jobb legyél hozzánk
Te betlehemi Jézus-Isten:
igazi szent karácsonyfánk
csak akkor lesz, ha szép hazánk
minden darabja, hegye-völgye
együtt lesz egy páncélba nőve
s örömtüzekebe' leng a láng.

Egy kicsit jobb legyél hozzánk
Te betlehemi Jézus-Isten!

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy.

Karácsony otthon.

Rég ezelőtt voltam szabadságon:
Év is elszállt szélszárnyon azóta
Hogy anyám' csak gondolatban látom,
Néha hozza levelét a posta.

Azt irta nemrég, mikor jössz haza,
Apád is mondja, de régen láttunk! ..
Most újra eszött karácsony hava
S esztendeje is hiába várunk.

Elmegyek egyszer tiszta színhavon,
Szép, nyugalmas estén szabadságra,
Nagy öröm fénylik két kis ablakon
S belépek a gyertyalángos házba.

Hogy belépek csöndes köszöntéssei,
Néz rám apám, jön felém anyám,
Úgy szólít, akárcsak húszéve...
... Mig száll a jó szó, csillag gyúl a fán,
S térdére szeretne ültetni apám.

Szabó Dénes csendőr,
(Tárnok).

*A Kormányzó Úr Ó Főméltósága
által adományozott kitüntetések
— a Budapesten állomásozó tisztek-
nek és legénységnek — december
6-án osztotta ki a csendőr lakta-
nyában*

*Vitéz Nemerey Márton tábornok
a m. kir. csendőrség felügyelője.*

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága a Magyar Ezüst Érdemkeresztet adományozta: Hajdu László (1), Vámosi Dezső (2) alhadnagyoknak és Gálos Sándor (3) szv. alhadnagyának, a Magyar Ezüst Érdemérmét: Hadnagy Ádám (4), Veress József III. (5), Erdős György (6), Szentimrey József (7) alhadnagyoknak, Szentgyörgyi Albert (8), Simon György (9), Balogh József (10) szv. alhadnagyoknak, vitéz Nyitrai István (11), Belényi József (12) tiszthelyetteseknek, Tajthy Zoltán (13), Tóth Vendel (14), Báka Lajos (15), Hódi Sándor (16), Erdős Lajos (17), Bojtár András (18), Bábai János (19), Baksai József (20), Zsigmond István (21) szv. tiszthelyetteseknek, a Magyar Bronz Érdemkeresztet: Boros Miklós szv. tiszthelyettesnek.

Karácsony éjszakája.

Irtá: FENYŐVÁRI KÁROLY tiszthelyettes.
(Budapest.)

Sokat tanultam azon az éjszakán... Közel húsz esztendeje, mint próbacsendőr napos, egyedül voltam a legénységi szobában. Három nő tiszthelyettes és egy nő főtörzsőrmester a családjánál, egy nőtlen főtörzsőrmester a menyasszonyánál töltötte a szent estét. Kilenc óra után beszólt a szakácsné, hogy elmegy ismerőseihez és az éjfél misére. A faluvégi házban most már teljesen egyedül maradtam. Fát tettem a parázsra és lefekvésre gondoltam.

Teszek-veszek, készülődöm, mikor dobogás hallatszik az utcáról és valaki megveri az ablakot. Vajjon ki lehet? Ki kereshet most orvoslást a csendőröknél? Nyitom a kaput, látom, egy erdész áll kint gőzölgő szőrű lova mellett. Kezében levél. „Örsparancsnok úrnak.“ Ennyi az egész azon. — Mi történt? — kérdeztem. Röviden elmondja, hogy délután az erdőben négyen erdészek három fegyveres orvvadászal ütköztek meg. A tűzharc folyamán egy orvvadász elesett.

Az erdész sietett vissza, hogy még eljusson a karácsonyfája alá — mondta. Én elmentem a közelbenlakó őrsparancsnokhelyetteshez, aki az őrsparancsnokhoz küldött tovább. Egy-kettőre felszereltünk és 10 óra sem volt, már törtettünk az erdő felé. Hideg, havas eső hullott. Csizmáink cuppogtak az agyagos sárban. A hold sehol.

Szótlatlanul, csendesén haladtunk az éjszakában. Azon rágódtam, hogy vezetőim vajjon most mire gondolnak? Az otthonhagyott karácsonyfára? Az erdőben fekvő kihült tetemre? Nem tudtam, de nagyon különös volt, hogy — egyetlen szót sem szóltak. Csak mentünk, mentünk, cuppogott a három pár esizma, de egyetlen hang sem esett. Emberhalál történt... karácsony estéje van... nagy esemény mindakettő s egyetlen szó sem esik!...

Hirtelen eszembe jutott a mély hallgatás oka. Persze... hiszen haragban vannak!... Rangféltékenység... Előbb már mindketten őrsparancsnokok voltak, csak a trianoni gyász hozta őket össze erre a kis őrsre. Ez aztán tövis lett a lelkükben. Minden szolgálati mozdulatnál szúrt a tövis. Mélyre, mélyebbre... Pedig — gondoltam s azt hiszem, jól gondoltam — nem volna semmi okuk erre a viseletre, ha igazán katonásan gondolkoznának!

Én, a próbacsendőr, úgy láttam jónak, ha ezen a késő estén, ennél az emberhalálnál vagy ha már más miatt nem is, de a karácsony szent percei miatt inkább kezét fogtak volna s lélekben is együttesen — haladt volna a járőr munkája felé. Nem így volt...

Mikor elértük az erdőt, megszólalt a helyettes: „Engedjen előre, én jobban ismerem az utat az erdészlakhoz“. Rövid szavakban rendreutasító a válasz: „Én is tudom!“... Haladtunk tovább csendesén. Nem láttuk az utat, az erdő fái felett a magasban kémleltük az ég világosságát. Egyszer csak megszólalt az elől haladó őrsparancsnok: „Eltévesztettem az utat!“ „Észrevettem, mikor eltért“ — szólal meg a helyettes. Indulunk visszafelé. Hiába, az utat már nem találtuk. Eltévedtünk.

Mit tegyünk? Nyakunk közé hullik a havas eső. Megállni nem lehet, mert akkor átfagyunk. Gyérünk előre. A közelben valahol megszólal az éjfél

misére hívó harang szava. Bensőm valami áhítat-félével telik meg, arra gondolok, hogy meg vagyunk mentve. De... amerre a harang szava hív bennünket, nincs út. Neki a sűrűnek mégsem megyünk. Várom, hogy a harang bűgő hangjára talán a két haragos megszólal és azt mondja: a harang is azt mondja, szeressük egymást, szorítsunk mi is kezét és menjünk, amerre a harang hív, ha kell a bokrok keresztül is. De nem. Megszólalt még néhány-szor a harang, de minden hiába. Egyszer azután végleg elhallgat.

Már éjfél után egy óra. Sehol semmi. Itt-ott megriad egy vad és csörtet tova a sűrűben. Az eső lassan kimarad a hópihéek közül. Haladnak a percek. Megyünk rendületlenül előre a kanyargó ösvényeken, már nem is azért, hogy kijussunk, hanem csupán azért, hogy ne kelljen megállani...

Négy óra, mikor ritkulni kezdenek a fák és kijutunk az erdőből. Előttünk nagy tábla vetés. Köröskörül minden fehér már. Éppen úgy néz ki minden, mintha a Megváltás eltüntette volna a földről az oesmányságot, hogy minden megtisztultan várja a reggelt. Előttünk a mezei út is fehér. Lábunk megtalálja mégis, mert itt mélyebben süllyedünk. Végre azután egy épület körvonalai bontakoznak ki a távolban. Már nem is nézzük az utat, csak előre nézünk az épület felé, mert azt érezzük, az a megváltás, ott végre megtudhatjuk, hogy hol vagyunk.

Keserű csalódás ér azonban, mert amit elérünk, csak egy szőlőhegy, elhagyott pincékkel. Megdöngetjük az ajtókat, semmi válasz. Itt nem lakik senki. Öt óra elmúlt. Menni kell valamerre. Itt nem lehet megállni. Megyünk. Szótlatlanul, ahogyan a temetőben szokás. Megyünk, míg feleszlik a távolban egy kis pislogó fény. Élet jele, ott a község. Előre. Végre megtudjuk, hogy az útiránytól messze, távol vagyunk. Bemegyünk az őrsre. Agyból kizavart bajtársak néznek átázott ruháinkra. Útirányt megmutató segélyjárórt kapunk. Utunkba esik egy erdészlak. Betérünk érdeklődni. Karácsonyi kaláccsal kínálnak bennünket. Ünnepeket köszöntünk s pár pere mulva félfagyott, gőzölgő ruhában, hideg esizmában indulunk tovább...

Délelőtt 10 óra, mikor az erdészlaknál vagyunk, ahol már éjféltre ott lehettünk volna, ha a megboesátás, a szeretet, a melegebb szívek estéjén két bajtárs igazi bajtárs lett volna... Persze, az erdészéknél riadt, szemrehányó tekintetek fogadnak bennünket, hogy csak most megyünk. Nehéz éjszakájuk volt. Fegyveres emberek támadták meg őket, az elesett orvvadász társai. Az éjszakát töltött fegyverrel az ablaknál virrasztották át.

A nyomozás megindul, megkerülnek a tettesek. Az idő múlik, a bíróság ítélkezett is, de hiába múlik az idő, én nem tudom elfelejteni ezt a — csúf szolgálatot...

Xenocrates mondta, hogy ő gyakran bánta meg azt, hogy beszélt, de soha azt, hogy nem nyitotta ki a száját.

VALERIUS MAXIMUS

A hallgatás olyan barát, aki sosem csal meg.

CONFUCIUS

A m. kir. esendőrség Felügyelője

okiratiilag megdicsérte Gaál Bálint lovasesendőrt, mert mint külszolgálatot teljesítő lovasjárőr vezetője, látva, hogy az úton haladó udvari gépkocsi üzemhibája miatt a Kormányzó Úr Ő Főméltósága gyalog folytatja útját, járőrtársát a gépkocsi kijavításánál való segédkezésre visszahagyva, azonnal tovább lovagolt, Ő Főméltóságánál jelentkezett és a járőr egyik lovát öntevékenyen felajánlotta. A Legfőbb Hadúr a járőr ezen szolgálatát elfogadva, lóra szállott és az út egy részét lóháton tette meg, majd a járőr tapintatos szolgálatkészségéért a helyszínen elismerését nyilvánította. A hivatásbeli kötelemnek eme helyes és hűséges felfogásának a Legfelsőbb Hadúr által való méltánylása az egész csendőrséget lelkesedéssel, önérzetes büszkeséggel tölti el. Vörös Mátyás lovasesendőrt, mert mint külszolgálatot teljesítő lovasjárőr tagja, midőn a Kormányzó Úr Ő Főméltósága az udvari gépkocsi üzemhibája miatt hosszabb gyalogolásra kényszerült, lovának alattvalói hűséggel történt átadásával a Legfelsőbb Hadúr rendelkezésére állt, maga pedig a gépkocsi

kijavításánál segédkezett. Ő Főméltósága a járőr ezen szolgálatát elfogadva, lóra szállott és az út egy részét lóháton tette meg, majd a járőr tapintatos

szolgálatkészségéért a helyszínen elismerését nyilvánította. A hivatásbeli kötelemnek eme helyes és hűséges felfogásának a Legfelsőbb Hadúr által való méltánylása az egész csendőrséget lelkesedéssel és önérzetes büszkeséggel tölti el.

Mennyből az angyal...

Irta: SZABÓ DÉNES csendőr.

Az ég felhőbe takaródzott vastagon. A földre is szép, fehér bársonysubát takartak az angyalok, amikor az Ur 1917-ik karácsonyát várták. Áhítatos csönd és illat van a határban a tanyák fölött, akár a templomban. Karácsony ünnepére készülnek az égből, azért esik a sok fehér, illatos hó. Hogy szebb legyen a világ, fehérebb, csöndesebb, illatosabb. És jobb legyenek az emberek. A szomorúak, bánatosak is örüljenek, a reménytelenek reménykedjenek. Akik betegek, sebesültek, akiket elsújtott az élet, azok is higgyék, hogy jobb lesz ezután.

Háború van. Minden háztól oda van valaki, soktól többen: apa is, fia is. Turiné lelkemnek az alsószögi tanyán a férje van oda. Tizennégyben ment el. Akkor még azt hitték, hamarosan visszajönnek mind, akik elmentek. És azóta harmadszor borult télbe a világ és sokan sohasem jönnek vissza. Turiné három gyermekével maradt itthon. A legkorosabb tizegynehányéves. Nagyocska, tisztaképű gyerek. Gyöngé még a lelkem, de segít a munkában. Már kaszált a nyáron. Mert az apja nem jöhetett haza aratásra. Annyi ellenségünk támadt, hogy nem tudott jönni. Meg is írta neki, hogy csak megnyugodjon, Ferkóval learatnak szépen. Le is arattak Isten nevében. Hiszen csak pár holdacska a föld.

A másik megint fiú, Balázska, apja nevét kapta, öt-hatéves, tisztaszemű gyerek, a lányka meg Ilonka, cseppecske szökeség, kék szeme van, mint a harmatos nefelejtsnek. Szófogadó, csöndes jógyerekek. Kicsit szomorúak, várják nagyon az apjukat, még a csöpp is. Imádkoznak érte minden este az estéli imádság után:

— ...Istenem, segítsd meg édesapánkat, akárhol jár, minden lépését vigyázd. Ne találja golyó, se más fegyver, vagy betegség ne érje őt, hanem tartsd meg egészségben és vezesd vissza hozzánk, mert szegények és szomorúak vagyunk, ha nincsen köztünk...

Csak meg volna velük Turiné asszony a jó Istenel. Hanem jó lenne azért, ha hazatérne már az ura. De mostanában nem is írt. Egy hónapja is elmúlt, hogy nem jött tőle írás. Elszorul a szíve, hogy alig dobban. Hiszen olyan sokan odavesznek. A Szűrösék fia is, tegnap kapták az írást. Csak írta szegény, csak egy sort is tudna írni, hogy milyen sorba jutott. Hiába ír neki ő, visszajön a levél sok pecséttel, meg írással, hogy nem találják. Azóta mindig szomorú a szeme és sokszor könnyes. Szép, tiszta homlokán barázdát rajzolt az aggodás. És este, mikor a gyerekeket imádkoztatja, le-lehull a könnye, mikor azt mondják, hogy szegények és szomorúak vagyunk.

Most a szent estére várnak. A szobában vannak, csöndes egymagukban. Nagy fehér homály van odakinn a földeken. Nem látni el a Szűrösék tanyájáig sem.

Turiné az asztalnál ül, kislánya az ölében kopott ruhájú, de fényeshajú babát esicsitgat. A két fiú az asztal szegletén ül, komolyak, csöndesek, nézik a havat az ablakon át. Turiné is kinéz. Megszólal, hangja szomorú:

— Ma sem jön levél, este van már, nem jön a postás.

Ferkó nézi az anyját, megérzi, hogy nagyon szomorú.

— Még jöhet édesanyám. Ilyen nagy hóban nehezen tud jönni.

Balázska is anyjára figyel, neki a levél nem nagy dolog, nem érti még a betűvetést. Csak azt várja igen nagyon, hogy hazajöjjön az édesapja. Odamegy anyjához, hozzátámaszkodik:

— Ugy-e, édesanyám, de jó lenne, ha most hazajönné édesapám?

— Jó lenne, édes lelkem, — s gyulladó kis mosollyal homlokon csókolja fiát.

Balázska visszacsókolja:

— Haza hozza Jézuska, — mondja s szeme nagyra nyílik.

Kívülről nesz hallik, topog valaki a pitvaron végig. Felhígyelnek. Vakkantgat a kutya is, nem haragosan. Ismerős jön. Kopogtatnak. Szíves szó hallik:

— Szabad!

Jólesik Turinének, hogy mondhatja. Azt reméli, hogy a postás jön.

De nem az jött, hanem csendőrök. Turiné kicsit meglepődik, régen tért be hozzájuk járőr. Az őrsparancsnok jött, egy nagysapkás katonával. Turiné örül nekik.

Régi katona az őrsparancsnok. Arca kemény, komoly, a szeme is az, de meleg fény süt belőle, haja deres, amint leveszi a kalapját.

Ferkó lámpát készít.

Az őrsparancsnok nézi az asszonyt, látja, hogy szomorú, alig él a mosoly az arcán. Szól hozzá szép szóval, segítő szándékkal, mintha a lánya lenne:

Vásárügyelet.

Bakos cső. felv.

Bálint tórn. felv.

— Hát a férje, Turiné, jött-e valami hír?
 — Nem jött semmi. Félek már, hogy baj érte.
 Könny rezeg a szemén.

— Turiné lelkem, — szól a csendőr, — sokszor megtörténik, hogy elmarad a levél a haretérről. Sokszor nem tudják kihozni a postát a harevonalból. Vagy olyan helyre kerül az ember, hogy nem szabad írni, vagy nem is lehet. Lássa, a Nagy András fia is hazajött tegnap, pedig már halottnak írták. Nagy az Isten hatalma, abban bízzék csak. Meglássa, jóra fordul...

Az asszony hallgatja nedves szemmel, homlokán elsímul a gond. Olyan jó a reménység, akkor is, ha csoda az, amit remélünk. Hiszen Isten csodát is tesz. A karácsony is csoda. Hogy megjelent a csillag, meg az angyal az égből... A Nagy András fia is hazajött...

Elköszön az őrparancsnok, Turiné hiába marasztalja. Azok mennek. Pedig jó meleg van Turinéknél.

Mennek át a havas földeken, látják egy ideig a fehér hóban a két fekete katonát. A Szürösék tanyája felé mentek.

Valami meleget hagytak a szobában. Ferkó énekeskönyvet lapoz.

— Énekeljünk fiam, — mondja Turiné. Imádkozni kíván...

Ferkó odalapoz a karácsonyi énekekhez. Tudják könyv nélkül is, de így templomosabb.

Megint neszel a kutya odakin. Kopog a jövevény. A nyíló ajtóban havas kucsma jelenik meg. A postás. Be sem jön, csak nyújtja, amit hozott.

— Anyám, édesapám írt! — ujjong a gyerek.
 Turiné elkapja a levelezőlapot. Sírni kezd.

— Olvasd fiam!

Ferkó olvassa boldogan:

— ... Itt vagyok az udinei kórházban. Megsebesültem a karomon. Ne aggódjatok, nem nehéz seb. Pár nap múlva elküldenek a szabadkai kórházba. Onnan pár napra majd haza tudok menni. Tartson meg titeket is jó egészségben a mennybéli Jézus, aki rám is vigyázott.

Mintha angyal mosolygott volna a szobába, tele lett az fényvel, meleggel, nagyon-nagy boldogsággal...

Tanulságos nyomozások megírása.

Pályázatot hirdetünk: 1. zsarolási, 2. jövedéki kihágási esetek nyomozásának megírására. Utóbbival kapcsolatban szívesen látjuk azokat is, akik csak azt közlik, hogy a három utolsó évben mily összegű feljelentési vagy tettenérői jutalékban részesültek. Aki azonban az eseményt is leírja, azt az elbírálásnál — természetesen — előnyben részesítjük. Aki a legtöbb jutalékot érdemelte ki, az külön emléktárgyat kap. A legérdekesebb zsarolási eset nyomozóját értékes fényképező géppel jutalmazzuk. Határidő: 1940 január 15.

Portyázás.

Az autóbuszon egy férfi átengedte a helyét egy hölgynek. A hölgy szó nélkül leült, a férfi pedig egyensúlyi okokból belekapaszkodott egy bőrfogantyúba. Egy kanyarodónál mégis megbillent az egyensúly, a férfi rálépett annak a hölgynek a cipőjére, akinek az imént átengedte a helyét. Nem nagyon, csak egy kicsit, anélkül, hogy kárt vagy komolyabb fájdalmat okozott volna. Udvariasan bocsánatot kért, a hölgy azonban nem ismert pardont és válogatott gorombaságokat vagdosott a férfi fejéhez.

Erdemes-e hát udvariasnak lenni? Annyi ilyen esetet lát az ember, hogy hovatovább azt kell hinni: nem érdemes. Tele vannak a napjaink ilyen apró igaztalansággal, gorombasággal. A széplelkek keringőkorszakán régen túlvagyunk, de az már hiba, ha az előzékeny, emberséges emberben végre is az a meggyőződés ver gyökeret, hogy a létezés egyetlen módja az, ha minduntalan ökölrel vág szét maga körül, különben az úgynevezett életrevalók, az élelmesek letiporják s jószándéka miatt talán még hülyének is nézik. Megértjük, hogy a mai nyugtalan világban ingerültek az emberek s azt is megértjük, hogy a kenyérharc nem az illemtörvényből meríti a szabályait, de azt nem értjük meg, ha komoly ok nélkül megkeiserítjük egymásnak amúgyis elég viszontagságos napjait.

Érthetetlen, hogy manapság, amikor annyira kelene az egymás megsegítése legalább apró udvariaságok, pénzbe nem kerülő parányi jóságok eszközeivel, milyen ridegek, közömbösek, sokszor komiszak egymáshoz az emberek. Mintha csak örömiük telne benne, ha a másiknak fájdalmat, vagy legalább bosszúságot okozhatnak.

Még mindig alszunk s nem tudjuk felmérni az eseményeket, amik a világban történnek. A tyúkszemünket féltjük, húszfillérékéért marakszunk, beleburkolozunk az önzés brutális apróságaiába, nem látjuk meg egymás szemében a küzdelmeket, gondokat, nem tudunk egy kicsit a szívre is hallgatni s közben a tető é a világ fölött. Vajjon az autóbuzos hölgy mit szólna hozzá, ha egy tapintatlan bombavetőgép mázsás acélcsoomagot ejtene a tyúkszemére, vagy hát csak úgy kilométerközelségbe? És mit szólnának hozzá a rideg önzéssel és közönnyel vértezett emberek, ha holnap nekik kellene mások jószándékát, megértését, sőt önfeláldozó segítségét kérniük? Bizonyára minden szemérem nélkül megtennék és az is bizonyos, hogy mindig találnának segítőt, mert aki emberségesnek születik, azt még az élet terített asztalának ezek a szemérmetlen vámszedői sem tudják a jószívről leszoktatni.

Egy német tengeraltjáró legénysége észrevett a periszkópban egy halászcsonakot. Persze, nem torpedózták meg, hanem szép csendben felbuktak a vízből a csónak mellett s megkérdezték a halászt, fogott-e már tengeri csukát, mert ők azt nagyon szeretik. Csuka volt a csónakban, a németek megvették, aztán megint a víz alá bujtak s bizonyára remek csukaebédet ettek, ha közben valamelyik angol repülőgép ketté nem törte a hajójukat.

Ezt a kis hírt a távirati irodák repítették szét s bizonyára az egész világ derül rajta, mi is. Van benne humor, de annál is több és szebb. Félkézzel csatahajókat torpedózni, félkézzel csukát vásárolni,

mintha csak a hamburgi piacon járnánk, van ebben a jóízűségén felül tiszteletreméltó katonaszerűség is. Aki ellenséges vizeken megkockáztatja a felmerülést néhány csukaért s ismerve a német alaposságot, talán még alkuszik is rá, de mindenesetre szájnyalogatva gondol a pompás ebédre, annak eszébe sem jut a halál, ami pedig ott utazik vele a periszkóp tövében.

Ilyen volt a magyar baka is a világháborúban, amikor súlyos utcai harcok kellős közepén is volt rá gondja és ideje, hogy egy-egy tyúkot vagy kacsát belegyömöszöljön a kenyérszákaiba. Ki gondol a halálra, amíg kacsá, meg csuka van a világon? Ahol a katona így gondolkodik, ott lehet bízni a hadseregben. Készséggel ismerjük el ezt a csukázó német tengerészekről, de abban sem kételkedünk, hogy a magyar katona kacsátvágya sem tűnt el a húsz év alatt. Sőt, mintha inkább megnövekedett volna. S ha pedig így van, akkor minden jól van.

Tolvajt és sikkasztót sokszor túlságos könnyen fog a csendőr. A sértett mond valamit, a gyanúsított is, a tanúk beszéde se erre, se arra, nosza írjuk ezt össze, hegyibe a megjegyzést, hogy csakis és kizárólag és egyedül Kovács János lehetett a tettes és már megy is a feljelentés. A tevékenységi napló pedig hízna egy számmal, ha a szárnyparancsnok nem adná vissza a fogalmazványt továbbnyomozásra.

A mi fülünk annyira megszokta már a tolvajt és sikkasztót, mint a kereskedő a kocsikecsőt, meg mosósződát. Ő azt árusítja, mi pedig tolvajt és sikkasztót fogdosunk, hát nem csinálunk belőle nagy dolgot, ha Kovács Jánost feljelentjük. Ha nincs elegendő bizonyíték, legfeljebb az ügyész nem emel vádat, vagy pedig felmenti a bíróság és nem történt semmi.

Hát velünk nem, de Kovács Jánossal történt. Róla senki le nem mossa, hogy a csendőrök feljelentették, talán el is fogták és bekisérték. Százszor felmenthetik, a falu mégis tudja és nem felejt, hogy csendőrkézből volt. Képzelmünk csak kicsit magunkat az ő helyzetébe, akkor majd másként csináljuk mi a dolgainkat. A nyomozáshoz nemcsak szakismeret és gyakorlat kell, hanem lelkiismeret is, meg felelősségérzet az embertársak sorsáért, becsületéért. Aki gondol erre, az nemcsak feljelent, hanem bizonyít is. Ha pedig nem tud bizonyítani, ne tegyen szerencsétlenné egy embert csak azért, hogy a tevékenységi naplója vastagabb legyen, a kiderítetlen esetek jegyzéke pedig vékonyabb. Ez kellemetlen ugyan, de mégsem annyira, mintha az ártatlan Kovács Jánost tolvajnak nézi még az ükunokája is.

A csodák kora a mai felfogás szerint régen volt, igaz sem volt talán. Hát a finnek háborúja micsoda, ha nem csoda? Hátborzongatóan nagy a túlerő, amivel szembeszálltak. Mit remélhetnek? Azt, hogy egy hónap helyett kettő, esetleg három vagy egynéhány napig több hónapig helyt bírnak állani és azután? Kérdőjel, amire a világ minden nemzete gondol, de a megoldást rábizza mindenki a hónapra. És a finnek mégis harcolnak.

Mi, magyarok katonanemzet vagyunk s történelmünk során nekünk is akadtak már katonafeladataink, amelyeknek a megoldása egyértelmű volt a csodával. A világháborúban volt bőségesen ilyen

alkalom, de méginkább hajdanában, a kardok korában, mikor az egyéni bátorságnak és ügyességnek több szava volt a harcban, mint most, amikor a korszerű háborúról olyan fogalmaink alakultak ki, hogy a gépek és tömegek, az anyagmennyiségek szóhoz sem engedik az egyéni katonaevényeket. A finnek példája azonban bizonyára világszerte meghökkenti a szakértőket, mert ez a példa mást bizonyít.

Bizonyítja azt, hogy a nemzetek nagyságát nem kizárólag az embermilliók és a harcokocsik száma szerint kell mérni, van más mértékegység is. Sok kis nemzet eltűnt régen a térképről s ha visszakerült oda, újból és újból eltűnt, mert a belső érték terén nem találtatott elég súlyosnak, más kis nemzeteket pedig évszázadok viharai, földrengései sem tudták összetörni s főleg nem tudták szolgaságba kényszeríteni, mert szabadnak, bátornak, hajlíthatatlannak születtek.

Igy a finnek is. Mikor s hogyan ér véget a mostani hősi legenda messze északon, nem tudjuk, de hogy a finn nemzet akármelyik százmillió nemzetnél sem lesz rövidebb történelmi életű nép, az bizonyosnak látszik. Ők finnek maradnak s bármi legyen a közeli sorsuk, eljön az idő, amikor újból szabadok lesznek s főként nagyon és joggal büszkék arra, hogy ők — finnek. Most már nem csak az olimpiászok sportversenyein vezetik a nemzetek értéklistáját, hanem a történelemben is. Alig hisszük, hogy az egész világon ne a finnekre gondoljon mindenki, amikor az iskolákban, családi otthonokban és a nagypolitikában is — hőskről szó esik. Semmi közünk a külpolitikához, de Jézus hetében mégis csak illik a csodákat észrevenni és érdeme szerint méltatni, akár északon, akár délen, akár nyugaton, akár keleten történik.

Csordás voltam Paraguayban, írja a könyve címében egy mokány magyar, világháborús magyar, aki nem bírta a román megszállást, hanem világgá ment s aztán Paraguayban indiánokkal sátorozott, beállt csordásnak, küzdött jaguárral és kígyóval, majd nem bírván a honvággyal, hazajött s ebben talán az is benne van, hogy itthon nagyobb szükség lehet rá, mint a távoli őserdőkben.

Nem egyedülálló eset ez, ha magyarról van szó. Mi, amikor vihar tépi a nemzet fáját, nem kilincselünk a világ hatalmasságainál, a honszerzésnek ehhez a módjához nem értünk. Nincs propagandaérzék bennünk, nem értünk hozzá, hogyan lehet jámbor kereskedő és iparos álarcában ravasz előkészületeket tenni az eljövendő békekonferenciára. Mi megmérgeződünk, nekiszaladunk a világnak, megkínáljuk a pampák indiánját verpeléti szüzdohánnyal, visszamorgunk a jaguárra s mikor már ez sem elég gondúzónek, akkor rohanunk haza, a magyar ég alá. És egyetlen vagyonunk az a csizma, amiben elindultunk.

Nem kalmárnép a magyar semmiféle vonatkozásban. Ősztönében ma is szabad nomád. Nem bírja a rabságot és nem ért a kolduláshoz. Nem szerződéssel, hanem a két karjával szerzett magának hazát s azóta is azzal védi. S ha a sors időnként kiveri kezéből a kardot, elmegy Paraguayba csordásnak, vagy túrja itthon a földesekét komoran, várakozással. Mert várni is tud. Konokul, akármeddig.

Igaza van, mert a két kar ereje és a várnitudás messzebbre visz, mint az ajándékba kapott szerződés.

vitész Thassy-Plávenszky örgy. felv.

Csikországi havasokról...

Csikországi havasokról hogyha felénk fúj a szél,
Megrezen a falevél is... úgy hallgatja mit mesél...
Azt meséli: Sirva folyik Tiszába a vén Maros,
Székelyvértől, székely könnytől lett a vize zavaros.
Havasok vadvirágain bús enyészet árnya ül,
Könnyfelhőktől nap nem éri, pusztul tehetetlenül.
Rab hónapban zúg az erdő, rázva százados lombját...
Mintha zúgná bérces Erdély, ... székely testvér jajszavát.

Ez a jajszó feltámasztja az elesett holtakat,
Megmozdulnak régi hantok, ... lábra kél egy kis csapat...
Kalapjuknak kakastollát meg-meglengeti a szél,
Magyar csendőr, ... székely csendőr, ... mint az árnyék útra
Lábuk alá lombkoszorút hullatnak a fenyvesek, [kél...
Vérrel szentelt ruhájukra titkon csókot hintenek...
S mikor kicsiny székely falvak, bánatkönnyben alszanak,
Kakastollas délceg árnyak őrzőjáratot tartanak...

Lépésüket nem hallani... nem zörög a fegyverük...
Az Ūristen őrangyala mindenütt ott van velük.
Igy őrzik a székely népet a magyarok Istene,
Aki hosszú ezer évig nem hagyta el sohase!
De egy napon, ha szól a kürt, hangjára mind felkelünk,
Honfoglaló őseinknek hősi lelke lesz velünk.
Csikországi havasokért folyjon bár megannyi vér,
Hazánk csonka nem maradhat, sem rab a székely testvér!
Hieronymi Lajos ny. alezredes.

Bűnügyek tanulságai.

Irta: dr. KENYERES BALÁZS nyug. egyet. tanár.

(Befejező közlemény.)

Az igazságszolgáltatás fontos érdekei követelnék meg, hogy mindazok, akik munkájának részesei, összefogjanak abban a törekvésben, hogy a halálesetek körüli eljárásban, amely akárhányszor főbenjáró ügyben folyó eljárást jelent — a nyomozás folyamán tartott szemléken is csak törvényszéki orvosi képesítéssel rendelkező orvos, elsősorban az a törvényszéki orvos vétessek igénybe, aki később a boncolást fogja végezni. Nagy jelentősége van ennek egyrészt azért, mert annak az orvosnak, aki a szemlén részt vett, módja van ennek észleleteit a boncolásnál értékesíteni, aminek folytán a szemlén részletesebb vizsgálatot végezhet s igénybe vehet a halotton változásokat létesítő eljárásokat is; másrészt, mert a szemléken való részvétel alkalmas leginkább arra, hogy a törvényszéki orvost, orvos-természet-tudományi kriminalistává kinevelje.

Amennyiben pedig kivételes kényszerhelyzetben alkalmi szakértő igénybevétele mellett mellőzni nem lehet, kívánatos annak közreműködését az elengedhetetlenül szükséges megállapításokra — nevezetesen a felmerült gyanú iránti tájékoztatásra — korlátozni. Meg kell akadályozni az alkalmi szakértőt minden olyan ténykedésben, amely a későbbi orvosi vizsgálatok eredményét zavarhatja, egyben kívánatos ténykedésének módját feljegyzésekkel rögzíteni. (Levetkőztetés, mosdatás, szondázás, kötéltávolítás vagy csomózásának megoldása stb.) Minthogy a csendőrség — mai kriminalisztikai képzettségével — mindkét feladat teljesítésére rátermett, kívánatos, hogy amennyire az adott körülmények között az lehetséges, igyekezzenek a fennebbi két feladat teljesítésének feltételeit is megkeresni.

2. A személyazonosság meghatározása.

Az ismertetett esetben a halott személyazonossága meghatározásának terén nagyobb jelentőségű szerep az orvostudománynak nem jutott azért, mert ezt a kérdést a tettes elismerése, a tanúk bizonyítása és a körülmények megoldották.

Az a pár orvosi adat, amelyet az eljárás legelején jóformán csak az egyéb bizonyítékokból fakadt felismerés helyességének ellenőrzése céljából gyűjtöttünk, azonos azokkal, amelyek ismeretlen halottak felismerésének minden más esetében is szerepelni szoktak. Különbség csak abban mutatkozott, hogy az ismertetett esetben a „nem“-nek meghatározására elsősorban igénybevevett nemi rész és emlök hiányoztak, a halott feldarabolása következtében pedig hosszának meghatározására — a közvetlen mérés lehetetlensége folytán — kerülő utat kellett választani.

A nemi rész és az emlök (illetve bimbók) hiányának ebben az esetben semmi jelentősége nem volt, mert az izomzat erőssége, a kezek nagysága, a gégeporcok viselkedése és más egyéb is a hímneműt határozottan elárulta.

A test hosszát — minthogy a szétdarabolt halott egyes részeit úgy összeilleszteni, hogy azt közvetle-

nül le lehessen mérni, nem lehetett, — az egyes csontok méreteiből számítottuk ki. Régen tudott dolog ugyanis, hogy a test hossza és a végtagok hosszú esontjainak méretei egymással — arányban állnak. Beigazolták ezt a Bertillon-féle nyilvántartó rendszerrel kapcsolatos mérések is. Ezen az alapon tömegvizsgálatokkal számokat állapítottak meg, amelyekkel szorozva az egyes végtagcsontok hossz-méreteit, megkapjuk az egész test hosszát. A kolozsvári intézetben megkezdett és a budapesti intézetben folytatott tömeges vizsgálatok azt eredményezték, hogy a férficsontváz felkarcsontjának szorzószáma 5.05, a nőicsontváz felkarcsontjáé 5.12. A szorzás eredménye és a valóságos testhossz közötti különbség legfeljebb 2 cm. A szétdarabolt holttest jobb felkarcsontja 343, a bal 337 mm hosszú volt. 5.05-el való szorzatainak $(1732 + 702 = 3434)$ középértéke 1717 mm, jól megfelel a vizsgálóbíró által meghatározott 172 cm testmagasságnak.

A jobb és bal felkarcsont hoszméretében mutakozó 6 mm-re terjedő különbség, továbbá az a megállapítás, hogy a két csont súlyában számottevő (36 gr-ra terjedő) különbség van (j. o. 326, b. o. 290 gr), módot adott annak meghatározására is, hogy az elhalt jobb kezét erősebben használta, mint a balt, tehát, hogy a bűncselekmény áldozata jobbkezes férfi volt.

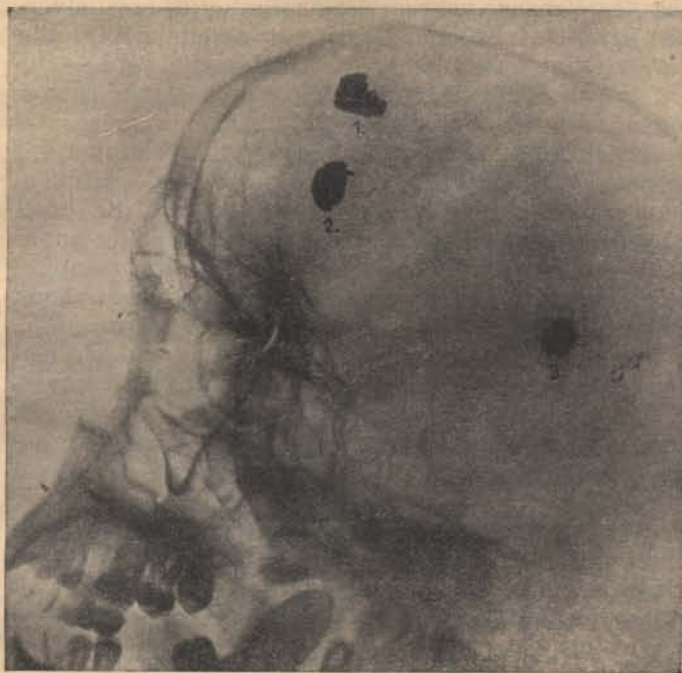
Schranz Dénes dr.-nak a budapesti törvényszéki orvostani intézet igen nagy halottanyagán nagy szorgalommal és szigorú tárgyilagossággal végzett nagyszámú vizsgálata olyan adatokat termelt, amelyek segítségével az emberi csontváz egyetlen csontjának, a felkarcsontnak vizsgálatával megbízható módon (mondjuk, hogy a bizonyossággal határos valószínűséggel) meg lehet határozni a test magasságán kívül az életkort, a nemet, a foglalkozás minőségét, az elhalt különleges ismertető jeleit (csontsérülés, csontbetegség stb.). Munkásságának eredményei megérdemlik a halálesetek körüli nyomozások résztvevőinek legmesszebbmenő figyelmét.¹⁴

Különös érdeme Schranz dr.-nak az is, hogy a vizsgálataihoz használt anyagot gondos kikészítéssel alkalmassá tette a törvényszéki orvostani intézet gyűjteménytárába való besorozásra. Ezen a réven a budapesti intézet többek között üveges keretekbe foglalt olyan hatalmas csontgyűjtemény birtokába jutott, amelyben esztendők szerint sorakoznak egymás mellé a különböző életkorú egyének (külön férfiak, külön nők) felkarcsontjainak vállizületi végei. Kezdődik a sorozat az újszülött felkarcsontjával és végződik egy 102 esztendős egyének csontjával. Nagy jelentősége abban van, hogy összehasonlításra felhasználható anyagot tart készletben arra az esetre, ha csontmaradványokból kell életkort meghatározni. Megérdemli ez is, hogy a nyomozások végezői létezését tudomásul vegyék és felkínálkozó segítségét alkalom adtán felhasználják.

¹⁴ L.: 1. A felkarcsont törvényszéki orvosi jelentősége (a Budapesti Orvosegyesület által jutalommal kitüntetett munka) Orvosképzés 1931. 6. sz. 2. Das Oberarmbein und seine gerichtl.-med. Bedeutung. D. Zftf. für die gesamte gerichtliche Medizin 22 bd. 4, 5 Heft. Mindkettő számos ábrával. 3. A foglalkozásra jellegzetes változások kutatása felkarcsonton. 4. A felkarcsont gyakorlati értéke. Orvosi Hetilap XXVII. évf. 8., illetve 14. szám.

3. A Röntgen-készülékkel végzett vizsgálat jelentősége.

Az orvostermészettudományi kriminalisztikának jelentékeny segítőeszköze a Röntgen-készülék. Használhatjuk egyebek között azoknak a változásoknak láthatóvá tételére, amelyek lövési sérülésekkel kapcsolatban, az ember testének belsejében létrejönnek. Ezeket kutattuk a szóbanforgó esetben is a törvényszéki orvostani intézetbe beszállított fejnek átvilágításával és Röntgen fényképének elkészítésével (l. a mellékelt ábrát).

A feldarabolt fejnek Röntgen-fényképe. 1. és 2. a két golyó árnyékképe, 3. a lerepedt szilánk árnyékképe.

A felvétel meglepetést hozott, amennyiben úgy a törvényszéki orvos szemléje, mint a magunk szemléje is a fejen csak két lövés nyomát találta fel, tehát azt állapította meg, hogy a fejben csak két golyó van, viszont a R. fényképen három olyan, nagyjában kerek, sötét árnyékfolt látszott, amelyek golyók árnyékának látszottak megfelelően.

A feltűnő jelenség magyarázatát mindjárt a boncolás kezdetén megkaptuk. A fejbőrnek a koponyacsonttól való leválasztásakor ugyanis az egyik bemeneti nyílás széle alatt, közvetlenül a fejbőr és a csont között haladó rövid csatorna nyílt meg, amelynek végén egy lencsényi, vékony ólomszilánk volt beszorulva, amely nyilvánvalóan az egyik golyóról — annak a csonton való áthatolása közben — repedt le.

Ezzel a három árnyékfolt egyike (3. számú) magyarázatát megtalálta, úgy, hogy a boncolás folyamán már csak a másik két árnyékfoltnak eredetére kellett figyelemmel lennünk. A Röntgen-felvétel utbaigazítása mellett a két golyót — anélkül, hogy az agyat össze kellett volna faragnunk — egészen könnyen meg tudtuk eredeti helyükön találni s ezzel a két lövésnek irányát is pontosan meg tudtuk határozni. Elárulta a fénykép már a boncolás előtt — a golyók erős eltorzításának megállapításával azt is, hogy azok tömör ólomgolyók, tehát nem acélköpenyeges

golyókkal dolgozó fegyverek töltéseinek voltak a golyói.

Haszna volt a Röntgen-képnek abban is, hogy az egyik golyó kettészakadását lehetett megállapítani, ez pedig nagyjelentőségű volt a golyók fajtájának meghatározása szempontjából.

Boncolás nélkül persze a meglepő Röntgen-lelet magyarázatát nem lehetett volna megtalálni s így a fénykép súlyos félreértésnek lehetett volna az okozója. Ilyen súlyos következményű félremagyarázásra szolgáltatott példát annakidején a napilapokban is részletesen tárgyalt alábbi eset.

„M. Gy. bérkocsis évek óta intim viszonyt folytatott W. E.-vel. 1897 február hó 20-án mindkettőt eszméletlen állapotban találták a leány lakásán. Kórházba szállították, ahol a bérkocsis csakhamar magához tért és a kiküldött rendőrség előtt előadta, hogy önmagát akarta meglőni, de a golyó célt tévesztett és a leány fejébe fúródott, aki akkor mélyen aludt. Az orvosszakértő megvizsgálta a leány sebeit, annak irányából azt következtette, hogy a vádlott vallomása lehetséges s valószínű, hogy a golyó csakugyan véletlenül hatolt a leány fejébe. A törvényszék mindazonáltal szándékos emberölés kísérletének minősítette a cselekményt és a tettést elítélte egyévi börtönre. A kir. tábla elfogadta a vádlott védekezését és az orvosszakértő véleménye folytán őt csak gondatlanságból okozott testi sértés miatt ítélte el. Mialatt az ügy a kir. Kúriánál volt, a lány fejről Röntgenfelvételt készítettek.¹⁵ Az eredmény meglepő volt. A fénykép kiderítette, hogy a lánynak orra felett két golyó is van és mindkettőnek közös a löcsatornája. De a fénykép azt is kiderítette, hogy a lövés iránya egészen más, mint ahogy azt a szakértő állította. Ilyen körülmények között a szándékosság nyilvánvaló, mert hiszen kétszer csak nem tévedhetett egymásután az a pisztoly. Az ítélet feloldatván, a törvényszék utasítva lett, hogy most már hivatalosan fényképeztesse le W. E.-t Röntgensugarak útján. De Ajtai tanár azt ellenzi, a R. sugarakkal való fényképezést nagyon veszedelmesnek mondja s a következményekért nem vállal felelősséget.“

Már a napilapok közleményeinek olvasásakor meg voltam győződve a R. kép félremagyarázásának fennforgásáról. Ismertem elődöm szigorú tárgyilagosságát, tudtam azt is, hogy egy lencsenagyságú nyíláson — amilyent a sértett orragyökerén megállapítottak — egymásután két golyó legfeljebb csak akkor mehet keresztül, ha úgy a sértett feje, mint a fegyver satuban mozdulatlanul rögzítve van s végül tudtam megelőzően végzett kísérleteimből azt is, hogy a közönséges revolverek ólomgolyói kiemelkedő csontszélekbe ütközve, nagyon gyakran kettészakadnak.

Feltevésemet a további fejlemények beigazolták. Ismételt felszólításra Ajtai tanár vonakodásáról le-tett és b. Eötvös Loránddal, a fizika nagynevű tanárával — megfelelő óvatossági szabályokat alkalmazva — a sértett fejről több egymást keresztező irányban számos fényképet készített, amelyek a golyó kettéválását kétséget kizáró határozottsággal beigazolták. (L. Kenyeres: A fényképezés és Rönt-

¹⁵ Éppen akkor voltak tele a szaklapok és a napilapok a Röntgen-sugarak nagyjelentőségét hirdető közleményekkel.

genezés jelentősége az igazságszolgáltatásban. Gyógyászati 1901.)¹⁶

Röntgen-berendezéshez a kolozsvári egyetem törvényszéki orvostani intézete a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóvoltából aránylag korán (mindjárt a sebészeti klinika után) hozzájutott. Üzembehelyezése után részletes kísérleti tanulmányozással igyekeztünk meghatározni, hogy a törvényszéki orvosi gyakorlatban ezt mire lehet felhasználni.¹⁷

Vizsgálataink közben különösen nagy figyelmet fordítottunk a félremagyarázásra alkalmas leletekre. Többször kaptunk felülvizsgálatra orvosi véleményekhez mellékelt olyan Röntgen fényképeket, amelyek alapján valamely végtagon csonttörést vagy egyéb súlyos sérülést állapítottak meg, mi pedig a másik végtag átvilágításakor ugyanezt az elváltozást azon is megállapítottuk, mint a fejlődés egy bizonyos szakának, vagy mint fejlődési rendellenességnek megfelelő változást. Ezen az alapon állítottuk fel azt a szabályt, hogy ha valamelyik végtagon kell valamely változást keresni, nem szabad megelégedni a sértett végtag átvilágításával, hanem mindkét végtagról kell — összehasonlítás céljára — fényképet készíteni.

Ugyancsak sürűn tapasztaltuk azt is, hogy a testben rejtőző idegen tárgyak (pl. golyók) keresése céljából készült fényképek is alkalmat adhatnak félremagyarázásra. Ezeknek a hibáknak megelőzésére szintén állítottunk fel az előbbihez hasonló szabályt, nevezetesen, hogy arról a testrésről, amelyben idegen tárgyakat keresünk, egymásra merőleges síkokban legalább két felvételt kell csinálni.¹⁸

Kiemelésre érdemesnek tartom, hogy ezt a saját magunk által alkotott szabályt az ismertett esetben magunk meg nem tartottuk, a feldarabolt halott fejről egyetlen R. felvételt készítve. Ezen a felvételen a lerepedt ólomszilánk, minthogy a R. sugarak kévéje lap felől érte, kerek árnyékot vetett. Ha saját szabályunknak megfelelően a készített felvétel irányára merőleges irányban egy második felvétel is készült volna, ezen a fémszilánk élével kekulve szembe a sugárnyalábbal, természetét eláruló keskeny vonalas árnyékot adott volna. Mentségünkre szolgálhat persze egyrészt az, hogy éppen abban az időben intézetünk személyzetének nagymértékű elfoglaltsága és egyéb okok is a R. felvételek készítését nehezé tették, másrészt az a tudat, hogy a biztosan elrendelendő boncolás a teljes tisztázást meghozza, ami meg is történt. Élő egyén vizsgálata esetében hasonló mulasztás persze mentséget nem igényelhetne.

A halál okának meghatározása.

Példát szolgáltat az ismertett eset arra, hogy kellő gyakorlottsággal rendelkező szakértő a holt-

¹⁶ Ajtai tanár vonakodása — amelyet az egyes lapok úgy igyekeztek feltüntetni, mintha azzal az igazság kiderülését akarta volna megnehezíteni — külön elismerést érdemel, mert akkor alig ismerték a R. sugarak veszedelmességét, amelyet később szomorú esetek hosszú sora beigazolt.

¹⁷ A fényképek nagy része látható a bpesti Törvényszéki Orvostani Intézet gyűjteménytarában.

¹⁸ Lásd a közleményeket a M. Tud. Akadémia 1933. évi Almanachjának 162—171. lapjain. Továbbá Demeter: Rendellenességek a végtagesontok fejlődésében. Líceum-nyomda Eger, 1912. valamint a M. Orvosi Archivum 1908. évfolyamában megjelent nagyterjedelmű dolgozatot, amely kimutatja, hogy gyermekek kezességüknek és könyökének R. vizsgálatát nagyon jól lehet használni életkor meghatározására.

testnek aránylag kis részét — egy végtagnak egy darabját vizsgálva — messzemenő következtetéseket vonhat le a halál okára nézve is. A gyógyítás terén ténykedő orvos bizonyára mosolyogva háritaná el magától, mint teljesíthetlent azt a megbízást, hogy egy felkarnak, egy lábszárnak vizsgálata alapján a halál okát illetőleg nyilatkozzék. Viszont a különleges ismeretekkel rendelkező szakértő a megbízást az elérhető sikernek érdeklődésével vállalja, mert tudja, hogy egy kis holttestrészből aránylag sokat ki lehet — persze többnyire bizonyos fenntartással — olvasni. A lágyrészeknek, izmoknak, bőrnek vértelensége vérvesztést árulhat el és ezzel elvérzést gyanítat. Fulladást sejtet az alvadéknélküli híg vér, viszont hosszabb halálküzdelemmel járó — tehát lassan bekövetkezett halált a tömött vér és rostonya alvadék. Felismerhetjük a szénéleg mérgezést a vérnek jellemző színéről s gyanunkat könnyen bizonyossággá tehetjük egy csepp vérnek színeképelemző készülékkel végzett vizsgálatával. Ki lehet mutatni vegyi vizsgálattal a vérbe felszívódó anyagokkal történt mérgezést. Messzemenő következtetéseket vonhatunk le a fehérvérsejtek arányának megváltozásából és a vérnek egyéb változásaiból. Fel lehet találni a vérben az egészséget támadó csirákát, baktériumokat. Meg lehet határozni a vérben az elhalt által fogyasztott alkohol mennyiségét, amely egy bizonyos százalékon felül alkoholmérgezés folytán beállott halálra is engedhet következtetést.

Az ismertett esetben is érdekes következtetéseket lehetett levonni a feldarabolt holttestrészek vizsgálatával már akkor, amikor a halált okozó sérüléseket hordó fej még vizsgálatra rendelkezésre nem állott.

4. A bűncselekmény elkövetésére használt lőfegyver meghatározása.

A bűncselekményben szerepelt lőfegyver fajtájának meghatározásakor — egyebek között — a kilőtt töltény alkotórészeinek megtalálása szolgáltat értékesíthető adatokat. A leggyakrabban felkinálkozó, egyben legfontosabb töltényalkatrész, amely kedvező körülmények között a csőben keletkezett jellegzetes változások révén a fegyverfajta megjelölésre módot ad, sőt esetleg még arra is, hogy az azonos fajtájú fegyverek közül egyetlen egyet kiválaszthassunk — a kilőtt golyó. Ezért állította fel az orvostermészettudományi kriminalisztika azt a szabályt, hogy a golyót mindaddig keresni kell, amíg megkerül, illetve amíg meg tudjuk határozni, hogy hova lett. Keresésének helye a sértett teste és a fegyver elsütésének helye. Az a megállapítás, hogy a sértett testében golyó van, a helyszíni átkutatásának kötelessége alól nem mentesít, mert egyrészt lehetséges, hogy a helyszínen a fegyvert többször is elsütötték, de a sértett testébe csak egy golyó jutott, a többi a helyszínen szétszóródott, másrészt lehetséges az is, hogy ha a golyó a sértett testében megrekedt, a töltésnek más részei (fojtás, löporszemcsék, a kilőtt töltény hüvelye) a helyszínen található fel. A helyszíni kutatás esetleges eredményének rendkívül nagy értéke természetesen a legaprólékosabb gondosságot, a padlónak a megnyezetnek, a falaknak és minden egyes bútordarabnak részletes átvizsgálását követeli, sőt, kívánatos

teszi a bútorzat kihordását és a padló felsőprését. Úgy a kolozsvári, mint a budapesti törvényszéki orvostani intézet gyakorlatában előfordult számtalan eset bizonyítja a céltudatos, tervszerű, aprólékos kutatás nagy jelentőségét. Pestmegye egyik községében az istálló ágyában fekvő sértettet az ablakon keresztül agyonlőtték. Az ablak párkányán Frommer fegyver töltésének löporszemcséi voltak elszórva. Az ablak előtt megtalálták sárba tiporva a kilőtt töltény hüvelyét, a sértett ágya alatti padozatban a pisztoly golyóját. A háború alatt fiatal zászlós, nő kíséretében késő este zugszálloda egyik szobájába vonult. Reggel távozott. Távozása után a nőt ágyban fekvő, átlőtt mellettel, halva találták. Minthogy a helyszíni szemle alkalmával golyót nem találtak, a törvényszéki orvostani intézetbe bezállított halott hátán levő kimeneti nyílás pedig bizonyította, hogy az a sértett testét elhagyta — magam indultam el keresésre. A szerencsére még változatlan állapotban megahagyott ágynak lepedőjén ötpengősnél nagyobb, kerek, olyan beszáradt véryomót találtam, amely teljesen megegyezett — tükörképe volt — a halott inge hátán látott vérfoltnak. Mindkét véryom közepén megvolt a golyó által ütött lyuk. Ezen a nyomon tovább haladva, megtaláltam a matrácra és az alatta levő ágyszékán az őket keresztüljáró löcsatornát s megállapítottam a padlón is a golyó ütődésének nyomát. A 6.35-ös Browning golyó a vaságy fejevének egyik lábának karikája alá volt beszorulva. Nagyjában hasonló másik esetben a garniszálloda szobáját eredménytelenül kutatván át, arra a következtetésre jutottam, hogy a golyót a mosásba adott ágyneművel tüntették el. Felkértem a tulajdonost, hogy keressesse. Másnap elhozta azzal az értesítéssel, hogy a mosóintézetben az ágynemű közül akkor hullott ki, amikor azt a mosóüstbe rakták. Ez is 6.35-ös Browning golyó volt.

A megtalált golyó fajtáját és ezzel a használt fegyver fajtáját azon az alapon, hogy manapság a különböző fegyverfajtáknak megtöltésére az illető fegyverfajta számára készített töltényeket szokták használni,¹⁹ a golyó alakja, szerkezete (tömör fémből készült vagy köpenyeges golyó) súlya, fajsúlya, vegyi összetétele határozhatja meg.

Az alsógödi megállóról bezállított fej boncolásakor az agyban talált két golyó erősen eltorzult tömör ólomgolyó volt s így már ebből, sőt már a Röntgen-kép alapján, amelyen a feltűnő eltorzulás szintén szembetűnő volt, ki lehetett zárni acélköpenyeges golyóval működő fegyver szereplését. Az alakbéli tulajdonságokat az eltorzulás miatt nem lehetett értékesíteni, a fajsúly és vegyi összetétel vizsgálata körülményes lett volna, nem is volt szükség rá, mert a súlymeghatározás teljes eredményt adott. A kevésbé erősen eltorzult golyó súlya volt 3.70 gr, az erősebben eltorzulté 2.70, de az, hozzászámítva a belőle lerepedt szilánk 0.90 gr súlyát, az egész golyót illetőleg 3.60-ra nőtt; az intézet gyűjteménytárának egyik 9 mm-es Flaubert töltényéből kivett golyó súlya 3.70 gr volt.

Megállapításunkat azután, nehogy azzal szem-

¹⁹ Azt, hogy a golyót a neki megfelelő fegyverből lötték ki, a csőben keletkezett jellegzetes változások árulják el. Azt, hogy a golyó idegen fegyver csővében ment keresztül, a hozzáértő többnyire könnyen felismeri.

ben később kétségeket hangoztathassanak, a löporfajta meghatározásával is igyekeztünk alátámasztani. A Flaubert-puska töltéseibe ugyanis löporként robbanó higanyt tesznek s a higanyt közelről történt lövések bemeneti nyílása körül vegyi vizsgálat ki lehet mutatni.²⁰ Ezért a bemeneti nyílás udvarából kivágott bórdarabkát az országos bírósági vegyésznek — higany keresésének kérésével megküldtük. A vizsgálat a higany jelenlétét kimutatta s ezzel a Flaubert-töltés szerepelése kétségtelenül beigazolódott.²¹ Később a Dunából ki is boronálták a 9 mm-es Flaubert-puska csővét.

5. A csonkítás és a feldarabolás módjából levont következtetés.

Sima metszésekkel — a porcok és csontok megfaragása nélkül, az ízületeket szétválasztani csak az tudja, aki boncolástani ismeretekkel rendelkezik, vagy pedig állatok szakszerű feldarabolásával szerzett magának kellő gyakorlottságot. Az, aki kellő tájékozódottsággal nem rendelkezik, késsel a feldarabolást el nem tudja végezni. Kénytelen más eszközökhöz, fűrészhöz, fejszéhez folyamodni, sőt kénytelen — ha ezek az eszközök rendelkezésére nem állanak, — a megkezdett darabolást félben is hagyni. Úgy a Lederer-féle gyilkosság esetében, mint a most ismertetett esetben a feldarabolás módja hozzáértő egyén ténykedésére utalt s a következtetés be is vált, amennyiben L. a háború alatt, B.-né pedig családja körében szerezte meg a hentesmesteri ismereteket. Ezeket árulta el a mellkas megfelelése, különösen pedig az alsó végtagok levágása, ami úgy történt, mint ahogy a hentesek a sonkának szánt részt szokták leválasztani, a combcsont felső végének lágyrészeihez hozzávágva a farizomzatának és bőrének egyrészét.

A foglalkozást eláruló feldarabolást láttam két esetben újszülött holttesten. Mindkét esetben azt úgy végezték, mint ahogy a sült szárnyast szokták felszelni. Különösen jellemző volt a felső végtagok leválasztása, amit késcsapással úgy végeztek, mint ahogy a csirke szárnyát szokták levágni, rajta hagyva a mellkas hónaljlati izomzatának egyrészét.

A Ruxton orvos gyilkossága esetében, amelyet a *Csendőrségi Lapok* 1938. évi október hó 15-iki számában ismertettem, az anatómiai ismereteket eláruló feldarabolás mellett a személyazonosság megállapításának megakadályozására szánt csonkítások is mutatkoztak. A tettes levágta a meggyilkoltak egyikének fülét, orrát, kivágta szemét, kitörte fogait és megcsonkította ujjait azért, hogy az újjbegyrajzolat révén való felismerést lehetetlenné tegye. Ténykedése

²⁰ Robbanó higanyos töltésre gondolt a törvényszéki orvos is a fejnek szemléje alkalmával. Erre utal jegyzőkönyvének a robbanó higany füstcsapadékára jellemző alábbi leírása, amely szerint: A bemeneti nyílás körül szürkésfekete lepedékes udvar van, amelyen sem persenés, sem löporszemcsék beékelődése nem mutatkozik.

²¹ A lelet értékesítésének előfeltétele volt persze más olyan oknak kizárása, amely higanynyomokat juttathatott a fejbőrre. Minthogy a fejről a Poller-féle eljárással öntvényt készítettünk, az ehhez használt Negocol nevű anyagot is megvizsgáltattuk, azzal a gyanúval, hogy esetleg azzal is kerülhetek higany vegyület részeiké a bőrre. A vegyi vizsgálat kimutatta, hogy az illető anyagban higanynak nyoma sincsen.

A kiskunhalasi lovastanosztály egyik szakasza egy katonai ünnepélyen.

nemcsak bonctani ismereteket, — de a felismerés célját szolgáló ismertetőjelek iránti tájékozódottságot, — tehát egy bizonyos fokú műveltséget árult el.

Feltehetőleg szintén a személyazonosság meghatározásának megnehezítését akarta az ismertetett esetben is elérni a tettes azzal, hogy az emléket, (illetve a bimbókat) a környező bőrnek egy darabjával együtt, nemkülönben a nemirészt a szeméremszőrzetet hordó bőrrel együtt kivágta és eltüntette, azért, hogy a holttestrészek esetleges feltalálásakor a meggyilkolt nemét ne tudják meghatározni. Ezek a részek nem is kerültek elő. Maga a tettes a tudakoló kérdésekre mindig kitérő választ adott, s így mint-hogy a tettesek lelkébe belátni nem lehet s cselekvésüket sokszor tévtanok, vagy babonák irányítják, a csonkítás célját határozottan megállapítani nem lehetett. A legközelebb eső magyarázat persze a személyazonosság megállapításának megnehezítése volt.

6. A bizonyító tárgyak és bűnjelek.

A csendőrség a bűncselekménnyel összefüggő helyekről, számos jólsikerült fényképet vett fel és helyszíni rajzokat készített, a törvényszéki orvostani intézetben az egyes holttestrészeket lefényképezték, a fejről rajzokat, Röntgen-felvételt és a Poller-féle eljárással öntvényt készítettek. Mindezeket az eljárás további folyamán, különösen a főtárgyaláson haszonnal értékesítették, egyben azok a jegyzőkönyvek leírásával egyetemben az eset tárgyi bizonyítékait megörökítették. Fontos lett volna persze az egyes holttestrészek öntvényeinek elkészítése is, mert ilyen módon az egész holttestnek bármikor szétszedhető és újból összeállítható utánezatát lehetett volna tanulás és tanítás céljaira megörökíteni. Mindenesetre értékes darabja lett volna az egy kriminalisztikai gyűjteménynek, sőt sokszorosítva több gyűjteménytarban is helyet találhatott volna.

Sajnos, különböző nehézségek miatt az öntvények készítése — bár ezt a védelem is külön indítványozta, — elmaradt. Ugyancsak veszteséget jelent az eset tudományos értékesíthetése szempontjából a

bűnjelek elkallódása. Fontos lett volna a feldarabolásnál használt késnek, bárdnak, a fej elégetésének megkísérlése céljából igénybevett tűzhely lapjának, különösen pedig az ölés végrehajtásában szerepelt fegyver esővének és a fejben talált két eltorzult golyónak, valamint a lerepedt szilánknak — megőrzése. Utóbbiakat a fejről készített Röntgen-kép nekik megfelelő árnyékfoltjai fölé illesztve, — okulásra nagyon alkalmas gyűjteménytári készítményt lehetett volna előállítani. Megszerzésüket tervbe is vettem, de tervem megvalósításának foganatosítása — az ügy végleges elintézésének elhúzódása miatt késedelmet szenvedett s mire arra ráeszméltem, a golyók elkallódtak, a többi bűnjel pedig egy pár fillérért árverési hiénák martalékává lett. Nekem megmaradt a lelkiismeretem szemrehányása, amelyet azzal a gondlattal enyhíték, hogy mulasztásom megemlézése másoknak tanulságul szolgál.

7. Végkövetkeztetés.

Az ismertetett esetnek legfontosabb tanulsága, hogy a halálesetek körül eljáró hatóságok céltudatos tervszerű eljárással és az orvostermészettudományi kriminalisztikában jártas szakértőknek segítségével nehezen megoldhatónak látszó eseteket is, az igazság kiderítésével aránylag könnyen tisztázhatnak. A céltudatos, tervszerű együttműködés előmozdítása érdekében, azzal a törekvéssel, hogy az anyagi igazságot megállapító tárgyi bizonyítékok, egyesült erővel fokozottabb mértékben kihasználtsanak — dolgoztam ki az esetet teljes részletességgel úgy, hogy egyrészt a szakértői működésre hivatottak, másrészt azok, akik szakértők igénybevétele tekintetében határoznak, a maguk tanulságait belőle levonhassák.

A Gondviselés, amely azzal a kötelezettséggel, hogy az igazságszolgáltatás területén felmerülő orvostermészettudományi kérdések megválaszolásához szükséges különleges ismereteket tanítsam — a törvényszéki orvostan tanítójává tett, ezzel arra is kötelezett, hogy az orvostermészettudományi bizonyítás helyzetét és alakulását figyelemmel kísérjem. Meg-

figyeléseim, sajnos, azt állapították meg, hogy az igazságszolgáltatás a maga gyakorlatában a különleges ismereteket kellőképpen nem értékeli, a felkínálkozó szakszerű segítséget kellőképpen igénybe nem veszi, s ezzel elzárkózik attól, hogy a maga szakértőit tudásban tökéletesítse és belőlük orvostermészettudományi kriminalistákat neveljen. Egy félszázadra terjedő szolgálatom ideje alatt gyűjtött keserves tapasztalataim alapján újból és újból felhívtam a figyelmet az igazságszolgáltatást fenyegető károokra és veszedelmekre. Igyekeztem megadni elhárításuk eszközeit is, sajnos nem nagy eredménnyel. Szakmám jelentőségének tudata és az igazságszolgáltatás méltóságának tisztelete teszi most is — amikor pályámnak végére érkeztem, — kötelességemmé, hogy a vészharangot mégegyszer megkondítsam. Teszem ezt újult erővel abban a reményben, hogy az 1938. évi nemzetközi kongresszus alkalmából megalakított nemzetközi akadémia, amelynek kialakulását a világ háborús hangulata eddig, sajnos késleltette, — meginduló működésének munkatervébe az orvostermészettudományi kriminalisztika fejlesztésének érdekében fel fogja venni nevezetes bűnügyek nemzetközi ismertetését és tárgyi bizonyítékaik utánzatainak nemzetközi kicserélését. Ezt a célt igyekeztem szolgálni a törvényszéki orvosoknak 1938-ban Bonnban tartott első nemzetközi kongresszus számára készített előadásommal.²²

²² L. Kenyeres: Internationale Beziehungen der Kriminalistik. — Arbeiten des I-ten internationalen Congressus für gerichtliche Medizin 1938, Bonn, Universitätsbuchdruckerei

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség! Folyó hó 10-én egy elszáktított magyar testvérünktől, Temesvárról a mellékelt levelet kaptam. Azért küldöm be a tekintetes Szerkesztőségnek, hogy amennyiben méltónak tartják, úgy szíveskedjenek azt a Csendőrségi Lapok-ban közölni. Úgy érzem, hogy ez a pár fájdalmasan hozzánk kiáltó sor nemcsak nekem szól, hanem valamennyi magyarnak.

Mellékelve küldök egy bélyeggel ellátott borítékot azzal a kéréssel, hogy közlés után szíveskedjenek ezt a nekem nagyon drága levelet visszaküldeni. Maradtam mély tisztelettel Málnási Ilona tápéi öpk. leánya.

Kedves Magyar Testvér!

Ne lepődjön meg, hogy ezúttal én is válaszolok a nekünk nagyon kedves tartalmú soraira, de dacára annak, hogy már félig elfásult lelkek vagyunk, a soha ki nem alvó reményünk közeli teljeseése könnyeket csal szemünkbe ma is.

Hallgattuk rádióan a felvidék visszacsatolását, annak teljes egészében együtt örültünk, együtt könnyeztünk nap-nap után s azóta még jobban fáj a 20 esztendő minden nyomora, minden keserősége. Ezt a hosszú húsz keserves esztendőt soha azt úgy átérezni tudni nem fogja senki, kedves Testvér, mint mi, kik, sajnos, átéltük és éljük még ma is.

A jó Isten áldja azért a napért, melyen édes apja elhátározta, hogy repatriál s ez által biztosította gyermekeinek a gyermeki kacajt s örömet, nem úgy mint a miénk, kiknek ha iskolába kell menniök, vagy a jövőre gondolnak, arcukra fagy a mosoly.

Talán még a rabkenyér is édesebb ennél, hisz tudja, hogy bűnös s nem jöhet változás! Még így nap-nap után a bizonytalan (élet?) új megalázás és reménytelenség!

Nem a hívó szavunk jutott odáig, hanem a kétségbeesés, a jaj utolsó elhalkuló sóhaja!

Fiatalságunk jövő nélkül, családapák kenyér nélkül s öregek nyugdíj nélkül, így várunk Benneteket lerongyolva, kizsákmányolva, tönkretéve!

Fogadja szívélyes üdvözetem s tiszteletem k. szüleinek.

Aláírás.

EMCÉKEZZÜNK!

Szöke János I. oszt. őrmester, a nagysajói őrparancsnoka, a román nemzetőrrel Szamosújvárott vívott harcban 1918 december 16-án elesett.

Sándor József hadnagy, a csikszerepai szakaszparancsnoka, az oroszokkal Tarnóvnál vívott harcban 1914 december 18-án Podgoruki mellett elesett.

Kovács Lajos budapesti kerületbeli, a képviselőházi őrséghez vezényelt csendőr címz. őrmester a 4. Lsonzó-csatában 1915 december 12-én kapott sebesülésében 1915 december 18-án meghalt.

Bazsika Pál valkói őrsbeli csendőr, mint a szolyvai őr felderítő járőrének parancsnoka, nagy orosz túlerővel vívott harcban 1914 december 19-én Zányka és Almamező között többszörös sebesülés után elesett.

Zauberer Jeremiás őrvezető címz. őrmestert, a petrovai őrparancsnokát, 1906 december 22-én Petrovabisztra közelében postafedezeti szolgálatban rablók megölték.

Kosztea Kandid zajzoni őrbeli csendőr, címz. őrmester az oroszokkal vívott harcban 1914 december 22-én Fenyvesvölgynél elesett.

Krämer Miklós vajszlói őrbeli főtörzsőrmestert a torjanci határban jugoszláv pénzügyőrök a határon áthívták, elfogták és 1922 december 23-án agyonlőtték.

Ürögi György nádudvari őrbeli alőrmester szerb komitácsi bandával vívott harcban 1917 december 24-én Ivanjica mellett elesett.

Pavesó János trsztenai őrbeli csendőr az oroszokkal vívott harcban 1914 december 25-én Bochniánál elesett.

Békési Sándor csornai őrbeli csendőrt egy éjjeli csendhaborító, akivel szemben szolgálatilag fellépett, 1925 december 25-én Csornán megölte.

Péter András ny. őrvezető, volt felsőlapugyi őrparancsnok, mint a csendőrséghez beosztott népfelkelő és Simon Benjámint dévai szárnybeli csendőr a románokkal 1916 december 26-án vívott ütközetben Csehirleanka mellett elesett.

Fodor István 2. oszt. őrmestert, a jászárokszállási őrparancsnokát, garázdálkodó katonák megfélemezése közben az egyik katona 1918 december 26-án hátulról agyonlőtte.

Varga Márton címz. őrvezetőt, a kanaki őrparancsnokát, fegyveres gonosztevők 1905 december 23-án meglőtték. 1905 december 27-én Nagybecskerekben meghalt.

Derecskey Simon őrvezető, címz. őrmester, a tolcsvai őrparancsnoka, nyomozó szolgálatban erdei vasút kisiklása következtében 1910 december 27-én Háromhuta határában meghalt.

Nagy Ferenc hajdunánási őrbeli alőrmester Romániában szenvedett sebesülése folytán 1917 december 27-én Turnu-Severinben meghalt.

Garaj András őrvezető, címz. őrmester, a havasközi őrparancsnoka, 1914 decemberben felderítő szolgálatban, az oroszokkal harcolva, elesett.

Susik Géza galgóci őrbeli alőrmester, mint przemysli hadifogoly, három sikertelen szökési kísérlete után, a penzai fogolytáborban 1917-ben meghalt.

Próbacsendőrök írásai.

(Március 14-i pályázatunk anyagából.)

XI.

Kitüntetésem.

Február 1-e volt az a szép nap, amelyet minden jó magyar legény vár és ami után vágyik: a katonasághoz való bevonulás. Büszke voltam, amikor felszereltek, sok otthon maradt legénnyel nem cseréltem volna fel az egyenruhát. Első napjaim egy kissé idegenek voltak, de később rájöttem, hogy ezzel minden újone így van s nem kedvetlenített el semmi. Mivel már kezdetben igen kedveltem a katonaeletet, elhatároztam, hogy igyekezni fogok, hogy egyik hasznos tagja legyek a honvédségnek. Ezen dolgoztam minden erőmmel, de meg is volt az eredmény, mert bekerültem a tisztos iskolába, azt szép eredménnyel végeztem: harmadik lettem. Olyan büszke voltam, talán senki büszkébb, mint én, mikor a zubbonyom nyakára felkerült, — amint mondani szokták, — az úgynevezett „krumpli virág”. Nagy gyakorlaton már rajparancsnok voltam. Itt tapasztaltam, hogy milyen hát a magyar, hogy benne van az ősi vér, a harci kedv, a hadalkozás utáni vágy, minden örömük az volt, ha a gyakorlat jól sikerült.

Október elsején jöttek az újonek, akik minket már öregeknek ismertek, akik már tőlünk várták a részükre szükségeseket. A bevonulásuknál parancsnokságom alá külön beosztottak egy csoportot. Megtudtam, hogy karpaszományosok lesznek és külön iskolába mennek. Nagyon megörültem és örülök, míg élek mindig, hogy én is öntöttem beléjük valamit a katonai tudásból. Az iskola végeztével egy másik csillag ragyogott a zubbonygalléron... Ezredparancsnokunk pedig meleg szavakkal és kézfogással fejezte ki megelégedését. Én éreztem magamat a legbüszkébbnek az ott levő tisztetek között.

Bevonultam ezután a századomhoz, hol örömmel fogadtak. Megkezdődött a rendes napi foglalkozás, melyet lelkismeretesebben senki nem teljesített, mint én, hisz sokat, de nagyon sokat tanultam a karpaszományosok mellett, általános ismeretünk közöttük bővült.

De nem mindig csak a gyakorlat a honvéd dolga, a sport is eleveníti és edzi az embert, én is kedveltem, de legjobban a lövészetet. Egy alkalommal összevonták az ezred legjobb lövőit, akik közé én is bekerültem és indultam a pisztolylövészetben. Első díjat nyertem. A versenyen résztvevők közül én voltam a legboldogabb, amellelt, hogy egy szép cigarettatárcsa, tizennégy nap szabadság és a zászlóaljparancsnok úr nyilvános megdicséérése volt a jutalmam. Utána pár nappal újabb kitüntetés ért: századparancsnokunk tudomásomra adta, hogy ismét vezényelnek a levante főoktatói tanfolyamra Nyirbátorba, egy hónapra! Ott csaknem mind világháborús embereknek lettem az oktatójuk. A legnagyobb harci szellemet igyekeztem beléjük önteni, úgy gondolva, hogy akik a községekben részünkre előkészítik a katonákat, azokat meg kell tanítani. Ők igyekeztek, könnyen ment a munka. Az iskola végeztével zászlóaljparancsnokhozadtam tudomásomra a dicséretet.

Ősszel teljes erővel indultunk a nagy gyakorlat-

nak, de meg kellett azt szakítani, mert egy szép reggelen vonatra ültünk és elmentünk a Felvidékre. A határszélen meg kellett állani. Itt ért a harmadik csillag, vagyis szakaszvezető lettem. Jól kiképzett katona, golyószórós rajparancsnok és szakaszparancsnok lettem tehát...

Pár napi ottlét után, 1938 november 8-án 13 órakor átléptük a volt határt Beregsuránynál. A biztosított menet élén én mentem golyószórós rajommal, mint gyalogél... Ez volt a legnagyobb kitüntetésem!

Nem esuda, hogy este, a felszabadulás ünnepén, a cigányzenére én is odavertem a bakkancsomat s úgy megforgattam egy Rózsika nevű leánykát, hogy azt hiszem, sohse felejtje el, míg él...

Kiss József próbacsendőr.

XII.

Borura — derű.

A volt cseh hadseregben szolgáltam. Mint minden magyar fiút, engem is a lovasokhoz osztottak be. Megtanultunk elég hamar lovagolni. Négyhónapos újane voltam, amikor beküldtek bennünket, hat magyar fiút, két koesi szalmáért. Csak a magyarok tudták megrakni a kocsit, így hát mindig őket küldték. Hazafelé én voltam a kocsis az első kocsival. Az útkanyarban vasútkeresztelés volt. Amikor a sorompóhoz értem, hirtelen csengetett és hirtelen le is eresztették éppen a lovak elé. A lovak megijedtek, nekivittek a sorompónak, ami persze azonnal eltörött. A kaszárnyában jelentettem az esetet, felvették a jegyzőkönyvet. Egy hónap múlva fizetési meghagyást kaptam, hogy 30 nap alatt fizessék 171 koronát a vasúttársaságnak. Miután nagyon soknak tartottam ezt, nem akartam megfizetni, ezért június 6-án jelentkezni kellett a hadbírószágon. Rám bizonyították, hogy én voltam a hibás. Nagyon könnyű volt rám bizonyítani, mivel egy szót sem tudtam csehül. Kézzel-lábbal mutogattak, míg végre megértettem, hogy a pénzt meg kell fizetnem, de még ötnapi szigorított fogságot is kaptam azért, mert azt mondtam, hogy magyar vagyok.

Ezt a kis esetet azért mondtam el, hogy megmutassam nagyon kis részben a magyar fiúk ottani katonaeletét. De a mi örökös bűntünkre is eljött az ünnep. Részesé lettem én is, amikor Cseklésznél 1938 november 12-én, vasárnap hajnalban átléptem a sokat átkozott cseh határt. Éjfél után a magyar határon a határőr ránk kiáltott: „Állj, ki vagy?!“ Mi pedig, vagy háromszázan, szinte sírva az örömtől kiáltottuk, hogy hazatérő magyarok. „Akkor előre!“ — hangzott a kiáltás. Szinte rohantunk, hogy minél előbb odaérjünk a katonához. Le sem lehet írni azt az örömet, amikor a magyar katonával összeölelkeztünk. Szegény fiú majd megfulladt, úgy megszorogattuk. Reggel a vasútállomáson csendőrök fogadtak bennünket. Innen aztán sietve mentünk tovább. Galántán láttam legelőször magyar díszmenetet. Olyan szépen csinálták azok a honvédek, hogy szinte csodálattal néztem rájuk. Felsőhajtottam az örömtől, hogy most már én is magyar katona lehetek, amire kicsi gyerekkorom óta vágytam. Végignéztem magamon, csupa rongy volt a zubbonyom, a nadrágomból kilátszott az alsó ruhám, égett az arcom, amikor a honvédek mosolyogva elmentek mellettem.

Este értem haza, akkor már kissé sötét volt. Azt kérdezte az édesanyám, hogy katonáknak keresek szállást? ... Tulajdon édesanyám nem ismert rám, míg nem szoltam...

Sebő Ferenc próbacsendőr.

XIII.

A kém.

1936 október 5-én megkaptam behívómat Vácra. Büszke voltam, mint sok más, aki katona lehet. Büszkeségem 8-án alábbhagyott. Megmondom, miért. Megkaptam a 95-ös mintáját. Nagybajuszú és kiválóan táplált törzsörmester úr adta át, ezekkel a szavakkal: „Nesze fiam, itt az anyus. Vigyázz reá, mint a két szemedre!” Vigyáztam volna is nagyon, sajnos, a nagy vigyázat közben még ott nyomban elejtettem. Ez oly hatással volt a tekintélyes hasú törzsörmester úrra, hogy sohsem fogom elfelejteni.

Reám förmedt ezekkel a szavakkal: „Te bunkó! Nem most mondtam, hogy úgy vigyázz reá, mint a két szemedre!?! Csókold meg az anyust azonnal!!...” Megesókoltatta velem a beolajozott tusát. A következő pillanatban pedig óriási nagy bakkancsával megbillentett volna, ha a lábát följebb bírta volna emelni. De így csak a nagy ülepű nadrágomnak a posztóját súrolta véle. Amikor kijöttem a raktárból, nem tudtam, sírjak-e vagy nevessek? De akár-hogyan is gondolkodtam, mint háromnapos katona, ezt az eljárást nagyon korainak találtam.

Hála Istennek, a hatodik vasárnap minden addigi rosszat és nevetségeset magával sodort. Eskütétel napja volt. Laktanyánk udvarán sorakoztunk újoncok valamennyien. A vas sisakunk, melyet kissé beolajoztunk, úgy fénylett, hogy a napsugár visszatükröződött róla. Fölhangzott az alezredes úr szava. Mindnyájan fönnhangon ismételtük:

„...Esküszöm, — hogy szent hazámért, — minden külső és belső ellenség ellen, — bárki legyen is az, — mindenkor, — mindenütt, — és minden alkalommal, — életem és vérem feláldozásával is, — vitézül, — és férfiasan harcolok!”

Öröm volt e szavakra még gondolni is, nemcsak kiejteni ezeket. Érezni annak tudatát, hogy engem, kit nemrég bunkónak neveztek, ma erre a szent feladatra érdemesítettek.

Az eskütétel után mindig komolyabb napok következtek. A harmadik hónapban elvezényeltek nehézpuskás tanfolyamra. Ott is újabb oktatásokat kaptunk a kémek elleni védekezésekről. Jó volt oda figyelni, mert könnyen áldozatul eshettem volna... Az meg így történt:

Egy vasárnap délután kimentünk a községbe. A barátom kérésére betértünk egy vendéglőbe. Azt hiszem, a községi szövetkezet volt. Kevés bort kért szódával a barátom. Leültünk az ajtónál egy asztalhoz. Közben bejött egy 35—40 év körüli, jól öltözött férfi. Engedélyt kért, hogy asztalunkhoz ülhesen. Széket toltam neki és engedtem, hogy asztalunkhoz üljön.

Még a táskáját is alig tette le, máris bort hozott, három-három decit részünkre is. Nem vagyok nagy borivó, idegen is volt a kínáló, hát tiltakoztam. Mire ő azt felelte, hogy ne búsuljak, van pénz bőven. A barátom, ki addig nem szólt semmit, sokkal jobb benyomást gyakorolt reá, ahhoz húzta

Próbacsendőrök az iskolában.

Reviczky szds. felv.

székét. Én kikapcsolódtam a társaságukból és egy idősebb földműves bácsival beszélgettem.

Arra lettem figyelmes, hogy azt mondja az idegen a barátomnak, hogy ő máma itt, holnap Léván van. (Akkor még Léván cseh világ volt.) Van szokolja (cseh pénz) elég. Kinyitottam fületem és a bácsi beszédét figyelmen kívül hagyva, figyeltem annak minden szavát és mozdulatát. Azt kérdi a barátomtól, hogy hová való? Mióta szolgál? Milyen csapatnál szolgál? Megnyomtam a lábammal a barátom lábát, hogy észhez térítsem, kivel áll szemben. A nevezett gyanús egyén ezt nem vette észre és tovább kérdezősködött. Mennyien vannak? A barátom mondott néki valami esacsiságot. Újabb kérdés a fegyverről, a kosztról... Elérkezettnek láttam az időt, hogy eslekedjek. Engedelmet kértem és kiléptem az asztaltól azzal, hogy veszek cigarettát és nyomban jövök vissza. De ezt csak azért tettem, mert láttam, hogy egy csendőrörmester úr éppen akkor lépett be a szemben lévő üzlethelyiségbe. Őt erősebbnek és okosabbnak gondoltam az illető leigazoltatására. Sajnos, erre nem került már sor. Mert mire én visszajöttem, a biztosan kémkedő idegennek csak hült helyét találtam. A barátom állítása szerint kiugrott az ajtón és eltűnt a sötétben. Kerestük vagy százán az egész községben, de sajnos, sehol sem találtuk többé. A jelentést másnap kihallgatáson megtettem. Nagyon sajnáltam, hogy így elszalasztottuk a gazembert, na de azóta sok mindent tanultam, másodszer már nem így csinálom!...

Bánszegi István próbacsendőr.

Búcsú öreg lovamtól.

Írta: KÓBOR JÁNOS törzsőrmester. (Kötelek.)

1932. évi augusztus hóban szolgálati lovamat válrandulás következtében elárverezték. Október haváig a távollevő bajtársak szolgálati lovaikat lovagoltam.

Októberben parancs érkezett az örsre, melyben elrendelték, hogy szolgálati ló átvétele végett másnap az osztályparancsnokságnál jelentkezzem.

Este korán lefeküdtem, mivel az autóbuzsközlekedés miatt korán kellett kelnem. Elalvás előtt mély gondokba merültem, hogy vajjon milyen is lesz az a ló, melyet részemre kiutálnak. Elibém képzeltem fehérét, feketét, pejt, sárgát, fakót és vasderest, de választani nem tudtam, mert mind szépnek és jónak tetszett.

Az öreg vaságyon addig képzelődtem, míg végre mély álomba merültem. Álomban Ázsia zord mezőin jártam s a vadlovak közül egy vasderest fogtam magamnak. Ugy vettem a vasderes nyakába a pányva-kötelet, akár csak a hortobágyi csikósok. Már meg is nyugtattam magamat, hogy nem kell lóért menni Szolnokra.

Álomból az ébresztőóra érhangú csengése riasztott fel. Csalódást éreztem, mert a vasderes nem volt sehhol. Katonásan ráncbaszedtem magamat és jóval az indulás előtt kiértem az autóbuzsmegállóhoz. A percek egész óráknak tünnek fel, míg várakoztam. Arra gondoltam, hogy amíg én Szolnokra beérek, a bajtársak kiválogatják a szebb és jobb lovakat és nekem csak a selejtes marad. Nem is tévedtem! Míg a 32 km-es távolságot az autóbusszal megtettük, három esetben állt meg különböző bajok miatt. Végre 10 órára — négy óra alatt — sikerült Szolnokra beérni.

Az osztályparancsnokságnál jelentkeztem, hol azt a parancsot kaptam, hogy menjek az elosztás helyére lóért. Bármilyen gyorsan is szedtem a lábam, mégis későn volt. A kilenc darab ló közül nyole nyergelve, kantározva és kifordítva állott, csak egy gesztenyepaj, jegytelen herélt, nagyszőrű ló állt gazdátlanul. Szomorúan nézett ki szegény, mint a potyolt körte, melyet mindenki a földön hagyott. Körülnéztem és megsimogattam, miközben megjegyeztem, hogy jól felruházta a természet. Az ott lévő bajtársak jót kacagtak ezen. Ő is rám nézett és talán azt akarta kérdezni, hogy én leszek-e az új gazdája? Csalódottnak éreztem magamat. Magamban az autóbuzsnak tettem szemrehányást azért, hogy nekem ez a nagyszőrű maradt. Majd hozzáálltam a nyergeléshez és kantározáshoz.

A lovakat parancs folytán az osztályparancsnokság udvarán körbevezettük, majd a segédtsízt úr kijött az irodából a lovak okmányaival. Kezdem magamat megnyugtanni, hogy azzal kell beérnem, ami van. A segédtsízt úr mindenkit megkérdezett, miután előbb lovon ülve is megnézett bennünket, hogy megfelel-e a ló? Valamennyien azt feleltük, hogy igen! Mit jelenthettem volna mást, hisz nem volt nagyobb választék.

A nagyszőrű csikóra néztem és a feneketlen tiszasülyi útra, a távoli akolhátra és az ingoványos tiszai dülökre gondoltam. Nyugtattam magamat, hogy erős csontozatúnak látszik a ló és gondozás mellett sikerül majd annyira feljavítani, hogy birni fogja a portyázással járó fátalmakat.

Közben a segédtsízt úr hozzám érkezett és átnyújtotta a ló okmányait. Kíváncsi voltam, vajjon hány éves és mi a neve a nagyszőrű csikónak. Belepislantottam anyakönyvi lapjába: „Csatár“ nevű a lovam — és 18 éves! A szabályzat jutott az eszembe, hogy: „Harcban a honvédet csatárnak nevezzük“. Így hát mindketten csatárok vagyunk és együtt járjuk az élet s az örskörlet rögös útjait addig, míg lehet.

A segédtsízt úr parancsot adott az indulásra és mindenki elindult a maga falujába. Én is neki fordítottam fejfel „Csatár“-t a 32 km. hosszú útnak,

Sűrű léptekkel hagyta maga után lovam a kilométerjelző oszlopokat. Jónak bizonyult és kilométer-oszloptól kilométeroszlopig mindjobban megbarátkoztunk.

Mivel Szolnokról a délutáni órákban indultunk, 27 km. út megtétele után, az örskörlethez tartozó Hunyadfalva telepen megpihentünk. Hunyadfalva telepen megettem jó lucernával s még zabot is kapott. Másnap a kora reggeli órákban vonultam be az örsre. Bevonulásomat jelentettem az örsparancsnokomnak, aki a lovat és szerelvényét átvizsgálta. Átvizsgálás után annyit mondott, hogy elég csontosnak látszik, de gondozás mellett még összeszedheti magát. Én pedig már mindenbe belenyugodtam volna, csak az a 18 év ne lett volna mögöttem.

Ébresztő után minden reggel az első utam hozzá vezetett az istállóba. Ha megpislantott, az istálló esendjét az ő nyerítése zavarta meg. Persze az üdvözlésért 1 kockacukor, egy marék zab vagy egy maroknyi illatos lucerna volt a jutalom. Hűséges, nemes jóindulata miatt hamarosan megszerettem. Ő is megértette, hogy egymáshoz tartozunk.

Portyázás alatt nagyszerűen viselkedett. Csak az bántott, hogy lépés jármódban is hamar megizzadt, amit gyengeségének tulajdonítottam. Ha az idő és a körülmények megengedték, az út melletti illatos bodorkás fűből is jól tartottam. Ilyenkor a fülét élnékben hegyezte.

Eljött az első tél. Egy decemberi napon 20 óra tájban indultunk szolgálatba. Sötét este volt és a sötétséget a sűrű köd is fokozta. Még a ló fejét sem láttam. Mivel úgy én, mint járórtársam nem régóta voltunk az örsön, a terepet nem teljesen ismertük. Egyszer csak megszólal a társam, hogy neki az út ismeretlennek tűnik fel.

Az örskörletnek azon a részén voltunk, ahol sem fa, sem épület nem volt. Megállapítottuk, hogy eltévedtünk. A zseblámpámat felgyújtottam, de fénye alig tudta áttörni a ködöt. Csak azt láttuk, hogy valami dülőúton állunk. A sorsra és Csatárra bízam magamat. Gondoltam, hogy valahova majd csak kilyukadunk. A dülőúton tovább haladtunk, mikor Csatár hirtelen megállt. Arra gondoltam, hogy a feneketlen sárban elfáradt. Rövid állás és tűnődés után bízattam a tovább menésre, de nem ment! Rosszat sejtve, a zseblámpát felgyújtottam. A lámpa fényénél közvetlen előttünk egy 2—3 méter mély kubikgödört észleltem. A lélegzetem is elállt. Ha erőltetem Csatárt a tovább menésre, a kubikgödörbe zuhanunk. Az utat most már teljesen Csatárra bízam. Előbb felvitt a tiszai véggátra, majd az oda legközelebbi tereptárgyhoz. Ott már kiismertük magunkat.

Az időjárás kedvezett Csatárnak, mivel az esőzések csak decemberben állottak be, amit hamarosan kemény fagyos idő követett. Az örskörletben jó pi-

henőhelyek voltak, ahol zabbal és jó illatos lucernával is jóllakott Csatár. Ilyenkor élénkebben fülelt és 1 hónap elteltével már bokkolt is egyet-egyet. Kértem az Istent, hogy hamarosan kitavaszdják, hogy a jó friss lucernától Csatár még jobb erőre kapjon. Csatár hizott és erősödött. A tereptárgyas gazdák — kik ritkábban látták — több esetben megjegyzték, hogy szemlátomást hízik a nagyszőrű csikó. Én persze igen örültem ennek.

Megjött a tavasz és Csatárnak a hosszú szőre helyett szép fényes, almás apró szőre nőtt. Ekkor már úgy össze szoktunk, mint két terepkutató. A tavasz folyamán már megpróbálta azt is, hogy ha a hátán kissé elgondolkoztam, csupa jóindulatból megugrott, hogy megörvendezessen. Ilyenkor jutalmul a nyakát megveregettem.

Az évek egymásután multak. Mi napról-napra jobban megbarátkoztunk. A 18 év után jött a 19-ik és így tovább, míg felszaladt 25 és 1/2 évre. A szőre fénye homályosodni, a füljárása csendesedni, az orrhát őszülni kezdett. A megugrások száma nap-nap után kevesebb lett.

Aggodalom fogott el, mikor a lépfene elleni oltást végző dr. Mikecz Béla főtörzsállatorvos úr az örs lögyengélkedő könyvébe Csatár neve után beírta, hogy „lábain inhüvely tágulás, elhasznált csüdök és általános elhasználtság miatt csak lépésben lovagolható“. Ugyanakkor a lovardai lovaglás alól is felmentette. Csatár mintha mindezt tudta volna. Hogy aggodalmamat elűzze, néha úgy megjátszotta magát, mint egy 4 éves csikó. Sajnos, ez már csak rövid ideig tartott.

A bejegyzés után az osztályparancsnok úr szemlére jött. Valamennyien kivonultunk a lovardába. A lépés és ügetés lovardai gyakorlatokban mi is részt vettünk, mikor azonban a vágára került a sor, az osztályparancsnok úr „Lovardából“-t vezényelt nekünk. Csatár ezt meg is értette, de amikor látta, hogy a többi nem jön utána, sértve érezte magát. A lovarda mellett szomorúan reám nézett. Talán azt akarta mondani, hogy még ő is bírná. Fejét lehorgasztotta. Megsimogattam és megérttettem vele, hogy parancs: parancs. Azért kímélik, hogy hosszabb időn keresztül lehessünk még együtt. Erre kissé megnyugodott. Akkor vidult ismét fel, amikor az osztályparancsnok úr „Sorba“-t vezényelt.

A gyengélkedő könyvben történt bejegyzés óta még 2 év telt el. Két oltás és 2 malleinezés.

... Egyszer aztán érkezett az ő ideje is... Hiába volt jó igyekezete, vidámsága, szolgálatszeretete... egyszer be kellett látnia, hogy nincs tovább, nem bírja...

A selejtítés megtörtént és az ő ideje a m. kir. csendőrségnél lejárt. Folyó évi október 22-én bevezettem Szolnokra — ahonnét azelőtt 7 évvel ügettünk ki — elárverezés végett. Olyan kétségbeesetten nézett rám, mintha mindent értene és búcsuzni akarna tőlem.

Szorult szívvel váltam meg a nemes, hűséges állattól. Igaz szívből sajnálnám, ha valami állatkinzó kezébe kerülne. Igazi csendőrlő volt Csatár, öreg, megrokkant szolga. Megérdemli, hogy ezzel az írással és a búcsuzáskor felvett képpel megörökítsem emlékét.

Hősök a tengeren.

írta: TENGHERÉSZ.

A német keletázsiai cirkálóraj egységei a háború kitörésekor széjjel voltak szórva a Csendes-óceán mérhetetlen kiterjedésű vizein. Gróf Spee altengernagy, a cirkálóraj parancsnoka, a Scharnhorst és Gneisenau nagycirkálókkal a keleti Karolin-szigetek Ponape kikötőjében tartózkodott. Az Emden kiscirkáló a kínai vizeken cirkált, a Leipzig kiscirkáló pedig, amely a Nürnberg kiscirkálót éppen felváltotta, a mexikói partok közelében tartózkodott. A felváltott Nürnberg kiscirkáló útban volt vissza, Keletázsia felé és az első háborús napokban sikeresen csatlakozott a cirkálóraj zöméhez a Déli-tengeren.

Gróf Spee admirális helyzete nehéz volt. Köröskörül túlerőben lévő ellenség: angolok, franciák, oroszok, japánok. Saját cirkálóraja széjjelszórta és teljesen magára hagyatva, mert a japánok hadüzenete megfosztotta a cirkálórajt Tsingtautól, amelyre, mint támpontra támaszkodva, eredményesebben működhetett volna.

Midőn a cirkálóraj zömével Ponapénál a kínai vizekről jövő Emden és a Nürnberg kiscirkálókkal egyesült, gr. Spee admirális cirkálórajával, egy csomó kereskedelmi hajó, mint segédhajó által követve, kelet felé hajózott. A Csendes-óceán nyugati részében, az ellenség ottani túlereje miatt, eredményes működésre nem volt kilátás. Az Emden kiscirkálót az admirális augusztus közepén elboesátotta és az Indiai-óceánba küldötte cirkálójaháborút folytatni.

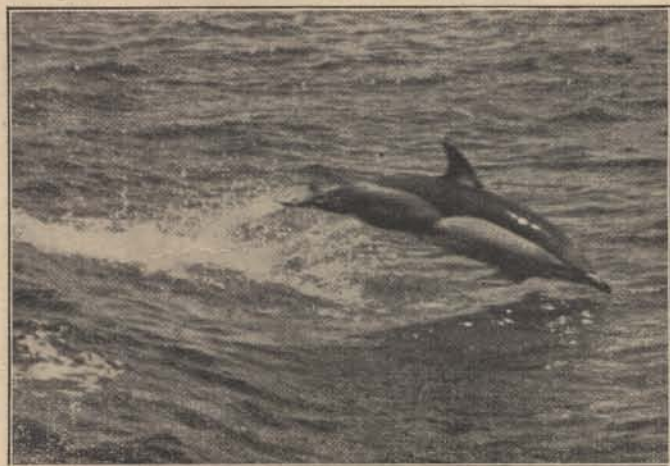
A cirkálóraj ágyúi először szeptember 22-én dördültek meg és a Társaság-szigetek Tahiti kikötőjében a tenger fenekére küldték a Zélée nevű francia ágyúnaszádót. A Marquesas-szigeteken való rövid tartózkodás után a cirkálóraj tovább tartott kelet felé, a chilei vizek irányában. Október első napjaiban a Húsvét-szigetek közelében csatlakozott a cirkálórajhoz a mexikói vizekről jövő Leipzig cirkáló, valamint a Dresden kiscirkáló is, amelyet a háború kitörése, mint már említve volt, Németországba való hazatérő útjában ért. A cirkálórajhoz való csatlakozás időpontjáig mindkét kiscirkáló igen eredményes cirkálójaháborút folytatott a közép- és délamerikai vizeken. Gr. Spee admirális most már igen tekintélyes erővel, két nagy- és három kiscirkálóval

hajózott tovább Chile felé. Október 31-én pillantották meg elsőzben a délamerikai kontinenst és a Kordillerák fenséges, hófedte csúcsait. November 1-én a chilei partok mentén gr. Spee admirális cirkálójára összetalálkozott a felkutatására és megsemmisítésére kiküldött Cradock admirális angol cirkálójával. Délután 4 órakor kezdődik a coroneli tengeri ütközet. A német cirkálójának csak három egysége: a két nagycirkáló és a Leipzig kiscirkáló van kéznél. A Nürnberg és a Dresden ebben a pillanatban ki vannak különítve és valahol a láthatáron túl vadásznak ellenséges kereskedelmi hajókra. Az angol cirkálóraj, a Good Hope és a Monmouth nevű páncélos cirkálókból a Glasgow védett cirkálóból és az Otranto nevű segédcirkálóból állt. A német admirális zászlóshajója a Scharnhorst, az angolé a Good Hope. 6 óra 30 perckor dördülnek meg a német 21 cm-es ágyúk. A Scharnhorst a Good Hope, a Gneisenau a Monmouth ellen küzd. A Leipzignek egyelőre mint a Glasgow-val, mint az Otrantóval fel kell vennie a harcot. Az északról közeledő Dresden kiscirkáló csak később avatkozhatott bele a harcba. Az angolok tüzésége is megszólal és az ágyúk hangja, a gránátok süvítése és robbanása nemsokára túlharsogja az erősen viharzó tenger bömbölését. Elsőnek az erősen sérült Monmouth hagyja el az ütközet színhelyét. Tüzérségi megfigyelő állását, elülső páncéltornyát a német gránátok már a tengerbe separték. Az angol páncéloscirkáló erősen megdőlvé és lobogó lángokkal égve, tűnik el a láthatáron. A Monmouthot nemsokára erősen sérülten és égve a Glasgow és az Otranto is követi. A két német nagycirkáló most már tűzét az angol zászlóshajóra, a Good Hopera összpontosítja. A Good Hopen is tűz van, erősen sérült. Alig van már menetsebessége. A távolság közte és a német cirkálók között folyton csökken. De az angol kemény legény. Még ilyen állapotban is torpedót lő az ellenség felé, anélkül azonban, hogy benne kárt tenne. 7 óra 45 perckor azután a Good Hopen hatalmas robbanás történik és a páncéloscirkáló egy pillanat alatt eltűnik a habokban. Cradock admirális, az összes tisztek és legénység elpusztult. Gr. Spee admirális kiadja a kiscirkálóknak a parancsot: „az ellenséget üldözni és megsemmisíteni“. Kb. 2 óra elteltével a Nürnberg kiscirkáló jelel szikratávirón, hogy három keményes ellenséges cirkálót süllyesztett el. Mi történt? A Nürnberg észak felől igyekezett a cirkálójához bevonulni, midőn a sötétségben összetalálkozott egy letakart lámpákkal haladó hajóval. Fényszóróit ráirányította és ekkor látta, hogy a súlyosan sérült Monmouth van előtte, amely nyilván, a semleges chilei vizekre igyekezett menekülni. Az angol parancsnok azonban most sem gondolt megadásra, hanem halálra sebzett hajójával kísérletet tett arra, hogy a Nürnberget nekirohanással elsüllyessze. A Nürnberg erre néhány tüzéségi összűzzel megadta neki a kegyelemdőfést. A Monmouth elsüllyedt és összes legénysége a tengerbe veszett. Mentésre a sötétségben és az erősen viharzó tengeren gondolni sem lehetett. A Glasgownak és az Otrantonak, súlyosan sérült állapotban, sikerült semleges kikötőbe jutniok. A német cirkálójaj győzelme döntő volt és a német hadilobogót egycsapással úrrá tette messze a délamerikai vizeken. Az ellenséges kereskedelmi hajózás teljesen megbénult. A német hadihajók majdnem sértetlenek voltak. A Gneisenaut négy, a

Scharnhorstot két veszélytelen találat érte csupán. Az egész cirkálójának mindössze két könnyű sebesültje volt.

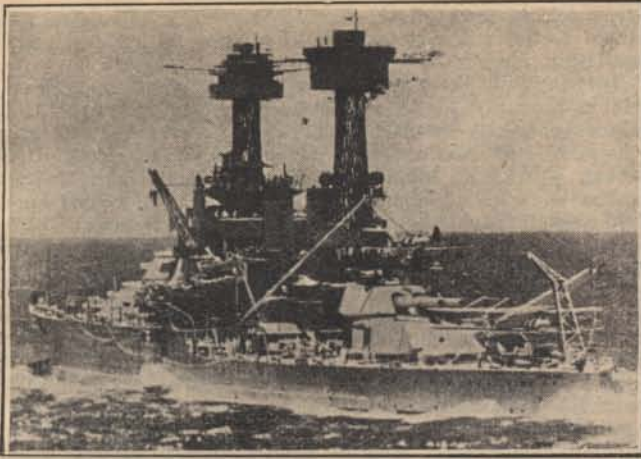
A német cirkálójaj a coroneli győzelmes ütközet után befutott Valparaisoba, ahol az ottani népes német kolónia egetverő lelkesedéssel fogadta. A semleges kikötőben a cirkálójaj kiegészítette készleteit, de rövid tartózkodás után, tiszteletben tartva a nemzetközi szabályokat, újból kifutott a délamerikai partok mentén. December 1-én érte el a Cap Horn, ahol a Csendes-óceán, az Atlanti-óceán és a Déli Jeges-tenger vizei találkoznak. A Pieton-sziget egyik csendes öblében eltöltött ötnapos pihenő után a cirkálójaj északkeleti kurzussal behajózott az Atlanti-óceánban. Gr. Spee admirális a szikratávirója révén tájékozva volt arról, hogy az angol admirális a világ minden tájáról tengeri erőket igyekezett összevonni a német cirkálójaj megsemmisítésére. Azt is tudta azonban, hogy a Déli-tengerről, a Csendes-óceán közepéről és az Atlanti-óceánból ellene kirendelt angol és japán erők még nem egyesülhettek. Külön-külön pedig bátran felvehette velük a harcot, ezt a coroneli győzelem igazolta. Így újabb csapásra készült. Támadást akart intézni a Falkland szigeteken lévő angol flottatámpont ellen, hogy ezzel az angol presztízsnak, az angol világbirodalom eme alappilléreinek, ártson.

1914 december 18-a volt. A német cirkálójaj, élén a Gneisenauval, teljes gözzel közeledik a Falkland szigetek felé. Már látni a csipkézett partokat. A kikötőt: Port-Stanleyt, dombosor takarja el, de annyi látható, hogy a kikötőből sűrű füstfellegek szállnak az ég felé. A német cirkálók fedélzetén a partraszálló különítmények utolsó előkészületeiket teszik meg. Ekkor a kikötőt egy angol cirkáló hagyja el. A németek megismerik. A Kent. Ugyanolyan típusú hadihajó, mint a Coronelnél elsüllyesztett Monmouth. A németek már arra gondolnak, hogy a december 8-i napon megismétlődik a coroneli fényes győzelem. Egyszerre csak hatalmas gránátok csapnak be az élén haladó Gneisenau közelében. Ugyanekkor jön a parancs a zászlós hajóról: „Ütközetbe nem bocsátkozni, vissza a zömhöz“. Az egész német cirkálójaj teljes gözzel kelet felé igyekezik, hátat fordítva a Falkland szigeteknek. Időközben a kikötőből két ellenséges könnyű cirkáló fut ki nagy sebességgel, észak felé kanyarodva és érintkezést tartva a német cirkálójajjal. De mi ez? A két

A tenger bohóca: delfin.

vitéz Soós alezr. felv.

*Csatahajó.

cirkálót további hat hadihajó követi. A két legutolsó közülük, hatalmas nagy hajó és nagyon nagy sebességgel közeledik. Dél tájban a németek felismerik őket. Angol csatacirkálók. A német nyíltengeri flotta passzív magatartása lehetővé tette ugyanis azt, hogy az angolok a honi flottájukból három csatacirkálót: a Princess Royalt, az Invincible-t és az Inflexible-t kivonhassák és a német keletázsiai cirkálóraj leküzdésére küldhessék. Sturdee admirális, a csatacirkálóraj parancsnoka, a Princess Royalt a nyugat-indiai vizeken visszahagyta, nehogy a német cirkálóraj a Panama-csatornán át nyerhessen egérutat, a másik két csatacirkálóval pedig dél felé útnak indult és közben magához vette az angol Bermuda cirkálórajt. Most a két csatacirkálón kívül a Carnarvon, Kent és Cornwall páncélos cirkálókkal a Glasgow és Bristol védett cirkálókkal és a Macedona segédcirkálóval a Falkland szigetek kikötőjében üzemanyagát egészítette ki. Csak 24 óráig akart itt tartózkodni, hogy azután a Magellan tengerszoroson keresztül áthajózzon a Csendes-óceánba és a németeket valahol a Panama-csatorna magasságában felkeresse, mert ott gyanította őket. Ha a németek útközben nem pihentek volna őt napig, a két ellenség egymásról mit sem tudva, elkerülte volna egymást. Az angol csatacirkálók sebessége nagyobb volt a német hajókénál és 30.5 cm-es ágyui voltak a német nagycirkálók 21 cm-es ágyuival szemben. Az angol páncélos és védett cirkálók is minden tekintetben túlsúlyban voltak a német kiscirkálókkal szemben. Az angol túlerőt figyelembe véve, tehát a harc teljesen kilátástalan volt. Az angol csatacirkálók folyton közelebb értek. Gr. Spee admirális zászlójelzéssel elbocsájtotta a kiscirkálókat és utasította őket, hogy igyekezzenek menekülni. Teljes sebességük kihasználása mellett erre még akkor reményük lehetett. Az angol csatacirkálók 1 km távolságból nyitották meg a tüzet a két német nagycirkálóra, amelyek 21 cm-es ágyuik csekélyebb hordtávolsága miatt, ekkor azt még nem is viszonozhatták.

Az ütközet részletes leírásával itt nem foglalkozhatunk. A túlerő a német hajók minden halálmegvető hátorsága és hősiessége ellenére is győzött. Nem is történhetett másként. A Scharnhorstot mind több és több nehéz és veszélyes találat éri. Négy kéménye közül már csak egy áll. A kormány sem működik már jól. A hajóval több helyen fel van

szakítva. A hajó belsejében szörnyű pusztulás mindenfelé. A hajó sebessége is csökken. A Scharnhorstot már nem lehet megmenteni. A Gneisenau még bírja. Ekkor gr. Spee admirális elbocsájtja a Gneisenaut, maga pedig a Scharnhorsttal egyenesen az ellenség felé fordul, hogy annak tüzet teljesen magára vonja és így a Gneisenau menekülését lehetővé tegye. Délután 4 óra van. A Scharnhorst már csak úszó roncs a szörnyű gránátosó közepette. 4 óra 17 perckor beteljesedett a sorsa. Süllyedni kezd. Az első ágyus torony egészen addig tüzel, amíg a víz el nem önti. Azután a Scharnhorst elmerül a jég hideg habok közé. Elsüllyedésének helyét csupán csak néhány roncs és életéért küzdő hajótörött jelzi. Vele pusztul gr. Spee admirális tisztszejével, közöttük két fiával és 900 főnyi legénységgel.

A Gneisenau-nak sem sikerül elmenekülnie. Még két óra hozzat állta a két csatacirkáló és a Carnarvon páncélos cirkáló gránátosójét. A Gneisenau is már csupán tehetetlen, úszó roncs. Az angolok beszüntetik a tüzet. Erre a német tüzérek az utolsó gránátjukat is eltüzelik. Újabb dühös gránát tűz az angolok részéről. A Gneisenau löszere kifogyott, a hajógépek felmondták a szolgálatot. A parancsnok kiadta a parancsot, hogy: „minden ember a fedélzetre, készülni a hajó elhagyására“. A hajó mélyén egyenként robbannak a robbanó patronok. A németek süllyesztik a saját hajójukat, hogy az ellenség kezére ne kerüljön. A német hajóépítés dícsőségére válik, hogy a cirkálót az angolok két óráig tartó fölényes tüzükkel nem voltak képesek elsüllyeszteni. Mielőtt a legénység a süllyedő cirkálóról a vízbe ugrálna, háromszoros hurrát kiált a császárra és rázendít a tengerészek himnuszára: „a zászlódalra“. A Gneisenau 5 óra 52 perckor süllyedt el. A legénység megmenekült része a négy fok hőmérsékletű vízben küzdöklik és ott tovább énekli a zászlódalat. Egyikük a habokkal küzdöklik, jobb kezében magasra tartja a német hadilobogót. Az időközben közelbe jött angol hadihajók legénységének lenyüggő ez a látvány. Megbecsülésüknek háromszoros „hurrá“ kiáltással adnak kifejezést. Ezalatt messze délen a Leipzig és a Nürnberg kiscirkálók nehéz küzdelmet vívnak az angol túlerő ellen. Ezek is hősiessen harcoltak. Bátran pusztultak el. Az angolok háromszoros hurráját ők is kiérdemelték. Csupán a legsebesebb járatú kiscirkálónak, a Dresdennek sikerült elmenekülnie.

Érdekes az az adat, hogy az angolok csupán a Gneisenauról 1100 nehéz gránátot lőttek. A német cirkálóraj 112 tisztje és 2200 fő legénysége pusztult el ebben az ütközetben. A hajótöröttek közül az angolok csupán elenyészően csekély számú menekültet tudtak megmenteni. Azért a német tüzérség is megtette a magáét. Az angol hadihajókat is sok találat érte, anyagiakban és emberéletben is jelentékeny veszteségeket okozva. Ezek ugyan a német veszteségeihez arányítva elenyészőek, de azért a németeknek a coroneli ütközetben elszenvedett veszteségeinél jóval jelentékenyebbek voltak. A Dresden még három hónapig cirkált és veszélyeztette az angol kereskedelmi hajózást, midőn minden készletéből kifogyva, kénytelen volt Juan Fernandez szigetének (ez az a bizonyos Robinson sziget) kikötőjébe befutni. A sziget Chiléhez tartozik, tehát semleges kikötő volt, ahol a Dresdenre az internálás szomorú sorsa várt. Az angolok céljaik elérésénél azonban a

semlegességet sem tartották tiszteletben. 1915 március 15-én, a Kent, Glasgov és az Otranto angol cirkálók a Dresdent ott a kikötőben, Chile semlegességének súlyos megsértésével vették tűz alá. Az ellentállás kilátástalan volt, tehát a Dresden parancsnoka hajóját elsüllyesztette, nehogy az ellenség kezébe kerüljön. Az angoloknak van egy mondásuk: „Jogos vagy jogtalan, a hazám”. Ez a közmondás azt akarja mondani, hogy az angol a hazájáért mindent megtesz, akár jogos, akár jogtalan legyen az. A cirkálóraj parancsnokának az volt a parancsa, hogy a Dresdent minden körülmények között semmisítse meg. Mint jó angol, ezt a parancsot Chile semlegességének súlyos megsértése árán is végrehajtotta. Tisztában volt vele, hogy az angol kormány feltétlenül a hátamögött áll és ezért a hatalmasnak a gyengével szemben elkövetett erőszakáért nem fog szemrehányást tenni neki. A konfliktus rendbehozása pedig az angol diplomácia dolga.

Gr. Spee admirális nevét a mai német flotta egyik 10.000 tonnás páncélos hajója viseli. (Ma, 1939 december 18-án már nincs többé! Hősi küzdelemben el kellett esnie a délamerikai vizeken. Szerk.) Két legújabb 26.000 tonnás csatahajójukat a Gneisenau és Scharnhorst névre keresztelték. A Nürnberg, Leipzig, Königsberg és Karlsruhe neveket 6000 tonnás modern cirkálók viselik.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

48. Kérdés. *Egy férjével együtt élő nő minden pénzt, amihez hozzáférhet, a férje tudta és beleegyezése nélkül, hosszabb időn át eltulajdonít és magának ismeretlen célra meggyűjti. Ilyen módon az évek folyamán nagyobb összegű megtakarított pénzre tett szert, amelyet idegeneknél rejtget és amelyről a férjének sincsen tudomása. Terheli-e valamilyen bűncselekmény gyanúja a nőt és azt, aki az általa ilyen módon szerzett pénz rejtgetésében a segítségére van?*

Válasz. A kérdés megítélésénél fontos szerepe van annak a körülménynek, hogy a feleség által a férjétől elvont pénz milyen eredetű, vagyis, hogy az kinek a tulajdona? Házastársaknak ugyanis a házasság fennállása alatt kétféle vagyona lehet: közszerzemény és külön vagyon.

Közszerzeményen azt a vagyont értjük, amelyet a törvényesen egybekelt házastársak akár együttesen, akár külön-külön szereznek a házasságkötés napjától kezdve mindaddig, amíg köztük a házassági együttélés tart. Nem szükséges, hogy a házastársak a közszerzeményi vagyont valóban együtt szerezzék; nem kell tehát, hogy a vagyon úgy a férj, mint a feleség közös munkájának eredménye legyen; ha azt akár a férj, akár a feleség egymagában szerezte is, a szerzett vagyon mégis közszerzeménnyé válik.

A házassági együttélés alatt szerzett vagyonnak ez a közössége azonban nem minden házasság esetén létesül. Házassági vagyontörvényünk ugyanis még ma is különbséget tesz abban a tekintetben, hogy a házastársak milyen társadalmi, illetőleg gazdasági osztályhoz tartoznak. Ez a különbségtevés a régi rendi alkotmányunknak egyik maradványa. Rendi alkotmányunk ugyanis különbséget tett nemések, városi polgárok és jobbágyok között. Bár a nemesség, mint előjogokat biztosító intézmény megszűnt, a házasság alatt szerzett vagyonra vonatkozóan a régi nemességen alapuló jogszabályok megmaradtak.

A nemesi házasságok vagyonjogában a főszerzői elv érvényesül, ami azt jelenti, hogy amely vagyont a nemesi származású házastársak a házasság fennállása és a tényleges együttélés alatt akár együttesen, akár pedig külön-külön szereztek, az a házasság megszűnése esetén mindig csak a férjet, illetőleg a férj örököseit illeti meg, míg a nem nemesi

házasságok tartama alatt szerzett vagyon a házasság megszűnése esetén a házastársakat, illetőleg az ő örököseit közösen illeti meg.

Törvényeinknek azt az intézkedését, amellyel a nemesi férjet a házasság tartama alatt szerzett vagyon egyedüli tulajdonosának kell tekinteni, szokásjogunk kiterjesztette az ú. n. honorációrok osztályára is. Honorációrok azokat értjük, akiknek — tekintet nélkül nemesi vagy nem nemesi származásukra — főiskolai képesítésük van és e képesítésnek megfelelő foglalkozást folytatnak. Honorációrok tehát pl. a tudósok, tanárok, papok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, általában az ú. n. okleveles egyének. Nem élnek közszerzeményi közösségben régi statumjaik alapján a Jász-kunok sem. (Jász-kunoknak tekintendők a Jászság és Kunság egyes helyein, pl. Dorozsmán, Sárréten, Kiskunfélegyházán stb. született egyének.)

A közszerzemény mellett — mint említettük — lehet a házastársak külön vagyon is. A házastársakat külön-külön megillető különvagyon, amely felett a tulajdonos házastárs szabadon rendelkezik, többféle eredetű lehet. Így pl. külön vagyon az, amellyel a házastársak már a házasság megkötése előtt külön-külön rendelkeztek (pl. a nő hozománya); amelyhez valamelyik házastárs ingyenesen jutott (pl. a férj vagy a feleség ajándékba kapta vagy örökölte); a nő vagy a férfi ama javai, amelyek az ő kizárólagos használatára vannak rendelve (pl. a nő ékszerei, a férfi vagy a nő ruhái); amelyre nézve a házastársak szerződésileg megállapodtak, hogy az külön vagyont fog alkotni stb.

A közszerzemény a házastársak addig, amíg a házasság fennáll, nem oszthatják el maguk között, sem pedig másra át nem ruházhatják. A közszerzemény felett a rendelkezési és kezelési jog azt a házastársat illeti meg, aki a közszerzeményt megkereste. Ha a szerzés együttesen történt, akkor a közszerzemény felett a rendelkezési jog a férjet illeti. A nő által szerzett közszerzeménnyel is természetesen a nő rendelkezik, de a nő által szerzett közszerzemény is rendszerint a férj kezelése alatt van; elidegenítenie (pl. eladnia) azonban csak a nő hozzájárulásával szabad.

Ha az egyik házastárs olyan közszerzeményre nézve, amelyet kizárólag a másik házastárs szerzett, annak beleegyezése vagy hozzájárulása nélkül bármiféle jogügyletet létesít (pl. eladja, vagy elajándékozza), vagy ha pl. a feleség a közszerzeményből — mint a kérdésben is említve van — készpénzt vagy bármiféle más ingóságot a férje tudta és beleegyezése nélkül a maga céljára elvon, ezt a megrövidített házastárs perrel megtámadhatja, azaz az elvont értéket, vagy vagyonrészét a másik házastársától bírói úton visszakövetelheti.

A kérdésben említett esetben is joga van tehát a férjnek, hogy feleségétől a közszerzeményből elvont vagyont visszakövetelje; de bizonyítania kell, hogy ezt a vagyont a feleség valóban elvonta és hogy azzal a közszerzeményt megrövidítette. Ha közszerzeményről van szó, bűncselekmény sincsen, mert a feleség cselekményét — jogi minőségénél fogva — csak lopásnak lehetne minősíteni, minthogy azonban lopást csak idegen ingó dolog eltulajdonításával lehet elkövetni, a közszerzeményi rész pedig a feleségre nézve nem idegen, lopást nem lehet megállapítani, hanem csak polgári kereseti jogalapot.

Ha a kérdésben szereplő házastársak között — a fentebb kifejtettek szerint — nem létesült közszerzemény, a lopás megállapítása elvileg nincs ugyan kizárva, de a legritkább és legkirívóbb esetek közé tartozik, hogy a bíróság a házassági közösségben együttélő feleséget a férje sérelmére elkövetett lopás miatt elítélje, már csak azért is, mert az eltulajdonított dolgok tulajdonjoga ilyenkor a legtöbb esetben legalább is vitás. A feleség könnyen védekezik jöhízelmesüléssel, vagy a jelen esetben pl. azzal, hogy a pénzt mindkettőjük érdekében, közös célra gyűjtögette.

A kérdés egyik mondatából úgy látjuk, hogy ebben az esetben nem annyira a férjnek, mint inkább a férj várható örököseinek van kifogása a feleség külön vagyongyűjtése ellen azon a címen, hogy ez az őket a férj után majd megillető közszerzeményi rész tekintetében meg fogja rövidíteni. Ennek veszélye az örökösökre nézve valóban fennállhat, de addig, amíg a férj életben van, illetőleg amíg a házassági közösség fennáll, az örökösöknek nincs joguk fellépni. Csak a férj halála után követelhetik, hogy a feleség által félretett külön vagyon is — ha meglétét bizonyítani tudják — a közszerzeménybe beszámíttassék és annak fele őket illesse. Ilyen esetben sem lehet azonban a feleségtől visszakövetelni azokat a vagyonrészeket, amelyeket a férjtől ajándékba kapott, ha csak nem bizonyítható, hogy az ajándékozás célja az örökösök megrövidítése volt.

49. Kérdés. *Ismétlő iskolába járó gyermekeket hetenkint hány órán át szabad foglalkoztatni és milyen munkát szabad velük végeztetni?*

Válasz. Kétféle irányú továbbképző — vagy népiesen: ismétlő — iskola van: 1. Általános irányú továbbképző népiskola (1868:XXXVIII. t.-c.) és 2. gazdasági irányú továbbképző népiskola. Mint minden iskola, a továbbképző — ismétlő — népiskolák is a tanító által a rendeletek alapján összeállított és a tanfelügyelő által jóváhagyott tananyagbeosztás és munkaterv alapján működnek. Az általános irányú továbbképző népiskolák tantervét a 6.345/1935. eln. V. K. M., a gazdasági irányú továbbképző népiskolák tantervét pedig a 66.569/1902. V. K. M. és a 48.710/VII. 1932. V. K. M. számú rendeletek írják elő.

Mindkét irányú iskolánál a tanítás két részből áll: elméleti és gyakorlati oktatásból. Az órabeosztás az időszakától függ: van nyári félév, amely szeptember 1-től október 31-ig és április 1-től a vizsgáig és téli félév, amely november 1-től március 31-ig tart. A nyári félévben a heti oktatási órák száma: 4, ebből 3 órát gazdasági és 1 órát közismereti tárgyra kell fordítani. A közismereti tananyag csak elméleti; a gazdasági tananyag elméleti és gyakorlati részre oszlik.

A téli félévben a heti oktatási órák száma: 7, ebből 3 órát gazdasági, 4 órát pedig közismereti tárgyak oktatására kell fordítani. A gazdasági tárgyak a téli félév alatt is elméleti és gyakorlati részre oszlanak ugyan, de természetes, hogy a téli félév alatt a gazdasági tanórák alatt több az elméleti, míg a nyári félévben több a gyakorlati tananyag. A gyakorlati oktatás, illetőleg foglalkoztatás azonban heti 3 órát sem a téli, sem a nyári félév alatt meg nem haladhat. Ez az órabeosztás mindkét irányú iskolánál azonos.

A tanító az előírt helyi tanmenetben gyakorlati oktatás — munkáltatás — céljára a tanulót csak az erre a célra kijelölt és jóváhagyott gazdasági gyakorló területen használhatja fel. Ez lehet a tanító kertje is, ha gazdasági gyakorlóterületül ez van hatóságilag kijelölve.

A tanterven kívüli időben és területen a tanító a tanulót nem foglalkoztathatja és olyan munkára sem kötelezheti, amely nem a gyakorlati oktatás célját szolgálja. Ez akkor sincs megengedve, ha ilyen munkára a tanuló önként vállalkozik, vagy ha a végzett külön munkáért a tanító ellenszolgáltatást fizet. Végzett tanulót azonban a tanító önkéntes ajánlkozás, illetőleg szabad megállapodás alapján és ellenszolgáltatás ellenében éppen úgy alkalmazhat, mint bárki mását.

50. Kérdés. *Egy kiscgazda a vásáron eladott két ökröt 1000 pengőért. Hazaérkezése után megjelent nála két ismeretlen egyén azzal, hogy ők a Pénzügyi Központ kiküldöttei. Tudomásuk van arról, hogy a pénz, amit az ökrökért kapott, hamis és kérték: mutassa meg nekik megvizsgálás végett. A kiscgazda megmutatta a pénzt, amit a tettesek „megvizsgálták”, majd borítékba helyezték és a tulajdonos előtt lepecsételték azzal, hogy a borítékot ne bontsa fel addig, amíg Budapestről a bizottság ki nem száll, majd eltávoztak. A kiscgazda azonban a borítékot a tettesek eltávozása után felnyitotta és abban pénz helyett papírszeleteket talált. Azonnal telefonált az örsre; a kivezényelt járőr a tetteseket egy útszéli korcsmában elfogta és a pénz náluk — egy pengő híján, amit elköltöttek — megtalálta. Mit képez a cselekmény?*

Válasz. A gyanúsítottak cselekményét sok csendőr az első pillantásra bizonyára csalásnak minősítené, abból indulva ki, hogy a gyanúsítottak fondorlatot alkalmaztak abból a célból, hogy maguknak jogtalan vagyoni hasznot szerezzenek, a sértettnek pedig kárt okoztak.

Ebben az esetben tulajdonképpen nincs is fondorlat, hanem csak egyszerű hazugság, ami abból állott, hogy a gyanúsítottak magukat a Pénzügyi Központ kiküldötteinek állították. Miveltebb emberrel szemben ezt az együgyű és könnyen leleplezhető módszert nem is lehet alkalmazni, azért is nevezzük az ilyen eljárást „parasztfogás”-nak, mert csak egészen egyszerű embereket lehet ilyen módon megtéveszteni.

A csalásnak lényeges tényeleme, hogy a csaló a sértettet a fondorlattal olyan cselekményre vagy mulasztásra vegye rá, amelyből a gyanúsítottakra jogtalan vagyoni haszon, a sértettre pedig vagyoni kár származik. Vagyis család rendszerint akkor keletkezik, ha a sértett — a tévedésbe ejtése vagy tartása következtében — maga adja vagy engedi át a család tárgyát a csalónak, vagyis pl. a jelen esetben: ha a sértett maga adta volna át a pénzt a tetteseknek abból a célból, hogy azt „hivatalosan lefogalják”. De még ebben az esetben sem bizonyos, hogy a bíróság a tetteseket család miatt ítélné el. Ha ugyanis az idegen ingó dolog elvétele a birtokos vagy birtaló

beleegyezése nélkül történik, a cselekmény nem csalás, hanem lopás, még ha ez némi fondorlat alkalmazásával történt is, mert az elvétel leplezésére vagy a felfedezés megnehezítésére használt fondorlat a lopást nem teszi csalássá (L. Pinczés-féle Btk. 595. oldal 1. bekezdés.). Az a körülmény, hogy a sértett a dolog elvétele ellen nem tiltakozik, nem tekinthető minden esetben beleegyezésnek.

A cselekmény tehát nem csalás, hanem a Btk. 336. §. 10. pontja és az 1908:XXXVI. t.-c. 48. §-a szerint minősülő lopás büntette.

KÖNYVISMERTETÉS.

I.

*Dr. Mikecz Béla főtörzsállatorvos:
Lóismeret-vezérfonal.*

Mikor e könyv első kiadása megjelent, örömmel köszöntöttük, mert a legteljesebben gyakorlati kézikönyvet kaptunk benne mindnyájan, akik a csendőrség loállományával, lovas szolgálatával s általában lóügyeivel foglalkozunk. Az örsökön, ahol a lovaink ápolása, gondozása, ma már országosan, katonai és polgári szakkörökben általánosan elismerten elsőrendű, ez a könyv mindennapos jóbarát, biztos vezető. Ebben a könyvben a lóval foglalkozó ember minden tudnivalót megtalál. Milyen kiváló tanító módszerérzékkel írta meg a szerző a könyvet! Minden sora könnyű, mintha mesélne, rendkívül élvezetesen ismerteti a tudnivalókat, ábrák, képek tarkítják az oldalakat és érzékeltetik a szöveget. Ez a második kiadás tükre a szakember lelkeségének, az örsöket járó orvos odaadásának, az oktatóember vágyának: átadni tudását mindazoknak, akik a lóval, szolgálatunk egyik eszközével és nemzeti vagyionunk egy részével foglalkoznak. Pillanatig sem kétséges, hogy e törekvését ilyen könyvvel el is fogja érní. Legyen ott tehát e könyv a lovát és a lovat szerető minden csendőr kezében. A honvédelmi Miniszter Úr a könyvet 1938. évi 65.874/eln. VI. c. számú rendeletével tansegédletként rendszeresítette. Ára füzve: 3 P. Megrendelhető: Hellas nyomdai r. t., Budapest, V., Pannonia-u. 46/a.

II.

Cserneky Árpád vk. százados: A vegyi háború.

Hová fejlődik a harc, mily eszközökkel iparkodik a hadviselő céljai elérésére? Ma nem tudni még. De ismert tény, hogy a kíméletlen hadviselés mindenik fél számításai között szerepel, csak az időpontja kérdéses. A kíméletlenség annak idején a *vegyi háború* alakjában is megjelenik. Ennek kérdéseit tárgyalja ez a könyv, mi úgy érezzük: jó volna mindenkinek a kezébe adni. Legyen tisztában a lehetőségekkel, ez volt a célja a *Vitézi Rend Zrinyi Csoportjának*, mikor e könyvet kiadta. Szerzőt is, kiadót is elismerés illeti a mai helyzetben annyira időszerű könyv megjelentetéséért. A lég- és gázvédelem szolgálata csak úgy lehet eredményes, ha azok harcát ismerjük. A csendőr e vonatkozásban igen sokra lesz hivatott, ha arra kerül a sor. E feladatnak minél jobban kell megfelelniök, ahhoz pedig e könyv igen hasznos segítség. Kiadását a Honvédelmi Miniszter úr engedélyezte. Megrendelhető: Madách-nyomda, Budapest, IX., Lónyay-u. 18/b.

III.

Kevey István dr.: A községbíró feladatai.

Van-e valaki, akivel a csendőr többet érintkezik, mint a községi bíró? Különösen, ha a község „írástudója“, a jegyző nincs jelen. A község vezetői: a bíró és a jegyző, intézik annak ügyeit, irányítják életét, gondoskodnak a törvények és egyéb jogszabályok betartásáról, intézkednek és vezetik a közigazgatást. Munkásságukban a csendőr a legszorosabb támogatójuk s a csendőr feladatai elvégzésében az alöljáróságira is utalva van. Dr. Kevey István, a körmendi járás főszolgabírája, igen ügyes összeállítású könyvben sorolja fel a községi bíró feladatait, azt mondja: elsősegélyképpen nyújtja azoknak ezt a könyvet, hogy addig is, amíg azok a jegyzővel, orvossal, állatorvossal, a főszolgabíróval stb. érintkezésbe léphetnek, tudják, mik a kötelességeik. Számos helyen utal — s ez természetes — az örsök, járőrök támogatására, igénybevitelére, jogkörére s ezért hasznos ez a könyv a csendőr kezében is. A községben leginkább egymásra utalt az előjáróság s az örs, kézenfekvő, hogy az együttműködés eredményességének első feltétele: egymás munkaterületének megismerése. Szívesen ajánljuk e könyvet bajtársaink figyelmébe. A könyv megrendelhető 2 pengőért a szerzőnél, a vételár a 21.520. számú csekklepton fizethető be. (Csekktulajdonos: Dr. Kevey István főszolgabíró, Körmend.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.**Gabonalopás nyomozása.**

Írta: TAKÁCS FERENC tiszthelyettes (Kassa).

1926 november 15-én reggel Friedl Károly balatonboglári terménykereskedő az ottani örsöt távbeszélőn arról értesítette, hogy a raktárában elraktározott búzakészletének tetején, a keleti oldalon levő nyitott, de vasráccsal ellátott ablak közelében, egy bemélyedést, kívülről a raktár ablaka alatt pedig elszórt búzaszemeket talált. Eme jelenségek miatt az a gyanúja, hogy az éjszaka búzalopás történt.

Örsparancsnokom a lopás nyomozására Pintér János törzsrőrmesterrel engem — mint csendőrt — vezényelt ki.

A helyszínre érve, a következőket állapítottuk meg:

Friedl Károly terménykereskedő gabonaraktára Balatonboglár kelet-nyugati irányban húzódó Vasút-utcájában, észak-déli irányban az utca felé feküdt. Nyugatról széles udvar, melyen istálló és pajta állott, továbbá a szomszéd lakóházának tűzfala, míg keletről Frisch Jakab vegyeskereskedő raktára határolták. A két raktárpépület között 2 méternyi távköz volt, melynek utcafelőli vége téglakerítéssel volt elzárva. A kérdéses ablak alsó széle a földtől 1 és ½ m magasságban volt. Az ablak vasráccsának nyílásai 15×15 cm nagyságúak voltak. Éjjel a raktár ablaka nyitva állott, alatta kívülről szétszórt búzaszemeket találtunk. Nyomokat nem találtunk sem az ajtó előtt, sem az ablak alatt, mert a téglával és kötőmelékkel feltöltött talaj kemény volt. A raktár ajtaján feszítés, vagy karcolás nyoma nem látszott. A raktárban elhelyezett búzagarmadának a tetején, az ablaktól 50 cm-nyire, 45 cm átméretű és 25 cm bemélyedés volt, amelyből arra lehetett következtetni, hogy a búzát valami edényfélével onnan merték ki az ablakon keresztül. Egyéb nyomot, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy az előző éjjel a raktárban tolvaj járt, nem találtunk.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A raktárban mintegy 4—500 q búza volt tárolva.

A helyszínt és környékét tüzetesen átvizsgáltuk, de olyan adatot, amit a további nyomozáshoz kiinduló pont gyanánt felhasználhattunk volna, nem találtunk. Nem maradt más hátra, mint a helyszínnel ismerős és egyéb okokból gyanúba vehető egyének után puhatolni.

Mindenekelőtt részletesen kikérdeztük a sértettet, aki a már előadottakon kívül egyéb, lényeges adatokkal nem tudott szolgálni. Elmondotta, hogy a raktár ajtaját teged zárva találta s a kinyitáskor a kérdéses bemélyedésen kívül nem észlelt semmiféle nyomot, vagy elváltozást. Mindent úgy talált, amint azt előző este a raktár bezárásakor hagyta. A kárt hozzátétőlegesen sem tudta megjelölni, mert nap-nap után vásárolt búzát s így a raktárban tárolt búzakészlete állandóan változott. Érdeklődtünk állandó alkalmazottjainak és időszaki munkásainak megbízhatósága felől. Odanyilatkozott, hogy valamennyi alkalmazottját és munkását megbízható, becsületes embernek ismeri és nem tételezi fel, hogy közöttük volna a tettes.

Ezután kikérdeztük a sértett alkalmazottait, de tőlük sem kaptunk olyan adatokat, amelyeket a nyomozásnál felhasználhattunk volna.

A sértettől kapott tájékoztatással és az eddigi kikérdezések eredménytelenségével természetesen nem értük be, hanem tovább kutattunk gyanúba vehető személyek után. Tettük ezt elsősorban a sértett akkori és előző alkalmazottai körében, mert az volt a gyanú, hogy a lopást csakis a helyszínnel ismerős egyének követhették el. Így ismételtén kikérdeztük a sértett Garai József nevű kocsisát is. A kocsis az udvaron, a raktár közvetlen közelében lévő istállóban szokta az éjszakát tölteni és így neki a lopást feltétlenül észre kellett volna venni. Ezt meg is mondtuk neki. Tagadott. Tagadása ellenére lakásán házkutatást tartottunk. Élészkamrájában 3 drb üres zsákot találtunk. A zsákokról kiderült, hogy a sértett tulajdonából származnak. A kocsis beismerte, hogy a zsákokat tényleg munkaadójától lopta, de már régebben, tagadta, hogy búzát lopott volna, de búzát nem is találtunk a lakásán. Gyanú alapján őrizetbe vettük.

A további nyomozás során firtattuk a kocsis összeköttetéseit és így rájöttünk arra, hogy igen jó barátságban van Varga Ferenc balatonboglári lakos, napszámossal. Varga abban az időben nem dolgozott ugyan a sértettnél, előzőleg azonban, mint raktári munkás, a sértett alkalmazásában állott s így a helyszínnel teljesen ismerős volt. Azt is sikerült megállapítanunk, hogy Varga az utóbbi időben keresetét meghaladó mérvben koreszmázott s a lopást megelőző este is részeg volt. Vargát részletesen kikérdeztük, majd lakásán házkutatást tartottunk. Mindez nem járt eredménnyel. Minthogy azonban a keresetével arányban nem álló költségekhez szükséges pénz holszerzését nem tudta kellően igazolni, őt is őrizetbe vettük.

A nyomozásba időközben bekapcsolódott örsparancsnokom: Németh Antal tiszthelyettes is. Járőrtársa Bognár Imre csendőr volt. Ez a járőr másnap hajnalban a sértett raktára közelében lesállást tartott. Alig tartózkodott a járőr 10—15 percig a les helyén, midőn egy kétlovas kocsi behajtott a sértett

raktárának udvarára és ott megállt. A kocsi elé két apró szürke ló volt fogva. A kocsis leszállva a kocsirol, az udvaron szénézett, majd bement az istállóba. Rövid idő múlva kijött onnan és látszott rajta, hogy ott valami nem várt jelenség fogadta. (A kocsist kereshette, akit mi azonban előző nap már őrizetbe vettünk.) Az ismeretlen ezután sietve felült a kocsijára és el akart hajtani. Ebben a pillanatban a járőr előlépett s megkérdezte tőle, hogy mit keres ott olyan korán? Az ismeretlent a kérdés meglepte, majd rövid habozás után azt válaszolta, hogy gabonát akart vásárolni. A járőr ezt a kifogást természetesen nem fogadta el, hanem igazoltatása céljából kocsijával együtt az őrsre kísérte. A laktanyában a járőr megállapította, hogy a gyanús ismeretlen Hufnágel János, a szomszédos lengyeltői örskörletben fekvő Hács községi lakos. Hufnágel tagadta, hogy Garait és Vargát ismerné, ezek viszont hallani se akartak róla, hogy ők Hufnágelt valaha is látták volna.

Reggel, amikor kivilágosodott, Hufnágelt elkísértük Friedl gabonakereskedőhöz, ahol kiderült, hogy nincsen pénze, tehát nem is vásárolhatott volna gabonát. Friedl nem ismerte Hufnágelt, holott az előzőleg a járőrnek azt állította, hogy a gabonakereskedővel jól ismerik egymást. Mindezek megerősítették a gyanunkat, ezért Hufnágelt őrizetbe vettük és hácsi lakására kísértük. Felesége és családtagjainak kikérdezése útján megtudtuk, hogy ők sohasem vásárolnak gabonát, mert az évi megélhetésükhöz szükséges gabonamennyiséget a nyári részaratással teljes egészében biztosították. Házkutatást tartottunk a lakásban. A padláson találtunk mintegy 5 q búzát, 1 q rozsot, 2½ q árpát, 2 q zabot, továbbá az éléskamrában 2 q búza- és rozslisztet. A nyomozás folyamán kétséget kizáró módon megállapítottuk, hogy a házkutatás alkalmával megtalált gabonaneműeket a család valóban részaratással kereste és nem lopásból származnak.

Hufnágelnél megtudtuk még, hogy férje aznap hajnalban azzal távozott hazulról, hogy Lengyeltőtiba megy fuvarozni. Elmondotta, hogy ilyen időben a férje hetenként fuvarba szokott járni és mindig hoz haza pénzt. A pénzt a megélhetéshez szükséges kiadásokra fordították, megtakarításuk nincs. Pénzt nem is találtunk a házkutatás során. Gabonaneműeket Hufnágel sohasem vitt haza.

A megállapított adatokat, valamint megdőlt állításait Hufnágel elé tártuk. Ez sem használt, Hufnágel tovább tagadta, hogy neki bármi része lenne a gabonalopásban.

Nem volt más tennünk, visszakísértük Balatonboglárra és a másik két gyanúsítottal, akik szintén tagadtak, továbbá az apró szürkelovas fogatvaival együtt a helyszínre kísértük. Az ismételt helyszínelés közben a sértett raktárnoka közölte velünk, hogy az apró szürkelovak neki nagyon ismerősek. Emlékezete szerint egy idegen embertől, akinek ilyen apró szürke lovai voltak, már ismételtén vásárolt gabonát. Közöltük vele Hufnágel nevét, lakását és kértük, nézzen utána a gabonabevásárlási naplójában, hogy nem fordult-e elő hasonló nevű ember. Alig ütötte fel a naplót, máris reabukkant Hufnágel nevére. A napló szerint a raktárnok Hufnágeltől nem kevesebb, mint 25 q búzát vett át. A felismerés végett végrehajtott szembesítés során Hufnágel csupán ismerősnek tűnt fel a raktárnok előtt.

de határozottan nem ismerte őt fel. Ezután a meglepő megállapítás után felkerestük a másik két helybeli gabonakereskedőt is és őket a naplójuk átvizsgálására kértük fel. Hufnágel neve, legnagyobb meglepetésünkre mindkét gabonakereskedő naplójában előfordult. A három napló tanúsága szerint Hufnágel a három gabonakereskedőnek összesen 80 q gabonát adott el. A szembesítésnél a két utóbbi gabonakereskedőnek is csupán ismerősnek tűnt fel Hufnágel, határozottan nem ismerték fel, de az apró szürke lovakra ők is igen jól emlékeztek.

A beszerzett bizonyítékok súlya alatt Hufnágel most már megtört, a lopás elkövetését beismerte és a következőket adta elő:

Garai József és Varga Ferenc balatonboglári lakosokkal ugyanabban az évben, augusztus hó közepén, egy vasárnap délután Szöllőskislakon egy korcsmában ismerkedett meg. Miután beszélgetés közben elmondta, hogy kocsija és lovai vannak és Hács községben lakik, Garai és Varga azt kértezték tőle, akarna-e pénzt keresni? Igennel válaszolt. Erre azt mondták neki, hogy csupán annyi lesz a dolga, hogy ők Balatonbogláron gabonát adnak át neki, melyet ő kivisz a piacra és eladja. A kapott pénzen mindhárman közösen fognak osztozkodni. Ő erre hajlandónak mutatkozott, mire azonnal megbeszéltek az időt, hogy mikor menjen kocsijával Balatonboglárra, ahol az egyik utca végén Varga várni fogja és a további utasításokat megadja neki. Az első szállítmányért augusztus hó végének valamelyik napján ment Balatonboglárra. Varga, a megbeszéléshez híven, a község szélén várta és Friedl gabonakereskedő raktárának udvarára irányította. Ott, a pajtából, a széna alól Varga elővett 8 zsák búzát és azt Varga, Garai és ő közösen felrakták a kocsijára. Ezután ő elhajtott, midőn kivilágosodott, odaállt a piacra és a gabonát az egyik bevásárló terménykereskedőnek eladta. A kapott pénzen megosztzkodtak, a zsákokat Vargánál hagyta. Ezt még több ízben megismételték, azzal a különbséggel, hogy Varga most már nem várta őt többé a község szélén, mert ő a Friedl udvarába vezető utat már ismerte. Előadta még, hogy a raktárból sohasem hajtott egyenesen a piacra, hanem először kihajtott a községből, mégpedig minden alkalommal más irányba és csak egy bizonyos távolság megtétele után fordult meg és vette útját a község felé. Beismerte azt is, hogy hármuk megbeszélése alapján akkor is búzáért jött, amikor a járőr őt a gabonakereskedő udvarán őrizetbe vette. Megmutatta azt is, hogy a pajtában honnan szokták a búzával telt zsákokat előszedni és a kocsijára rakni. A legnagyobb meglepetésünkre ekkor is találtunk ott 4 zsák búzát, 4 drb üres zsákokat, 1 drb literes bádofgfezekat és egy, lécdarab végére szegezett deszkadaraból készült lapátot a széna alá elrejtve. Az üres zsákokat Garai és Varga előző este szándékoztak megtölteni, erre azonban már nem jutott idejük, mert időközben őrizetbe vettük őket. A gabonakereskedők naplóiban az ő neve alatt szereplő gabonát valóban ő adta el nekik. A pénzen Garaival és Vargával mindig egyformán osztoztak. A pénzt ő elköltötte. A lakására nem vitt sohasem búzát és ilyent a három, már említett gabonakereskedőn kívül másnak sem adott el.

Eddigi megállapításainkat és Hufnágel részle-

tes beismerését most már Garai és Varga elé tártuk, akik a további tagadás céltalanságát belátták és szintén beismerték a lopás elkövetését. Előadásuk teljesen egybevágott Hufnágel beismerésével. A lopást esetenként úgy szokták végrehajtani, hogy kivitték az istállóból az abrakosládát és azt a kérdéses raktárból alá helyezték. Erre egyikük felállt és a bádofazékkal az ablakrácsra keresztül merte ki a bűzát a raktárból. A másik a zsákokat tartotta. A lopás végrehajtása után azzal a lapáttal, melyet a pajtában találtunk, elegyengették a búzagarmada tetejét. Az ablak alatt szétszóródott búzaszemeket Garai sepette minden egyes alkalommal össze s így a lopás nyomait mindig gondosan eltüntették. Egy-egy alkalommal sohasem loptak 1–2 zsák búzánál többet, nehogy a hiány feltűnjön.

Azon a reggelen, midőn a sértett a lopást észrevette, Garai nem tüntette el a nyomokat, mert nem tudott a lopásról. Varga ugyanis előző este leittasodott és 1–2 zsák búzát, Garai tudta nélkül, saját szakállára loptott ki a raktárból. Ittassága miatt a nyomok eltüntetéséről azonban megfedekezett.

Hufnágelt és két társát elfogtuk és a kapuvári kir. ügyészségnek átadtuk. Varga három évi, Garai két évi, Hufnágel pedig egy és fél évi fogházat kapott.

Megszokott dolog az, hogy a sértettek hihetetlenül jóhiszeműek eseléseikkel és alkalmazottaikkal szemben. A nyomozó csendőr sokszor hallhatja a sértettől azt, hogy ez vagy az az ember gyanún felül áll, hogy azért „tűzbe teszem a kezem” stb. A csendőr azonban ne hagyja magát befolyásoltatni. A nyomozó járőr itt is a sértett jó véleménye ellenére foglalkozott az alkalmazottakkal és ez hozta meg az eredményt.

Érdekes példát nyújt ez a nyomozás arra, hogy egy helyes időben és jól megválasztott helyen megtartott lesállítás mennyire előbbre viheti a nyomozás már-már kátyuba jutott szekerét.

A lefolytatott nyomozás elismerést érdemel. Tervszerű, leleményes és szakszerű volt. Egy hibára azonban rá kell mutatnunk. Az első helyszíni szemle nem lehetett alapos, mert ellenkező esetben a helyszínelő járőrnek a pajtában a széna alatt elrejtett bűnjeleket feltétlenül meg kellett volna találnia. A Bűnügyi Nyomozástan elmélete azt tanítja, hogy a helyszínelés alkalmával, mivel ilyenkor még a nyomozás legelején vagyunk és nem tudhatjuk még azt sem pontosan, hogy tulajdonképpen mit keressünk, nem marad más hátra, mint a szűkebb és a távolabbi helyszínt úgyszólván négyzetcentiméterenként részletesen átkutatni és mindent figyelembe venni, rögzíteni, amit találunk, mert ekkor még nem tudhatjuk, hogy a nyomozás későbbi folyamán minek milyen szempontból vehetjük hasznát. Ha a járőr ezeket a bűnjeleket az első helyszíni szemle alkalmával megtalálja, de ezt a felfedezést nem akasztja a nagyharangra, hanem látszólag valami házonkívüli idegen tettesek után kutat, akkor egy les állással a három tolvajt valószínűleg új tolvajlason tetten lehetett volna érni.

Helyes volt a járőrnek az az eljárása, hogy Garait és Vargát, ha már egyszer gyanúját velük szemben érezte, őrizetbe vette. Szabadlában hagyásuk esetén minden valószínűség szerint azonnal eltüntették volna az áruló bűnjeleket és így tetteségük bizonyítása nehézségekbe ütközött volna.

Boldog ünnepeket kívánunk minden olvasónknak.

Dieseretek. Kárpátalja katonai közigazgatási vezetője okirattal megdicsérte a miskolci VII. kerület állományába tartozó Horváth Vince alhadnagyot, Borbély Tamás és Kozma László törzsrörmestereket és Kiss Áron őrmestert, mert Kárpátalja megszállásának idején s a katonai közigazgatás teljes ideje alatt igen jó eredménnyel teljesítették szolgálatukat és a közbiztonságot és a rendet teljes mértékben biztosították. — A szombathelyi III. csendőrkerület parancsnoka okirattal megdicsérte: Kapuy Károly csendőrt, mert 1937-től 1939. évében a gödöllői örökönitményen Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében teljesített felelősségteljes szolgálatát éveken át hazafias érzéstől áthatott lelkiismeretes odaadással, kiváló eredménnyel látta el. — Nyilvánosan megdicsérte: Almás Ferenc őrmestert, mert 1938. évben a kenderesi s 1939. évben a gödöllői örökönitményen és Kiss György csendőrt, mert 1938. és 1939. évben a gödöllői örökönitményen Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében végzett felelősségteljes szolgálatokat a legnagyobb lelkiismeretességgel, hűséggel és éberséggel teljesítették. — A budapesti I. csendőrkerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte Kaszás Jenő csendőrt, — a miskolci VII. csendőrkerület állományában — Kormányzó Úr Ó Főméltósága legmagasabb személyének biztosítása érdekében, mint járőrtárs 4 éven át kifejtett igen buzgó, lelkiismeretes és eredményes szolgálatteljesítéséért.

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy előadása. Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy a Vitézi szék Zrínyi csoportjának szegedi főtisztakaraként az 1939 szeptember 27-én rendezett „Zrínyi-est”-en, december 3-án „Hargitaváralja székely község” által rendezett Horthy-emlékünnepen, majd XII. 5-én a Csongrád vármegyei, valamint Szeged és Hódmezővásárhely vitézi széke által rendezett Horthy-esten több költeményét adta elő, általános nagy sikert aratva. A vitézi székkapitány, Dr. Meskó Zoltán tábornok, felsőházi tag, az alábbi levélben adott kifejezést a sikernek s egyben köszönetének:

„Az a hatalmas ünneplés, amelyben Nemzetességnek része volt, már kifejezésre juttatta a közhangulat megnyilvánulását, egyben a köszönet igaz és őszinte visszhangját is. Én ezúton is megköszönöm a Vitézi Rend és Vitézi Szék nevében is az igazi, vérbeli, erdélyi székely magyar költőnek felséges alkotását és szereplését, mellyel Kormányzó Urunk Vitézi Rendünk főkapitányának névünnepe rendezett ünnepély fényét emelte.

Adjon Isten Nemzetességnek továbbra is íletet gerinces magyar hazafias, nemzeti és megnevelő költészetünk fejlesztésére és újabb alkotásokra. Meleg rendtársi és magyar testvéri üdvözléssel: Meskó tbk. sk.”

Örömmel vesszük és közöljük „Az én hangom” e. verseskötet szerzőjének ezt az újabb sikerét, amellyel a testület számára is elismerést juttatott.

Csendőrrjárőr megtámadása. A nyíregyházi őr állományába tartozó Korom Lajos tiszthelyettes és Vastag István csendőrből állott járőr folyó hó 3-án vitéz Tóth András nyíregyházi határbeli lakos sérelmére lopás ügyben nyomozott. Járőr aznap 21 órakor Frenzel Pál nyíregyházi határbeli lakosnál a nyomozással kapcsolatban kikérdezés, illetve érdeklődés végett megjelent. Korom tiszthelyettes Frenzel lakásába ment, míg Vastag csendőr Frenzel fiával az udvaron maradt. Rövid idő múlva valaki Vastag csendőr bal karjára és fejére egy ütést mért. Az eset olyan gyorsan játszódott le, hogy Vastag csendőr fegyvert nem használhatott. Az őr a tetteseket elfogta.

Az ercsi-i őr állományába tartozó Horváth Antal II. csendőrt szolgálaton kívül múlt hó 26-án 23 órakor Ercsi köz-

ség utcáján Bátki József és 2 társa megtámadták, rajta 8 napon belül gyógyuló sérülést okoztak és kardját elvették. Az örs Horváth csendőr kardját másnap őrizetbe vette és a tetteseket elfogta.

Nagymágocs-Árpádelepen folyó hó 3-án virradóra *Bányai László és Pintér József* csendőröket szolgálaton kívül a Magony-féle koresmában mulatozó Juhász Mihály és társai megtámadták. Pintér csendőrt a koresma udvaron egy doronggal hátulról úgy fejbe ütötték, hogy eszméletét veszítette, Bányai csendőrt pedig az utcán verték le és kardját elvették. Pintér csendőr sérülése az orvosi vizsgálat szerint koponyaalapi törés, állapota súlyos. Bányai csendőr agyrázkódást szenvedett. A tetteseket az örs elfogta.

Halálos baleset. A budapesti repülőtéri csendőrökönként állományába tartozó *Puri Ferenc* csendőrt folyó hó 5-én 21 óra 05 perckor, szolgálaton kívül, saját kerékpárjával Budapesten Kiss Bálint gépkocsizó szakaszvezető gépkocsival elgázolta. Puri csendőrt az I. számú honvéd és közrendészeti kórházba szállították, ahol folyó hó 6-án 7 órakor meghalt.

Elfogott egyének megszökése. A nagysurányi örs járőre Juricsen István Bánkeszi lakos lopás miatt gyanúsított egyént elfogta. A nagysurányi községhezán folyó hó 9-én Juricsen Varga Sándor csendőrtől megszökött. Az örs a szökevény kézrekerítése végett a szomszédos örsöket megkereste. — A magyarkomjádi örs, Majkó Péter velejtli lakos, szőnyegkészítőt sorozatos lopás miatt elfogta. Nevezett az örs járőrétől folyó hó 13-án 13 órakor, Misztice községhezáról, megbilincselte kezekkel megszökött.

Csendőrségi gépkocsi megrongálódása. Folyó hó 14-én 19 órakor, Baracska község határában, a mezőkövesdi örs állományába tartozó Szilárd Béla őrmester által vezetett Steyr 55 típusú gépkocsi a havas úton megcsúszott és az árokba szaladt. A baleset következtében a hátsó tengely elgörbült, sárvedője és az első lökhárítója megrongálódott. Személyekben sérülés nem történt. A gépkocsi üzemképtelenné vált.

A Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap támogatásával szerkesztett Magyar Szárnyak repülésügyi folyóirat karácsonyi, ünnepi száma most jelent meg. A lap vezető cikkét vitéz dr. P. Szabó Pius főesperes, míg a kassai új repülőakadémiáról és a modellező sportról *Jánosy István* főszerkesztő; a légiforgalmunkról és egy érdekes légiharcról vitéz *Grosschmid István* alezredes, ny. sorhajóhadnagy; a 20 éves Rhön-ről *Bisits Tibor* repülőhadnagy; a repülés védőszentjéről és a légvédelmi gyakorlatokról vitéz *Barna Kornél* repülőszázados; a haderőnkívüli repülésről és a csőrőlőkoocsiról *Almássy Ede László*, a híres afrikakutató, a háborús repülésről *Csertőy János* és vitéz *Hefty Frigyes* tábori pilóták írnak színesen és érdekesen. Cikket írtak még: Halmossy Simon hadnagy, Tasnády László, dr. Hille Alfréd, Istvánffy László, Tóth László, Mezőssy Mária és Csizsár Géza, aki repülőregényét fejezi be. A repülők lapja ezenkívül csaknem 100 páratlan képet is közöl a szokásos rovatai mellett. A Magyar Szárnyak mindenütt kapható. Az ünnepi szám ára 70 fillér. Mutatványszámot kívánatra a kiadóhivatal (VIII, Űllői-út 12.) ingyen küld.

A kihágások és felsőbbirósági határozatok. Összeállította Tusnádi Elthes Gyula dr. egyetemi m. tanár, a Kihágási Tanács büntetőbírája. I—II. kötet. Magában foglalja a törvényekbe és a miniszteri rendeletekbe ütköző kihágásokat. A kétkötetes mű kedvezményes ára vászonkötésben, kizárólag a csendőrök részére, 16 pengő. Postaköltség 62 fillér. Megrendelhető részletfizetésre is a szerzőnél, Budapest, XI., Fadrusz-utca 4., IV. em. 2.

A csendőri jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. *A budapesti I. kerületben:* Kovács András tiszthelyettes és Kiss András csendőr együtt 9 P 96 f., Kiss István őrmester és Csetneki Antal csendőr együtt 9 P 92 f., Deák Mihály tőrzsőrmester és Kulcsár István őrmester együtt 9 P 92 f., Lajtós Péter és Fodor István őrmesterek együtt 24 P 82 f., Hős Károly prb. csendőr 7 P 45 f., Márton Pál őrmester 1 P 25 f., Szeles Ferenc tiszthelyettes és vitéz Kalmár István csendőr együtt 5 P, Csattos Kálmán csendőr 5 P, Miklós Mihály tőrzsőrmester és Orosz Lukács csendőr együtt 5 P, Juhász András és Kerek János csendőrök együtt 5 P; *a székesfehérvári II. kerületben:* Szabó János I. tőrzsőrmester és Zalka János csendőr együtt 9 P 26 f., Porbási Béla tőrzsőrmester és Komáromi Géza csendőr együtt 31 P 75 f., Kemény István és

Erős Lajos csendőrök együtt 2 P, Baji László őrmester és Kránitz Imre prb. csendőr együtt 60 f., Tóth József tőrzsőrmester és Solymos János csendőr együtt 60 f., Tatar Balázs tőrzsőrmester és Szili Dénes csendőr együtt 190 P, Szántó József III. tőrzsőrmester és Kemény István csendőr együtt 14 P; *a szombathelyi III. kerületben:* Takács János tőrzsőrmester, Pintér Miklós őrmester és Mészáros Ferenc csendőr együtt 14 P 90 f., Boros Gyula és Teleki István csendőrök együtt 1 P, Várhelyi István tőrzsőrmester 74 f.; *a pécsi IV. kerületben:* Tompos Mihály tőrzsőrmester és Tarjáni Antal prb. csendőr együtt 17 P 40 f., Bányai József I. tőrzsőrmester és Molnár János IV. prb. csendőr együtt 14 P 90 f., Takács Sándor tiszthelyettes és Barta János csendőr együtt 2 P 50 f., Pinczés Mihály tőrzsőrmester és Zengő Károly csendőr együtt 17 P 42 f., Hegyesi Károly tőrzsőrmester és Viola József csendőr együtt 1 P 54 f.; *a szegedi V. kerületben:* Szalai József tőrzsőrmester és Kardos István csendőr együtt 1 P 48 f., Magyar János tőrzsőrmester és Tóth József prb. csendőr együtt 5 P, Ókrós Mihály tőrzsőrmester és Szolgházi Mátyás csendőr együtt 110 P 58 f., Gelencsér György tőrzsőrmester 5 P, Kiss István csendőr 10 P, Irmay György tiszthelyettes és Kalicska Lajos tőrzsőrmester együtt 14 P 72 f., Ujvári Jenő és Szemenyei Károly csendőrök együtt 2 P 78 f., Rideg Mihály és Vida Lajos tőrzsőrmesterek együtt 5 P, Péter Mátyás tiszthelyettes és Huszárik János őrmester együtt 9 P 75 f., Bana Bálint tőrzsőrmester és Farkas György őrmester együtt 9 P 53 f.; *a debreceni VI. kerületben:* Ombódi Károly őrmester 4 P 97 f., Veres János tőrzsőrmester 90 f., Nagy Pál tőrzsőrm. 90 f., Boros Gábor tőrzsőrmester 36 P 86 f., Zilfalvi György őrmester és Torma Dániel csendőr együtt 12 P, Vincze János csendőr 2 P 70 f., Uj László prb. csendőr 1 P 50 f., Pala Imre csendőr 36 P 86 f., Fogarasi László tőrzsőrmester 10 P 53 f., Boldog József alhadnagy 2 P 20 f., Török Bertalan csendőr 10 P 53 f., Bérczes Mihály tőrzsőrmester és Török Bertalan csendőr együtt 1 P, Csorba Mihály tőrzsőrmester és Császi Lajos csendőr együtt 4 P 40 f., Elek Zsigmond és Szücs Sándor őrmesterek együtt 4 P 98 f., Kerti Károly tőrzsőrmester és Petneházi Sándor prb. csendőr együtt 5 P, Vincze István csendőr és Mezei Mihály prb. csendőr együtt 5 P, Molnár Sándor tőrzsőrmester és Maróti András csendőr együtt 5 P; *a miskolci VII. kerületben:* Solymos József és Vida József tőrzsőrmesterek együtt 5 P, Mocsár József tiszthelyettes és Fekete József csendőr együtt 3 P 89 f., Árvai Bernát őrmester és Tóth Imre csendőr együtt 6 P 64 f., Biró Lajos tiszthelyettes és Putnoki István őrmester együtt 2 P 72 f., Kertész György tőrzsőrmester és Márton Gyula csendőr együtt 22 P 16 f., Tóth Lajos I. és Kertész Ferenc tőrzsőrmesterek együtt 3 P 70 f.; *a kassai VIII. kerületben:* Tokár György tőrzsőrmester és Tóth Endre prb. csendőr együtt 56 f., Juhász József tőrzsőrmester és Réti János csendőr együtt 11 P 13 f., Asztalos József őrmester 2 P 30 f., Tóth Győző csendőr 2 P 30 f., Eszenyi Jenő tőrzsőrmester és Kulcsár Áron csendőr együtt 2 P 41 f., Gergely Ádám tiszthelyettes 83 f., Miklós Ferenc tiszthelyettes 83 f., Kiss Ferenc tiszthelyettes, Fűzes Pál őrmester és Kocsis György prb. csendőr együtt 1 P 40 f., Kapuvári István őrmester és Miklós Ferenc prb. csendőr együtt 1 P 24 f. tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékok valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A felajánlott összeget a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Csendőrségi Közlöny 25. szám. Személyes ügyek. Legfeljebb elhatározások. Tiszti és legénységi kitüntetések. Honvédelmi miniszteri rendeletek. Tiszti katonai szolgálati jel odaítélése, Rangmeghatározás. Tiszti rendfokozatról való lemondás elfogadása. Tényleges szolgálati állományba visszavétel. Várakozási illetményekkel szabadságolás. Állandó nyugalományba helyezés. Nemesség elismerése. Névváltozások. Szabályrendeletek. „Cs—4.“ jelzésű „Utasítás a m. kir. csendőrség nyomozó alakulatai számára“ című szolgálati könyv helyesbítése. Október 6-ának katonai szünnapra nyilvánítása. Havi- és csendőrségi pótdíjokozatokba való besorolás, valamint korpótdíj odaítélés a csendőrségnél. Felvidéki emlékérem adományozási jogának átruházása és az emlékérmek átadása az igényjogosultaknak. Rendjelek, dísz- és emlékjelek viselési sorrendjének módosítása. Cs—8/a. utasítás helyesbítése. „Cs—2.“ jelzésű szolgálati könyv helyesbítése. Menekültek által behozott vagyontárgyak forgalmának korlátozása. Lovak, öszvérek és fogatos járművek összeírása. Gépjárművek hajtására szolgáló benzin-szeszkeverék fogyasztásának szabályozásáról szóló rendelet módosítása. Kakaóbabnak zár alól feloldása és feldolgozásának korlátozása. Elhelyezési kimutatás adataiban változások.

SZEMÉLYI HÍREK.

Új szakaszparancsnokok: a székesfehérvári II. kerületben: Hadnagy Adám alhadnagy; a kassai VIII. kerületben: Szabados István, Pintér Sándor, vitéz Némethy Pál, Magasi Péter, Erős József, Vajas János, Mészáros János IV., Király Lázár, Komáromi János, Karczagi Ferenc, Szabó Ferenc II., Deák András, Szöcs József II., Tóth Imre II. és Kocsis Sándor alhadnagyk.

Alesoportvezetői kinevezés: a székesfehérvári II. kerületben: Flórián Gyula tiszthelyettes alesoportvezetőül kinevezett.

Új őrsparancsnokok: a budapesti I. kerületben: Nagy Gyula, Varga Balázs, Lakatos Dániel, Körhegyi Ferenc, Egerszegi Zsigmond tiszthelyettesek; a szegedi V. kerületben: Kiss Gábor és Székely Imre tiszthelyettesek őrsparancsnokul, Tápai István törzsőrmester v. ideiglenes őrsparancsnokul; a kassai VIII. kerületben: Bérczes János, Tar Albert, Baka József és Urbán Sándor tiszthelyettesek őrsparancsnokul kinevezettek.

Előléptek: Alhadnagyk: a budapesti I. kerületben: Solti Dezső, Telek Miklós, Kalotai Zsigmond, vitéz Kovács Dénes, Sipos István, Varga Lajos, vitéz Dósa Gergely, Honos Ferenc, Társi Lajos tiszthelyettesek; a székesfehérvári II. kerületben: Hadnagy Adám tiszthelyettes; a szombathelyi III. kerületben: Fegyver Árpád, vitéz Váci János tiszthelyettesek; a pécsi IV. kerületben: Szilágyi István és Somodi Zsigmond tiszthelyettesek; a debreceni VI. kerületben: Barna János I., Nyeste Ferenc tiszthelyettesek; a kassai VIII. kerületben: Szabados István, Pintér Sándor, vitéz Némethy Pál, Magasi Péter, Erős József, Vajas János, Mészáros János IV., Király Lázár, Komáromi János, Karczagi Ferenc, Szabó Ferenc II., Deák András, Szöcs József II., Tóth Imre II., Kocsis Sándor, Bezzeg István, Sánta Péter, Tamás György tiszthelyettesek. **Tiszthelyettesekké:** a budapesti I. kerületben: Nagy Gyula, Varga Balázs, Egerszegi Zsigmond, Lénárt Károly, Körhegyi Ferenc törzsőrmester v.; a székesfehérvári II. kerületben: Adám Jenő törzsőrmester v.; a szombathelyi III. kerületben: Bérczes József I., Jánossy Gyula, Tóth Ferenc I., Vincze István II., Páli Sándor, Edvi Lajos és Halmos István I. törzsőrmester v.; a pécsi IV. kerületben: Menyhárt Ferenc svz. törzsőrmester; a debreceni VI. kerületben: Békés Gyula és Szél Miklós törzsőrmester v.; a kassai VIII. kerületben: Bérczes János, Tar Albert, Korom Lajos, Baka József, Urbán Sándor, Szegedi Mihály, Lenese Sándor, Varga László II., Ferenczi Sándor és Mészáros Mihály törzsőrmester v. **Törzsőrmesterekké:** a székesfehérvári II. kerületben: Hajnal József, Körmendi Kálmán, Németh József IV., Laki Ferenc, Gönczy Endre, Kemeter Ferenc őrmester; a pécsi IV. kerületben: Király József, Papp Lajos I., Rezsői János, Varga Ferenc I. őrmester; a debreceni VI. kerületben: Vigh József I., Ombodi Károly, Sári Gyula, Timár György, Szinyvai László, Timár János, Maros Dénes, Bakos Ferenc, Horváth Károly II., Tárnok Sándor őrmester. **Őrmesterekké:** a székesfehérvári II. kerületben: Horváth Antal, Nagy Ferenc I., Németh Sándor I., Horváth Imre II., Horváth Dezső, Gombkötő János, Fejes Antal, Dani Sámuel, Tóth Pál, Bodó József, Kozári László, Ladi Gyula, Kiss Simon, Hegyi László, Csákvári István esendőrök; a szombathelyi III. kerületben: Kemény István esendőr; a pécs IV. kerületben: Kálmán Ferenc II., Király György, Benkő János, Szeles János, Bajor György, Fülöp Ernő, Hernád István, Horváth József XIII., Szirt-hegyes László esendőrök; a debreceni VI. kerületben: Bihari János, Gergely Sándor, Sarkadi József, Mogyorós István, Kókényesi Ernő, Halmi Dezső és Fehér Károly I. esendőrök.

Házasságot kötöttek: Maczky László g. hadnagy Koloss-vary Erzsébet úrhölgygel Budapesten. **A budapesti I. kerületben:** Surányi József őrmester Kapás Juliánával Kaloecán; a székesfehérvári II. kerületben: Vass István II. őrmester Kiss Mária-Teréziával Győrszentivánon, Révész József őrmester Csögör Ilonával Vörösbényen, Gergely István őrmester Székendi Rózsával Gamánon, vitéz Németh János őrmester Harangozó Erzsébettel Alapon; a szombathelyi III. kerületben: Ferenc Máté törzsőrmester v. Szabó Annával Vasváron, Balácsi János törzsőrmester Kovács Máriaival Zalasimonyon; a pécsi IV. kerületben: Nagy György II. törzsőrmester Rigó Máriaival Mohácsen; a debreceni VI. kerületben: Csomós Zsigmond törzsőrmester Mikó Rózsával Nagylétán, Beke József II. törzsőrmester Fuhrmann Agnessel Püspökkladányban, Gégény József törzsőrmester Székely Rózával Sarkadon; a miskolci VII. kerületben: Márton Károly törzsőrmester v. Szekeres Rózsával Nádasladányban; a kassai

VIII. kerületben: Várhelyi József I. törzsőrmester Boros Gizella-Máriával Nagyatálon, Simon Lajos törzsőrmester Papp Ilonával Ujfahértön, Edvi Lajos tiszthelyettes Eredics Máriaival Ólbön.

Született: Dr. Onody József főhadnagy-hadbíró feleségének Ákos-József-Ilés fia. **A budapesti I. kerületben:** Kovács József törzsőrmester feleségének Ilona-Ilolya leánya, Gerencsér Imre őrmester feleségének Mária-Márta leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Szabó József XII. törzsőrmester v. feleségének László-József fia; a szombathelyi III. kerületben: Vincze György törzsőrmester feleségének Zsuzsanna leánya; a pécsi IV. kerületben: Gazdag Ferenc tiszthelyettes feleségének Ferenc-Lőrinc fia; a szegedi V. kerületben: Vincze Dezső törzsőrmester feleségének Ida-Katalin leánya; a debreceni VI. kerületben: Nemes Bálint tiszthelyettes feleségének Mária leánya; a miskolci VII. kerületben: Simon Péter törzsőrmester feleségének Magdolna leánya; a kassai VIII. kerületben: Lengvári Péter tiszthelyettes feleségének Imre-László fia, Sebők János törzsőrmester feleségének Hajnalka-Veronika leánya, Takács István törzsőrmester feleségének István fia, Juhász János tiszthelyettes feleségének János-Károly fia, Tanczos István törzsőrmester v. feleségének Éva-Judit leánya, Bori István törzsőrmester v. feleségének István fia.

Halálozás. Tihanyi József alhadnagy, hevesi szakaszparancsnok folyó hó 7-én szívizom-sorvadás következtében meghalt. **Kádár István** ny. áll. alhadnagy Lajosmizsén, **Sántha Sándor** ny. áll. tiszthelyettes Budapesten, **Gróf József** ny. áll. esendőr Pestújhelyen, **Varga János VII.** törzsőrmester **János fia** Balatonamárdiban, **Molnár Antal** ny. áll. törzsőrmester Budapesten meghalt.

Keresik:

Gödri Mihályt, aki 1914–1916. évben a kassai esendőrkerületnél előbb az ignéci, majd később a munkácsi őrsön mint esendőr teljesített szolgálatot, keresi Kőlcseyi Tivadar svz. tiszthelyettes Kassa.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a esendőség tagjaitól, hanem bárkiktől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átsziszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a papírlap és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalra, lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan, vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni.

Közlemények különlenyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzákn inézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellegé alatt. Jellegéül legelőszerebb kisebb helység nevé, vagy ötjegyű számot választani. Aki jellegé meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válasz-bélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrelixon rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Legkisebb előfizetési idő: félév.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni. (Teljes név, rendfokozat, régi és új állomáshely.)

Kolozsvár. Mint nyugállományú törzsőrmesternek a fél-áru jegy váltására jogosító arcképes igazolvány érvényesítésére 8 pengő térítési díjat és 1 pengő kiállítási illetéket kell fizetnie. Ugyanezt fizeti feleségéért. Üdvözlét.

Felvidék. Ha szolgálatilag volt ott s az Önnel együtt volt bajtársai megkapták, szolgálati úton jelentheti az előjáró kerületi parancsnokságnak.

A törvény nevében! „A törvény nevében őrizetbe veszem!” szavakat a hazai kisebbségek nyelvén alább közöljük, a helyes kiejtés szerint.

Németül: Im nâmen desz Gezeceesz néhme ich Zi in Gevärzâm.

Magyaroroszul: Imenem zákona беру Vász v szterezsénije!

Tótul: V menyé zákona berjem Vász pod dozor!

Horvátul: U ime zákona szte uhápseni!

Szerbül: U ime zákona szte uhápseni!

Románul: In numele lézsi áresztez!

Folyó évi 5. számunk 171. oldalán „A törvény nevében foglyom!” szavakat közzöltük a fentebbi nyelveken, kivéve magyaroroszul. Ezt most pótoljuk: „Imenem zákona Vó-moj:m aresztantom!”

Alsószinevér. A legénységi katonai szolgálati jeleket — a Szut. 633. pontja értelmében — a kerületi parancsnok ítéli oda, az átnyújtás pedig a Szolg. Szab. I. R. 72. §. alapján ünnepies formában történik. Az őr viszonyait tekintve, az őrparancsnok az ünnepies átnyújtást őrskihallgatáson, az őr legénységének jelenlétében végezheti. Nem engedhető meg tehát, hogy a megszabott idő lejártával az érdekelt csendőr — be sem várva az odaítélést — maga-vásárolta szolgálati jellel díszítse fel magát. Nem tudjuk, hogy miért késik a kiadás, ennek bizonyára meg van a komoly oka. A legközelebbi szárnyparancsnoki szemlén jelentsék, ha addig sem kapnák meg.

Imádkozz! Nézetünk szerint csupán a kérdéses körülmény akadályt nem képez. A döntés természetesen előjáró parancsnokságot illeti meg a kivizsgálás adatai alapján. Idegen szavakat — még hozzá hibásan — ne használjon.

Tiszavirág. Olvassa el lapunk folyó évi 17. számában, a 617. oldalon „Tisztán látni” jelígés üzenetünket.

Erdély. A Felvidéki Emlékérem igényjogosultjait az illetékes parancsnokságok már megállapították. Ehhez nem szólhatunk.

**AZ ORSZÁG LEGMODERNEBBŰL FELSZERELT
BEMUTATÓ TERMEI A**

Nagykovácsy

**ÜZLETHÁZ
RÁDIÓ OSZTÁLYÁN**

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET — DÍJTALAN BEMUTATÁS

BARNA ANDOR
látzerspecialista, optikai és fotoszak-
lato. A m. kir. Honvéd-
ség, OTBA, MABÍ Posta, HEV szerződéses szállítója.
Budapest, VI., Andrásy-út 26. — Telefon: 316-546.
(Az „Opera” kávéház mellett). A testület tagjainak
10 % engedmény Vidékinek készséggel küld árajánlatot.

A JÓNÉMET KÖNYV

Knapp Gusztáv könyvesboltjában,
BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 6.
Speciálítás KATONAI ÉS POLITIKAI KÖNYVEKBEN.

NAGY IMRE cs és kir. udvari szállító
virágkereskedő
Budapest, Fővám-tér 5.
Távbeszélő: 186-829 és 186-820.

Kisörssy Aladár
VARTA accumulatorok autóhoz, rádióhoz.
PERTRIX szórazelemek l e r a k a t a.
BOSCH autóvillamos berendezések javítása.
BUDAPEST, IX., Lónyay-utca 7.

HORÁK SIMON
PAPIRKÉPKERET (PASSEPARTOUT) MŰINTÉZET
Rákóczi-út 8/b. Dohány-utca 5/a.
Vidéki megrendelések pontos és gyors ellátására.
Fényképkartonok mindenféle kivitelben és árban kaphatók.

ÍRÓGÉP
bármily rendszerű új és újjáépitett.
Alkatrészek — Speciális javítóüzem.
Kedveményes tisztítási feltételek.
A csendőrség tagjainak árengedmény
SZLOBODA JÓZSEF és FIA, Nagykanizsa
Fő-út 8. Telefon: 603.

FLO

FEST, TISZTIT
ÜZEM:
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSÁR-ÚT 4. Telefon: 180-222.
BUDAI KÖZPONT: II., TÖRÖK-UTCA 2. Telefon: 366-656.

K. K. eső. Utalva ez évi február 15-i számunkban közölt üzenetünkre, felhívjuk figyelmét a folyó évi 21. számunk 762. oldalán „Abda” jelű üzenetre.

Próbaszendőr. Szolgálati úton jelentse be a kerületi parancsnoksághoz.

Sándor István törzsörömester Jablonca és Nagy Ferenc prb. esendőr Nagybaracska — közölik a szerkesztőséggel, hogy előző állomáshelyük mi volt, tekintettel arra, hogy több hasonló nevű előfizetők van és a címváltozást a lap küldésénél figyelembe venni csak akkor tudjuk, ha ismerjük, hogy a hasonló névűek közül kiről, melyikről van szó.

F. L. Szombathely. Három különálló kihágási esetről lévén szó, hármat kell statisztikázni.

Kemenesalja 1907. 1. Mezőn levő gazdasági terménynek ellopása 60 pengő értéken alul az 1894. évi XII. tc. 93. §-ába ütköző kihágást képez. Ezen nem változtat az sem, ha leszedett terményről van szó. Ha azonban a terményt a mezőn elvermelték vagy pedig esürbe hordták s a tettes onnan lopja el, a lopásról szóló rendelkezések szerint kell eljárni. 2. A várakozási idő kerületenkint teljesen nem arányosítható, aminek több oka van. Legyen türelemmel. Mende-mondának pedig ne üljön fel.

Sóskút. Kérdésére megfelel a Szut. 87. §. Kihágáson való tettenérésnél rendszerint igen egyszerű a járőr eljárása, mert nyomozás nélkül, az adatok egyszerű feljegyzésével s a tanúk és bizalmi egyének (ha ilyenek vannak) megnevezésével megszerkesztheti rövid feljelentését. Olvassa el a Pinczés-féle Btk. 151. és 1364. oldalát is.

Próbaszolgálatos. 1. A lakáspénzt csak abban az esetben kaphatja kézhez, ha próbaszolgálati helyén kincstári elhelyezésben nem részesíthető s ezt az illetékes esendőrparancsnok (Budapesten a kerp.) igazolja. 2. Az élelmezési pénztálatány nem a próbaszolgálat helye, hanem a legutolsó szol-

gálati állomáshely után illetékes. 3. A tömegátalány kifizetésére igénye nincs. Ezt csak a végleges elszámoláskor (leszerelésekor) kaphatja meg. A legközelebbi Cs. K. valamelyikében ezekre vonatkozólag rendelet jelenik meg.

55.555. 1. A szolgálat ellátásához szükséges térképek beszerzése a kincstárt terhelik. Lásd 1933. évi 14. számú Cs. K-ben közölt 110.100/VII. b. 1933. számú BM. körrendelet 7. pontját. Az irodaátalány nem erre való. Valamennyi esendőrnek a kincstár sem szerezhet térképet, de örskörlete térképét minden esendőr megerősítés nélkül beszerezheti, amivel első sorban a maga hasznát szolgálja. Aki a szolgálatát a köz érdekében állónak tudja, az ilyen részleteken nem akad meg, vajjon vannak-e sokan ilyenek? Hála Istennek, vannak. 2. Olvassa el lapunk ezévi 9. számának 318. oldalán „G. J. Pusztavacs” jelű üzenetünket.

Nem biztos. A B. mintájú igényjogosultsági igazolvány elnyerésének egyik feltétele a középiskola IV. osztályának elvégzése. Eszerint Ön nem számíthat rá. Ha a H. M. engedélyezi a próbaszolgálatot, akkor 6 hó tartamára ténylegességi illetmények mellett szabadságot jár.

Kaposvár. Hallókészülékre igénye nincs, méltányosságból azonban a B. M. úr nyújthat segítyt a beszerzésre. A velünk közölt adatokkal megindokolt segélykérelmét előterjeszheti a B. M. úrhoz. Hivatkozzék arra a H. M. ügydarabra, amely mellett a jelzett mellékletek vannak.

Boldogulás. 1. Nem köteles sem átadni, sem állandóan használni. Belátással kell azonban lenni a szolgálati kívánalmakkal szemben s akkor megoldható a kérdés. 2. Az 1931. évi 8. számú Cs. K-ben közölt 112.349/VI. b. 1931. számú B. M. körrendelet értelmében az örs szerződéses polgári orvosa nem kötelezhető arra, hogy a családtagokat is díjmentesen megvizsgálja. 3. A legénység céljait szolgáló kincstári tárgyakat (pl. fürdőkádat) a nők hozzátartozói nem használhatják. 4. Átköltözködési ingóságainak a vasútállomásra való szállításához annyi kétlovas előfogatot vehet

50 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ CÉG

MÁRER

UTÓDA

egyenruházati intézete
BUDAPEST, VIII., BAROSS-TÉR 9. TEL.: 139-528.

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

SZAKKÉPZETT EGYENRUHASZABÓSÁG

Akkumulátorok Szárazelemek
minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135-143.
A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,
A m. kir. Csendőrség szállítója.

ZALAEGRSZEG:

GYÖR:

arany
ezüst

ÓRÁK OPITZ LAJOS

ORÁS ES ÉKSZERESZ
GYÖR, BAROSS-ÚT 21.
ALAPÍTOTT 1879.

ÉKSZEREK, AJÁNDÉKTÁRGYAK
megbízható kivitelben.
Kedvező fizetési feltételek!

A „TANÁREOSSÁG” tagja. Aranybeálló hely. Javítók

Pontos óra — pontos szolgálat.

ÓRÁK a legkifinomultabb márkák
arany — ezüst

ÉKSZEREK kedvező részletre is.

VASS LAJOS óras és
ékszerésznél

ZALAEGRSZEG A csendőrség elismert
bevásárló helye.

Számos kiténtető elismerés.
Megbízható jó munkát.
Csak mesternél rendeljen.

HORVÁTH MIKLÓS

Lakberendező kárpitosmester GYÖR, DEÁK F.-U. 25

Készít mindennemű kárpitosmunkát • Hálószooba és kombinált bútorok tervek szerint, elsőrendű kivitelben • Szolid árak. • Alapítva 1900-ban • A címre figyelni!

BUTOR

és szőnyeg szükségletét szerezze be a csendőrség kedvelt bevásárlási forrásánál.
A leg egyszerűbbtől a luxus kivitelig. Kedvező fizetési feltételek! Megbízható minőségű nagyraktár!

MÉLTÁNYOS ÁRAK.
SZALAY és DANKOVITS, ZALAEGRSZEG • Telefon: 142.

IRÓGÉP

Farkas Vilmos céghez
GYÖR, Árpád-út 30.

Keresztény szaküzlet!

Kedvező fizetési feltételek. • Javítások.

Az összes rendszerű

IRÓGÉPEK

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

ALKATRÉSZEK

Szakkerülő javító üzem.

HORVÁTH MIKLÓS

írógépműszerész
ZALAEGRSZEG
A postával szemben.

igénybe, ahányra 4000 kg. 560 kg.-onként elhelyezhető. Ezenkívül a család tagjai részére 4 főként 1 előfogat illetékes. Olvassa el a 156.600/VI. b. 1925. számú B. M. körrendelet 1. §. 4. pontjának c) alpontját.

Kétes. 1. A közzgazdálkodás által nevelt és levágott sertés elfogyasztása szerintünk éppoly elbírálás alá esik, mint a családok sertésvágása és fogyasztása. A közzgazdálkodás ebből a szempontból családot alkot, gazdálkodása nem különbözik amazétól. Ennélfogva *közzfogyasztásnak* nem tekinthető az ily keretek közötti húsfogyasztás, *húsvizsgálat* sem lehet tehát kötelező. Tudomásunk szerint nem is követelik ezt. 2. Mindkettő jó, mert érthető.

Kárpátalja 1939. 1. A nyomozó osztályparancsnokság és a hírközpont az őrsökkel szemben csapattestben kívül állóknak tekintendők, címzésnél a szervezetszerű elnevezést kell használni (Csüsz. 99. p.). 2. Meghagyást ad, de ez a lényegen semmit sem változtat. 3. A földbirtokosnak az 1894. XII. tc. 89. §. alapján joga van a tilosban talált állatokat zálogként behajtani. Ha az állatokat 3 nap alatt nem váltják ki, át kell adni a községi eljárásnak, amely a kártérítés tekintetében intézkedik. Ha az állatot a tulajdonosa közben vizsgálja, a Btk. 368. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétését követi el.

E. D. J. Királyháza. A saját kezdeményezésből elővezetett és elfogott egyéneket a Szut. 319. pontja értelmében rendszerint az őrsparancsnoksághoz kell kísérni. Oda kíséri tehát azt is a járőr, akit a Szut. 312. pontja 24. alpontja alapján azért fogott el, mert *durván* szidalmazta és *lealázó* módon sértegette őt. Kérdés most már, hogy mi történik tovább az ilyen elfogott egyénnel. Ehhez azt kell tudnunk, hogy mi tette szükségessé az elfogást. A Szut. hivatkozott pontja csak abban az esetben jogosítja fel a járőrt az őt durván szidalmazó vagy lealázó módon sértegető egyén elfogására, ha ez a szidalmazás, illetve sértegetés a járőr jelenlétében, úgyszólván a járőr szemébe mondva történik. A csendőrség tekintélyének épségben tartása megkívánja, hogy a járőr az ilyen sértegető emberrel szemben azonnal hatásonan felléphessen. Erre legmegfelelőbb az elfogás, amivel elejét veheti a további lealázásának s a tekintélyén esett

csorbát is kiigazíthatja. Az elfogással és az elfogottnak az őrsre való kísérésével eleget is tett ennek a kötelességének. Az illető további fogvatartására rendszerint nincs már ok s így az őrsparancsnok — bizalmi egyének jelenlétében történő kikérdezés és kellő kioktatás után — a Szut. 320. pontjában foglalt kötelességénél fogva szabadon bocsátja. A továbbiakban a Szut. 108. pontja szerint kell eljárni, vagyis a megsértett járőr anélkül, hogy a sérelmére elkövetett ügyben nyomozást végezne, feljelentést szerkeszt s azt átadja az őrsparancsnoknak, ez pedig a szárnyparancsnoknak előterjeszti. Ez a feljelentés az esemény leírásából s a tanúk megnevezéséből áll. Szó szerint kell idézni a sértő szavakat, kifejezéseket. Olvassa el a Pinczés-féle Btk. 447., 448., 1149., 1150. és 1153. oldalán idevonatkozó részeket is.

F. S. K. Olvassa el lapunk f. évi 13. számának 465. oldalán „Költözködés“, 21. számának 762. oldalán „Öpk.“ és 23. számának 835. oldalán „12.345“ jelű üzenetünk 5. pontját.

10.555. 1. Ügy kell írni, ahogyan a Szut. 463. pontjában 1. alpontja mondja. 2. Olvassa el a Szut. 203. és az E-alap (új) 73. pontját. Ebből látja, hogy töltés után feszteleníteni kell. Ennélfogva nyilvánvaló, hogy a járőr fesztelenített ütőszegű puskával végzi a szolgálatát, ha nincs csőre töltve. 3. Rádió vevőkészülék engedély nélküli tartása, illetve használása hivatalból üldözendő kihágást képezvén, a járőrnek saját kezdeményezéséből el kell járnia. A feljelentést az elsőfokú rendőrhatalomhoz kell megtenni. Célszerű azonban, ha az eljárás megindulásától az illetékes postaigazgatóságot is értesíti az őrs, mert az őrizetbe vett tárgyakhoz elkobzás után a postavezérgazgatóságnak van joga s így a nyomozásban magánfélnek tekintendő. Minthogy a rádióval kapcsolatos kihágási ügyek nyomozásához (különösen az őrizetbe veendő készülék leszereléséhez stb.) szakértelem szükséges, szakközeg igénybevétele indokolt lehet. Ezt a postaigazgatóságtól kérheti az őrs. 4. Nem értjük ezt a kérdését. Az őrsön töltött pihenőjét, ha más nincs otthon, maga a jv. igazolja! 5. Olvassa el lapunk f. évi 19. számának 689. oldalán „19.399.“ jelű üzenetünket.

Olt. Elvileg a csendőrségnél gyűjtés nem engedélyezhető. Ilyen kérelmet esetenként a H. M. úr bírál el s csak rendkívüli érdek, illetve okok fennforgása esetén, egészen kivételesen ad engedélyt. A lapot a megadott címre küldjük.

tól

ig

mindent vásárolhat meg
bízható minőségben, legkedve-
zőbb fizetési feltételek mellett

TRIBON

RT. - NÁL

BUDAPEST ÜLLŐI UT 14

TAKARÉKOS HÁZIASSZONY ÖN? CSÖKKENTENI AKARJA FÉRJE GONDJAIT?

HASZNÁLJON KONYHÁJÁBAN

Lampart-Celus

ZOMÁNCOZOTT FOLYTONEGŐ
TAKARÉKTÜZHELYET

Fa vagy hazai barnaszéntüzelésre.

SZOBÁJÁBAN

Lampart-Celus

kétaknás folytonegő hazai barnaszéntüzeléses szobakályhát.

KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉS!

KÉRJEN DÍJTAJÁN PROSPEKTUST.

Lampart Gyártmányok eladása Kft.

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 19.

A lakásfűtésnél nagy
tüzelőanyag megle-
korrítás.

Régi vágy. Szolgálati úton terjessze elő kegyelmi kérvényét s csatolja hozzá saját és édesanyja születési anyakönyvi kivonatát, a természetes apa halotti anyakönyvi kivonatát vagy holttanylevélváltási okiratát (a jegyzőnél érdeklődjék ennek megszerzése iránt) és hatósági igazolást arról, hogy az anya együtt élt a természetes apjával.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Fényképpályázatunk állandó!

1885. Köszönjük, sorra kerül.

Hóvirág. Még nem bíraltuk, türelmet kérünk, ha nem a tanulságos nyomozások rovatában, máshol használjuk fel.

H. J. esendőr. Csoportképeket nem közlünk. Jó gépe van, lássuk más tárgyú felvételekkel is.

Hegyalja-u. Jeligtét nem írt, de így is tudni fogja, hogy Önnek üzenünk, akit először azért üdvözlünk örömmel, mert bajtársunk gyermeke, másodsor, mert nagyon érző meleg szíve van. Kis elbeszélését mégsem közöljük, mert oly sötét színekkel írja meg a legbékésebb este hangulatát, hogy megriadunk, nem ébred szívünkben az a nyugalom, amit várunk akkor, midőn szeretet-estét várunk. Meg azután: mi szükség arra, hogy a jobb módú testvér iránt gyűlöletet érezzünk? Olyan szép lélek sugárzik egyébként soraiból, hogy mást is írhatott volna, mást, mondjuk milyen szép lett volna, ha azt álmodja: minden szegény gyermeket összegyűjt, játszik velük s ahány kacagó száját lát maga előtt, annyiszor gyullad fel a szíve, lángjával felér az egekig, ahonnan Önt — fiatal leányt — mosolyogva nézik az apróságok testvérek: az angyalok... Ne veszítse el kedvét, viszont ne is higgye, hogy akik leírnak néhány szép mondatot, azok megtalálták irdalmi boldogságukat. Meggyőződésünk, hogy tanulmányai révén önmagának és másoknak több és teljesebb megelégedést szerez majd, mint az írással. Ha csalódnánk, mi lennénk a legboldogabbak. Üdvözet.

Öreg esendőr. Nem közölhetjük helyszüke miatt.

93.928. Helyszüke miatt karácsonyi versét nem közölhetjük. Aki ilyen gyönyörű sorokat tud írni, az jelentkezzék nálunk gyakrabban, tegye közkincsé tudását. Várjuk.

Vihorlát. Jó, közölni fogjuk. Szép leírás, örülünk, hogy így is elismeri alárendeltjei teljesítményeit. További jó munkát örseinek!

Szalonnasütés. Köszönjük, jók. Kérünk többet is.

Erdély. Kezdetleges beállítás, a szép gondolatot másként kellett volna kifejezni.

„55666”. — B. L. thts, Kemeese. — U. N. J. thts, Hajdudorog. — K. S. thts, Nógrádverőce. — K. G. thts, Budapest. — „19000”. — „Kolozsvár”. — „Nyitra”. — „Érmellék 19391”. — S. S. thts, Pécs. — „Győr”. — „Nyugdíjas”. — N. S. VII. törm., Lébény. — M. L. eső., Pécs. — „Gyöngyössolymos”. — „Dráventum”. — „Szigetköz”. — „K. A. örm. 1885”. — F. I. thts, Várpalota. — „Tápé”. — M. J. örm., Veresegyház. — „Kezdő”. — M. I. thts, Szombathely. — „Kám”. — Zágon felé... — N. Gy. törm., Budapest. — „Nagykároly”. — P. J. törm., Püspökladány. — Sz. L. thts, nyomozó, Debrecen. — K. J. thts, nyomozó, Miskolc. Sorra kerülnek, de türelmet kérünk. A közlésnél a beérkezés sorrendjét, a rovat változatosságának érdekében, nem lehet mindig betartani.

„Felvidéken az első nyomozás”. Nem közöljük, mert sem az elkövetés, sem a kiderítés módja nem tartalmaz használható tanulságot. Azt írja pl. hogy: a helyszínére érve, első pillantásra látta, hogy cigánymunka. Miből következtette ezt? Eppen ezt kellett volna részletesen leírni és a következtetéseket megindokolni. Ez esetleg nyújthatott volna tanulságot.

„Egervölgy”. — „Mátravölgy!”. — „Toponár”. — B. J. alhdgy, Baja. Türelmet kérünk, mert közel két és félszáz kézirat van birtokunkban. A közlésnél a beérkezés sorrendjét, a rovat változatosságának érdekében, nem lehet mindig betartani.

ASZTALOS ÉS KÁRPITOS BUTOROK NAGY VÁLASZ-
TÉKBAN RÉSZLETRE IS KAPHATÓK. SAJÁT MŰHELYEK.

Paór Vincze,

BUDAPEST, Király-utca 77. sz.

IFJ. KELE LÁSZLÓ írő-számológép
javítóüzeme,

„FORTUNA” írógépek magyarországi vezér-
képviselője. • Budapest, VI., Hajós-u. 26/b.
Távbeszélő: 117-814. • „A csendőrség
tagjainak és alakulatainak 10% engedmény.”

Mi *Turán* MAGYAR IRÓNT HASZNÁLUNK

Gyártja: SCHULÉR JÓZSEF RT., BUDAPEST

Járórtáskában és otthon

Stauffer sajtót tartunk!

AZ **ETERNA**-ÓRA

olyan, mint a katona,
teljesen megbízható,
pontos és kitartó.
Világmárka 1856 óta.

Wellner evőeszköz

az asztal díszé

LICSÁJER JÁNOS

BUDAPESTI AUTORUGÓGYÁRTÓ és JAVÍTÓ ÜZEME,
BUDAPEST, VIII. THÉK ENDRE-UTCA 14. Távbeszélő: 134-555.

SPECIALISTA AZ AUTÓRUGÓK GYÁRTÁSÁBAN.

MINDENFÉLE KOCSIKHOZ KÉSZ RUGÓK KAPHATÓK.

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(82)

Laji bátyám örömmel fogadta a szerkesztő urat. Rozi asszony és a két lány kiállt az eresz alá és beszáradt mosolylyal nézte a szerkesztő úr hureolkodását. Mikor már bent volt minden a házban, a szerkesztő úr nagy kartonlapot húzott ki az egyik újságkötegből, kalapácsot kért, kiment az utcára és kiszögezte a kartont a kapura. Azon pedig ez állt:

BÉKÉSVÁR ÉS KÖRNYEKE

politikai, társadalmi, közgazdasági és kritikai hetilap

Szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ezzel készen volt újra minden. Itt említjük meg, hogy ez volt a huszonharmadik költözködése a Békésvár és Környékének két és fél éves rövid fennállása óta. Ennek a gyakori hureolkodásnak az okát, ha keressük, abban találjuk meg, hogy népünk közönye, különösen a lap és a szerkesztő úr feltűnésének első idejében, pénzügyi szempontokból olyan nyomasztólag hatott a lap életére, hogy a szerkesztő úr már az első hónapban szállás, koszt és miegymás fizetések hátrahagyásával volt kénytelen egy másik utcába költözni.

(Dehát, Laji bátyám, Gábor bátyám, mondják, mit számított az abban az időben, hogy a szerkesztő úr adós maradt nagyobb gazdáknak a kis kosztjával, szállásával, miegymással, mikor az Isten bőven ontotta az áldást a magyar ugarokon, kertekben és a világon mindenütt. Gazdag aratások voltak, voltak dalos-szérük a daloló holdnál, esuháztuk a tengerit nótás estéken hejehujás kedvel, piacokon gazdagon csegett az ezüst. Mit számított a szerkesztő úr kis kosztja akkor, meg a kis szoba az udvarházak mélyén, melyben se azelőtt, se azután soha nem lakott senki...)

Alighogy felverte a szerkesztő úr a firmát a kapura, mellyenzsebéből előkotort három krajcárt és Pinkát elszalasztotta három darab jenigéért, nyílt a kapuajtó és azon bebújt egy biciklinek az első kereke, ezután egy másik, a bicikli végén pedig egy különös ruházatú férfi állt, fogta a biciklit és ő maga is bejött. Lapos, karimás selyemkalap volt a fején és kétoldalt, a fülelmentén a haj felkunkorodott. Csizma volt a lábán, briesess-nadrág, bőrkabát és nyakára piros pettyes sál volt tekerve. Maguk Laji bátyám kint álltak mindnyájan az udvaron és figyelték az idegen előrenyomulását.

— Khajin Ochrenovits! — nyujtotta a kezét a főszerkesztő úrnak.

A szerkesztő megrázta Chajin Ochrenovits kezét. Ő már tudta, Ochrenovits úr az első pénzember, aki jelentkezik. Külséjéről ítélve saccolta a szerkesztő úr, hogy legalább is máramarosszigeti lehet, de ha nem éppen szigeti is, akkor feltétlenül Munkácson fizet adót. Németül szólította meg. Tette ezt egyrészt azért, mert csillogtatni akarta nyelvtudását, másrészt feltételezte, hogy Khajin Ochrenovits jobban beszél németül, mint magyarul.

Ochrenovits mosolygott.

— Kérem uram, beszéljünk csak magyarul! Ön bizonyára jobban bírja a magyar nyelvet, mint a németet, amint a kiejtéséről gyanítom!

Mély, zengő hangon beszélt és olyan tiszta szépen, hogy a dobozi tiszteltes úr is megirigyelte volna, aki pedig az aranszájú pap hírében állott. Elmondta, hogy reggel érkezett, már kint volt a forrásnál is, roppant víz ez, esodálatos víz, nagy áldás és hát ő hajlandónak mutatkozik tárgyalásokba bocsátkozni a csoda-víz hasznosítása céljából, de előbb tudni akarja, hogy a tulajdonosnak mi a terve vele?

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Ieréz-krt. 36. Tel.: 120-739

Pallagi Jánosné

egyen és polgárisapka készítő mester

Budapest, VI., Eötvös-utca 30.

Óskeresztény iparos.

GÁCS EDÉNYBOLT

INTÉZETEK, KÓRHÁZAK, KÁVÉHÁZAK,
ÉTKEZDEK, VENDEGLŐK, CUKRASZÁK,
HÁZTARTÁSOK LEGELŐNYÖSEBB
BESZERZÉSI FORRÁSA

BUDAPEST, VIII., ÓR-UTCA 4. TELEFON: 336-644

PAOR IMRE

autógumi körvulkanizáló üzem

Budapest, II., Fő-utca 45-47. sz.

TÁVBESZÉLŐ: 152-151. SZÁM.

KECSKÉS ZSIGMOND

ÚRI ÉS EGYENRUHA SZABÓ Készít újat és javításokat

BUDAPEST, VIII., FESTETICH-U. 2. a legolcsóbb árban.

FIÓK: FIUMEI-ÚT 12/A.

SASADI LAJOS

volt FARKAS GÁBOR cég

CIPŐFELCSÉSZ, BŐR és CIPÉSZKELLÉKEK KERESKEDÉSE.
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 2. (Kálmán-tér sarok)

Telefon: 140-448. Postatakarékpénztári csekkszám. 2741.
Mindenféle bel és külföldi boxok, francia tükörbőrök tisztítópókhöz és csizmához valamint alsóanyagok és kellékek nagy választékban

DÓRA ANDRÁS

Márkás olajok, felső kenők, fékanyagok, golyós és görgős csapágyak, valamint tisztítóeszközök.

Autóalkatrész és felszerelési cikkek szaküzlete.

Budapest, VI., Vilmos császár-út 19/b, T.: 119-453

Betessékelték Ochrenovits urat a belső szobába és a szerkesztő úr bent azonnal beszélni kezdett.

— A tulajdonos ez az ember, Vári Lajos úr! — mutatta be Laji bátyámat. — Rendőr volt a községben, de... izé... hát elkerült a hivatalából... Különben ez nem tartozik ide!

— Hogy jött rá erre a forrásra? — vetette közbe Ochrenovits. — Kutat akart ásní!

Laji bátyám megszófolta a bajuszát és újra meglepte az az érzés, amit annakelőtte cipelt magával. Ránehezedett Árgírius meséje. Vak Miska, a bolond napok. Titokzatosan nézett Ochrenovitsra és most szerette volna kikiabálni a titkot. Már szólni is akart, szeméi ragyogtak de a szerkesztő úr elhallgattatta. (Folytatjuk.)

Pályázatmegfejtések.

I.

Szüreti Idők

c. pályázatunkra beküldött leírások mindegyike — természetesen — a mértéktelenül élvezett bor tragédiáit ismerteti. Nem hisszük, hogy van csendőr, aki ne látott vagy ne halott volna már ilyen eseteket és ne döbrent volna meg azon a pusztifalson, melyet az ital idézett elő. Minden egyes áldozat sajnáltnivaló, akin — amikor még nem késő — kötelesség segíteni, visszatartani azt az elbukástól. Erre a csendőrnek mindenkor módja van, éljen is azzal, mert a nemzet érdekében cselekszik. Saját magát pedig feltétlenül győzze le, ha a bor ördögével kerül szembe. A leírásokból közlünk néhányat, egyik-másik csendőrttragédiát tárgyal. Okuljon belőle, akinek arra szüksége van! Pályázatunkon résztvettek: Ament Ferenc prb. eső. (Nagyszénás), Árnas János eső. (Gyömrő),

Bata József eső. (Lőrinci) Csató József tőr. (Debrecen), Csázi Lajos prb. eső (Orosbáza), Csetneki Antal eső. (Jóka), Dinnyés János eső. (Szarvas), Dudás Mátyás tőr. v. (Tiszadorogma), E. Dürgő János eső. (Királyháza), Fábán István tőr. (Mezőhegyes), Haraszi József thts. (Erdőbénye), Jesszenszki István tőr. (Szarvas), Keeskés János tőr. (Riese), Kerekes Pál thts. (Rákosesaba), Kiss Gyula prb. eső. (Zala-szántó), Kiss József I. tőr. (Poresalma), Kosztolányi Ist-

ván eső. (Balatonszárszó), Kőmíves Pál tőr. (Toponár), Mázsári Mihály eső. (Méhkerék), Mészáros Gusztáv thts. (Debrecen), Németh Antal I. alhdgy. (Balatonföldvár), Németh Ferenc I. X. tőr. (Keszthely), Szikszó Károly tőr. (Fadd), Szombathy Lajos tőr. (Debrecen), Takács Ferenc thts. (Kassa), Takács Ferenc II. eső. (Pomáz), Takács Imre III. tőr. v. (Ungvár), Ujvári Jenő eső. (Kistelek), Varga Alajos eső. (Nyirábrány), Végső Mihály thts. (Monok), Virág András tőr. (Kenderes). — A legjobb munkát *K. rekes Pál* thts., *Kiss József I.* tőr. és *Kiss Gyula* prb. eső.-től kaptuk, jutalmukat postán elküldöttük.

KAUFMAN A. ÉSTÁRSAI BUDAPEST, II., Margit-krt 52.

Telefon: 167-097.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyet ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezekezik.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól

Fotólapok, paplanok, vasbátorok, futószőnyegek, lebérmemóváznak, ruhaszőnyegek. „Baron” Szőnyeg- és Kárpitonkéslet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

P É C S:

FEGYVEREK, LŐSZEREK, RÁDIÓ, CSILLÁR, SPORTCIKKEK, KERÉKPÁR és ALKATRÉSZEK

SZALAY JAKAB

cégnél, PÉCS, Majorossy I.-u. 9. Telefon: 28-66.
Szakszerű javítóüzem K. kedvező fizetési feltételek Törv. Állandó híres szakértő

SZOMBATHELY:

ÓRÁK

Omega arany, ezüst, ékszer, aján-
Doxa déktárgyak nagy választé-
Schaffhausen tékban.
Zenith stb.

FEINER GYULÁ-nál SZOMBATHELY Gr. Széchenyi téri u. 6.

Keresztény magyar üzlet.

Szakszerű javítások.

UNGVÁR:

„KERESZTIÉNY SAJTÓ”

lap és könyvterjesztő vállalat papíráruk és írószerek

KALUJA SÁNDOR

UNGVÁR, Telefon: 311

BUTOR

bevásárlását bizalommal eszközölje BERTALAN-né KERESZTIÉNY BUTORSZALON-nál BUDAPEST, VIII., RAKÓCZI-ÚT 82. I. EM. Polgári és luxus kivitelű butorok készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel. Kérs. árajánlatot küldönk!

KERÉKPÁR

MOTORKERÉKPÁR

IRÓGÉP

VARRÓGÉP

KIVÁLÓ MINŐSÉGBEN

ALKATRÉSZEK

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

HORVÁTH VILMOS-NÁL

BAJA — SZAKSZERŰ JAVÍTÓ ÜZEM —

A csendőrség kedvelt megbízható bevásárló helye.

KÖLTÖZKÖDÉSI

helyben vidékre és külföldre zárt butorkocsival és teherautóval szakszerűen vállal

LEHRNER MÁTYÁS SZALLITMÁNYOZÓ

BUDAPEST, V., Váci-út 6. Telefon: 112-157.

12 Modern BÚTOR -házak

KOMBINÁLT SZOBÁK, HÁLÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS

VIII., BAROSS-UTCA 42.

IRÓGÉP

PATRIA svájci mesterművű cca 4 kg. súlyban,
HUNGARIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben messzemenő jótállással.

FORBÁTH és RÉVÉSZ

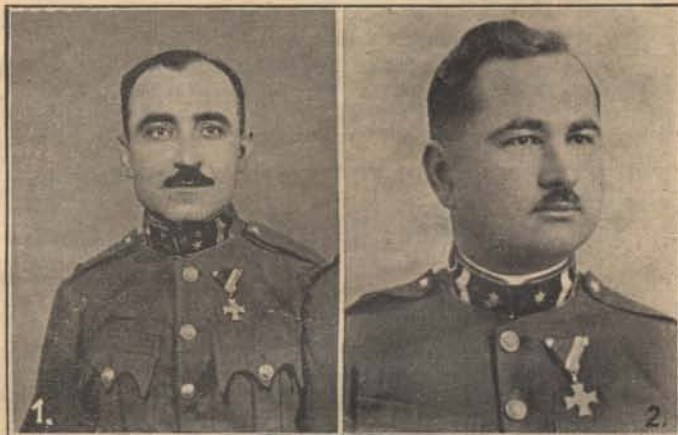
Budapest, V. Bálvány-u. 26. Tel.: 110-219

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

II.

Ügyes-bajos

emberek fordulnak a csendőrhöz szolgálatban, szolgálaton kívül, a laktanyában, a lakáson. Olyan eseteket mondanak el a legteljesebb bizalommal, amelyek nem — bűnügyek. Nyomozni, szolgáltilag másként eljárni azokban rendszerint nem kell. De

nem lehet a panaszkodót elutasítani sem, mert a csendőr hivatása nem a Szut. 1. pontjával kezdődik és nem a Btk. utolsó lapjával végződik. Jól tudják ezt őrsbeli bajtársaink, a legrégebb csendőr éppúgy, mint a legfrissebbek s ez igen nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a csendőrt szeretik, hogy tisztelik és kérik is a segítségét. Ily eset mindennap akad a közel ezer őrsön s ilyeneket írtak meg olvasóink a

szeptember 15-i számunkban közölt pályázatunkra. A legjobbak beküldött alább felsoroljuk. Sorshúzás útján a jutalmat *Csapó Mihály* törm. és *Sebestyén Pál* őrm. kapták. A leírásokat alkalomadtán felhasználjuk. — Barta András cső. (Trebusafejérpatak), Bruza József prb. cső. (Trebusafejérpatak), Csapó Mihály törm. (Balassagyarmat), Dömötör Lajos őrm. (Kapos), Gurmai Péter thts. (Debrecen), Mészáros Gusztáv thts. (Debrecen), Nagy József I. prb. cső. (Kerekegyháza), Nyitrai János törm. (Abádszalók), Sebestyén Pál őrm. (Egercsehi), Szécsényi Imre thts. (Dusnok), Takács Imre III. törm. v. (Ungvár), Végső Mihály thts. (Monok).

Pályázat.

Akinek birtokában

jogtalanul van fegyver, az azt rejtegeti, nemcsak azért, mert az adókötelezettség alól akarja kivonni, hanem mert azzal bűnös szándékai vannak. A rejtegetésben főleg az orvvadászok mesterek. A csendőrnek nagyon sok gondja van ezekkel a fegyverekkel, sohasem lehet nyugta, mindig szimatolnia kell utánuk, ezzel teljesíti megelőző szolgálatának jelentős, fontos, egyik részét. Pályázatot hirdettünk olyan esetek leírására, amelyből a rejtegetett fegyver felkutatásának munkáját látjuk kidomborítva, de amelyből megismerhetjük a rejtegetés módját, mindazt a furfangot is, amivel a rejtegető él, hogy fegyverét vagy bűnös tetteit, szándékát leplezze. *Határidő: február 1.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Ifj. Panucza György

TERVEZŐ - IPARMŰVÉSZ, MŰASZTALOS ÜZEME
BUDAPEST, VIII., Kenyérmező-u. 6.

Távbeszélő: 139-472.

Vászon, fehérenemű, kelengye legjobban **Mössmer-nél**

IV. Váci-utca 1. Távbeszélő: 388-132.

STETTNER ANDRÁS

okl. gépészmérnök

üzem és irodafelszerelési vállalata, BUDAPEST, „ Attila-u. 75. Tel. 161-119.

Irodai gépek, felszerelések, alkatrészek, nyomtatványok, papírosok stb.

Csere, vétel, eladás

HORNYÁK SZILVESZTER

RÁDIÓANTIKVÁRIUMA

Bethlen Gábor utca 4. Baross tér szrok

KELETI KÁVÉHAZ MELLETT

TELEFON: 14-42-03.

Kérje most megjelent árjegyzékemet:

Csekkszámlo száma: 37.307.

Cordatic autógumi, kerék-párok, motorkerékpárok, írógépek közretképviselete

Kedvező fizetési feltételek!

Mórocz Péter

Komárom, Nádor-u. 15.

Telefon: 44. • Műszaki rádió és villamossági szakfelületben

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

D E B R E C E N:

MEGBIZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG“

R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.

1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZSÉGGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Kerékpárok, Rádió, Csillárok, mindenféle
megbízható beszerzési helye *alkatrészek*
Nánássy Lajos rádió és villamossági vállalata
Debrecen, Ferenc József-u. 85.
Könnyített fizetési feltételek

A PONTOSSÁG CSENDŐRERÉNY!

Kiváló minőségű ezüst-, arany **SRETTER JÁNOS**
Órák Ékszer óráss és ékszerésznél
Ajándéktárgyak nagy választékban! DEBRECEN, BATHYÁNY-U. 13.
Pósfai szótküldés! • Múltányos árak! Kedvező részletre is!

V E S Z P R É M:

Vásároljunk a veszprémi

„BIZALOM“ -útján,

40 megbízható cégnél, Kényelmes fizetési feltételekkel,

1 helyen fizetünk!

Központi iroda „BIZALOM“

VESZPRÉM. Kossuth Lajos-utca 24. szám. Telefon: 3-08.

KERÉKPÁR (alkatrészek) **RÁDIÓ**, (összes márkák) **CSILLÁR**
Kedvező részletre
Megbízható kiszolgálás: *Viczena Sándor*
Szakszerű elismert javítóüzem.
VESZPRÉM, Kossuth Lajos-utca 3. • Telefon: 47.

K Ö N Y V E K

IRÓGÉPEK, írószer, papíráruk nagy választékban
részletre is kaphatók az
EGYHÁZMEGYEI KÖNYVKERESKEDESBEN
VESZPRÉM, GIZELLA-TÉR 2

N Y I R E G Y H Á Z A:

VÁSÁROLJUNK!

kiváló minőségű Szabolcs m. legnagyobb keresztény cég raktárában

Ó r á t MAYER ISTVÁN

arany-ezüst óráss és ékszerész, aranyérmes

Ékszer mester-nél. Törv. hitesszakértő**NYIREGYHÁZA**

ezüst és alpaca, dísz és ajándéktárgyakat Kedvező fizetési feltételek.

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

VÁSÁROLJUNK!

1 költséggel 3 helyen 16z
ALADDIN petróleumgáz**Hőtankja**

Díjtalan ismertetés

Aladdin

Budapest, VII., Rákóczi-út 32

Rókussal szemben

Központi iroda: VII., Nyár-u. 7

Rheinmetall írógépek**STRUBE
REZSÓNÉL**BUDAPEST, VI. ker.,
Vilmos cs.-út 15/a.
TÁVBESZÉLŐ: 114-142.A magy. kir. csendőrség
tagjainak kedvező fizetési
feltételek.**BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.**

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁNteljes lakberendezések, egyes bútorok,
kártyozott bútorok, szőnyegek, kelengyék,
6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat,
szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyen-
ruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden
felszerelést. • Vidéki megbízottak!**A mindig
ízletes Kávéital!**

BÚTORAIT SUHANEZ L.
Kárpitos és bútorúru caarnoka
SZAKEMBERTŐL VÁSÁROLJA Aranyérmes
Nyiregyháza, Vay Ádám-u. 4 többes. Örszen ki-
tűntetve.